

РІЧАРД МЕТІСОН

RICHARD MATHESON

I AM
LEGEND

A NOVEL

РІЧАРД МЕТІСОН

Я –
ЛЕГЕНДА

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
М54

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Matheson R. I Am Legend : A Novel / Richard Matheson. —
New York : Orb Books, 1997. — 316 p.

Переклад з англійської *Євгена Гіріна*

Дизайнер обкладинки *Ігор Решетніков*

ISBN 978-617-12-1014-1 (PDF)
ISBN 978-617-12-0836-0 (укр.)
ISBN 978-0-312-86504-7 (англ.)

© Richard Matheson, 1995
© DepositPhotos.com / fotoatelier,
обкладинка, 2016
© Hemiro Ltd, видання україн-
ською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімей-
ного Дозвілля», переклад та
художнє оформлення, 2016

ЧАСТИНА I

СІЧЕНЬ 1976 РОКУ

РОЗДІЛ 1

У хмарні дні Роберт Невілл не знав точно, коли саме зайде сонце, тому часом вони з'являлися раніше, ніж він діставався домівки.

Якби він мав кращі розрахункові здібності, то міг би вираховувати приблизний час їхньої появи; а так він і досі користувався давньою звичкою визначати настання сутінків, дивлячись на небо, а в хмарні дні користі з того було мало. У такі дні він вважав за краще лишатися неподалік дому.

Походжаючи опівдні навколо будинку, він смалив цигарку, пускаючи з кутика рота цівку диму, — варто було перевірити, чи тримаються дошки на вікнах. Після несамовитих атак вони часто бували розколоті або надірвані, тож їх раз у раз доводилося замінювати; такої роботи він терпіти не міг. Сьогодні лиш одна

дошка була ослаблена. «Чи ж не дивина?» — подумалося йому.

Він також перевірів теплицю та водяний бак на задньому дворі. Часом конструкція навколо бака була пошкоджена, а водозбірники погнуті чи відламані. Бувало, що вони жбурляли каміння через високу огорожу, зрідка прориваючи підвісну сітку, тож доводилося міняти побиті шибки.

Утім, цього разу ані теплиця, ані бак не були пошкоджені, тож він попрямував до будинку по молоток і цвяхи. Відчинивши двері, він поглянув на власне спотворене відображення в потрісканому дзеркалі, яке прилаштував десь місяць тому до дверей. За кілька днів зазубрені шматки посрібленого скла почнуть відпадати. «Ну й грець із ним», — подумав він. Це останнє бісове дзеркало, яке він туди ліпитиме, — все одно марно. Краще повісити часник. Часник завжди спрацьовував.

Він повільно пройшов крізь тьмяну вітальню, звернув ліворуч у невеликий передпокій, знову ліворуч і опинився у своїй спальні.

Колись кімната була затишно обставлена, але ті часи минули. Тепер це було функціональне приміщення, а оскільки Невіллове ліжко та комод займали небагато місця, решту кімнати він переобладнав у майстерню.

Уздовж стіни стояв довгий верстак із твердої деревини; на ньому він прикріпив стрічкову пилку, токарний верстат, наждачне точило та лещата. На стіні по-

над верстатом були хаотично нагромаджені полиці з усіма потрібними Робертові інструментами.

Він підійняв з верстака молоток і визбирав декілька цвяхів із безладно розставлених відерець. Повернувшись надвір, він міцно прибив планку до віконниці. Невикористані цвяхи пожбурих у купу щебеню попід дверима.

Деякий час він стояв на галявині перед будинком, дивлячись уздовж завмерлої Сімарон-стрит¹. Він був чоловік високої статури, тридцяти шести років, англо-німецького походження.

Його обличчя не мало особливих прикмет, хіба що довгастих, рішучий рот і яскраво-блакитні очі, які тепер вдивлялися в обвуглені руїни сусідніх будівель. Він спалив їх, щоб убезпечити себе від нападу згори: таким чином, *вони* не дістануться до нього з дахів сусідніх будинків.

Почекавши ще кілька хвилин, він неквапом перевів подих і повернувся в дім. Пожбурих молоток на диван у вітальні, запалив чергову цигарку та зробив собі фірмовий ранковий коктейль.

Пізніше він змусив себе сходити на кухню та розчистити раковину, спустивши в подрібнювач купку сміття, що назбиралася за п'ять днів.

Він знав, що має спалити паперовий посуд, пообмітати меблі, вимести раковини, ванну й туалет, а ще

---

¹ Усі географічні назви, якщо не вказано інше, позначають об'єкти, розташовані в місті Лос-Анджелес, штат Каліфорнія, — найбільшому місті штату, другому за чисельністю місті в США.

змінити постіль та наволочки в спальні — проте настрою для цього не мав.

Живучи самотником, він перестав зважати на ці речі.

Наближався полудень. Роберт Невілл набирав повний кошик часнику в теплиці.

Попервах він на дух не зносив запах часнику в таких кількостях, а його шлунок постійно каламутило. Тепер же він був готовий іноді поклястися, що цим запахом просякнуті не лише будинок і все в ньому, а навіть його власне тіло.

Проте він цілком перестав зважати на запах.

Визбиравши достатньо головок, він повернувся в дім і скинув їх на сушарку в раковині. Клацнув вимикачем — світло замерехтіло і вже за мить спалахнуло на повну потужність. Роздратоване шипіння вирвалося крізь його стиснуті зуби. Знову цей бісів генератор. Треба діставати інструкцію та перевіряти проводку. А як відремонтувати не вийде, то доведеться встановлювати новий.

Він гнівно шарпнув ногою високий табурет, відсунувши його до раковини, узяв ніж і, втомлено пробурчавши, всівся.

Спершу він розділив кожну головку на маленькі серповидні зубчики. Потім розрізав кожен рожевуватий жорсткий зубець навпіл, розкриваючи всередині м'ясисті пуп'янки. Повітря наповнилося гострим мускусним ароматом. Коли терпіти стала несила, він клацнув перемикачем кондиціонера, і дихати вмить стало легше.

Далі він дістав з полиці ніж для коління льоду й почав робити дірки в кожному розрізаному зубчику. Просунувши крізь кожную дірку дріт, став з'єднувати зубчики, виготовивши таким чином близько двадцяти п'яти разків часнику.

Спершу він розвішував разки понад вікнами. Але скоро вони призвичаїлися жбурляти у вікна каміння, тож розбиті шибки довелося прикривати обривками фанери, аж доки одного дня він не змінив їх на рівні ряди дощок. Тепер будинок виглядав як понурий склеп, але принаймні не доводилося більше боятися раптового дощу з уламків скла та залетілого каміння. Та й після встановлення трьох кондиціонерів стало не так уже й тяжко терпіти запах. У разі потреби людина призвичаюється до будь-яких умов.

Коли він закінчив розвішувати головки часнику в приміщенні, то вийшов надвір і пришпилів на забиті вікна по декілька свіжих в'язок, познімавши при цьому ті, що вже повидихалися.

Йому доводилося робити це двічі на тиждень. Допоки він не знайде чогось дієвішого, це й надалі залишатиметься його першою лінією оборони.

«Оборона? — інколи гадав він. — Але для чого?»

Решту світлої частини дня він виготовляв кілки.

Він виточував їх на токарному верстаті з довгастих, товстих стрижнів шканту¹, розпилюючи його на шматки

¹ Невеликий дерев'яний кріпильний виріб циліндричної форми. Шканти виготовляють із довгих стрижнів, нарізаючи ті на менші шматки.

завдовжки по дев'ять дюймів¹. Далі він обробляв їх наждаком, аж доки вони не ставали гострими, як kindжали.

Це була виснажлива, одноманітна робота, через яку повітря в кімнаті наповнювалося парким запахом тирси, котра проникала йому в пори шкіри та легені, через що він заходжувався кашлем.

Йому ніколи не вдавалося зробити кілків про запас: скільки б він їх не виготовляв, їхня кількість миттєво вичерпувалася. Шканти ставало все важче знайти, тому з часом він муситиме виточувати кілки з прямокутних шматків деревини. «*Ото* буде мені потіха», — роздратовано думав він.

Ситуація пригнічувала його і змушувала шукати кращий спосіб їх знешкодити. Але хіба міг він бодай щось вигадати, якщо вони ніколи не давали йому можливості перепочити й подумати бодай трохи? Поки він працював за верстатом, слухав музичні записи через гучномовець, який установив у спальні, — то були Третя, Сьома та Дев'ята симфонії Бетховена. Він був радий, що ще змалку від своєї матері навчився цінувати таку музику. Це допомагало заповнювати лячну порожнечу годин.

Починаючи від четвертої години дня його погляд раз по раз ковзав до годинника на стіні. Він працював у тиші, губи міцно стиснуті, з кутика рота стирчить цигарка, а очі пильнують зубило, що точить деревину, наповнюючи повітря кімнати світлою курявою.

---

¹ 9 дюймів $\approx$ 23 см.

Четверта п'ятнадцять. Четверта тридцять. І ось за чверть п'ята.

За якусь годину ці брудні виродки знов обступлять будинок. Тільки-но посутеніє.

Він стояв перед величезним морозильником, лаштуючи собі вечерю.

Погляд його змучених очей мандрував поміж куп м'яса та заморожених овочів, спускаючись до хліба й випічки, фруктів та морозива.

Він зупинив свій вибір на двох баранячих відбивних, квасолі та невеличкій коробочці апельсинового шербету. Узнявши всі необхідні коробки з морозильника в руки, він поштовхом ліктя зачинив двері.

Потім підійшов до куп бляшанок, кострубато нагромаджених аж до самої стелі. Витягнувши з-поміж них томатний сік, він вийшов з кімнати, що колись належала Кеті, а тепер — його шлунку.

Повільно походжаючи вітальнею, він роздивлявся фотошпалери, що вкривали задню стіну. На них був зображений стрімчак, під яким вирував синьо-зелений океан, де хвилі накочувались і розбивались об чорні скелі. Високо в чистій блакиті неба ширяли білі чайки, а праворуч над прірвою нависло криве вузлувате дерево, чорні гілки якого краяли небосхил.

Невілл зайшов до кухні, вивантаживши всю їжу на стіл і вкотре звівши погляд до годинника. За двадцять шоста. Вже скоро.

Він залив трохи води в маленьку каструлю і з брязкотом поставив її на плитку. Потім розморозив відбивні й поклав їх смажитися на решітці-грилі. До того часу вода в каструлі вже кипіла, тож він закинув у неї заморожену квасолю та закрив кришкою, розмірковуючи, що, певно, саме електрична плита видоювала енергію з генератора.

За столом він відрізував собі дві скибки хліба й наповнив склянку томатним соком. Він присів і придивився до червоної секундної стрілки, яка повільно снувала циферблатом. Уже невдовзі з'явиться ота мерзота.

Допивши сік, він підійшов до вхідних дверей і виїшов на ганок. Ступивши на газон, попрямував до тротуару.

Сутеніло; повітря почало наповнюватися прохолодою. Він поглянув в обидва боки Сімарон-стрит, холодний вітерець куйовдив його біляве волосся. Це й дратувало його в хмарні дні: ніколи не знаєш, коли чекати їхнього наближення.

Ну що ж, краще вже вони, аніж ті трикляті піщані бурі. Знизавши плечима, він повернувся газоном до будинку, замкнувши й зачинивши на засув двері, посунувши товсту клямку на місце. Після цього зайшов до кухні, зняв відбивні з решітки та вимкнув плиту, на якій варилася квасоля.

Він саме накладав їжу до тарілки, коли зупинився та поспіхом звів очі на годинник. Шоста двадцять п'ять. Знадвору закричав Бен Кортман.

«Покажись, Невіллі!»

Роберт Невілл зітхнув і всівся їсти.

Він сидів у вітальні й намагався читати. Зробивши собі віскі з льодом у своєму невеликому барі, він тримав холодну склянку в руках, читаючи працю з фізіології. З динаміка, прилаштованого над дверима передпокою, гучно лунала музика Шенберга¹.

Однак навіть цієї гучності було недостатньо. Він і досі чув їх знадвору: їхнє белькотіння й походження, їхній репет, гарчання та постійні сварки одне з одним. Час від часу камінь чи цеглина вдаряли в будинок і з глухим стукотом відлітали. Інколи гавкав пес.

Усі вони були там з однієї причини.

Роберт Невілл заплющив на мить очі, зціпивши уста. Потім він знову розплющив очі і вкотре запалив цигарку, впускаяючи дим глибоко в легені.

Він жалкував, що йому не стало часу зробити будинок звуконепроникним. Усе було б не так уже й кепсько, якби йому постійно не доводилося їх слухати. Минуло вже п'ять місяців, а це й досі діяло йому на нерви.

Він більше не дивився на них. На початку зробив був вічко у вікні, що виходило у двір, і споглядав їх. Але по тому його побачили жінки і стали непристойно позувати, спокушаючи його покинути будинок. Він не мав жодного бажання дивитись на те.

---

¹ Арнольд Шенберг (1874–1951) — австрійський композитор, представник музичного експресіонізму, вважається одним із найвпливовіших композиторів ХХ століття.

Він відклав книжку й понуро втупився в килим, слухаючи «Просвітлену ніч»¹ через гучномовець. Він знав, що може скористатися затичками для вух, щоб відгородитися від їхніх звуків, але тоді не чути буде й музики, а йому не хотілося почуватися, наче вони загнали його в мушлю.

Він знову заплющив очі. Саме через жінок це було так нестерпно, думав він, жінок, що, мов хтиві ляльки, позували серед ночі, чекаючи, що він побачить їх і вирішить вийти.

Його тіло пройняли дрижаки. Щоночі те саме. Він читає і слухає музику. Потім починає думати про звукоізоляцію будинку, а потім — про жінок.

Десь у глибині його тіла вкотре скручувався ціпкий вузол хіті, тож він міцно стиснув губи, аж вони побіліли. Він надто добре знав це відчуття і шаленів, не в змозі його побороти. Почуття всередині нього все зростало й зростало. Він здійнявся і почав тупцювати кімнатою, притиснувши до тулуба посинілі від напруги кулаки. Певно, він міг би встановити кінопроектор, сісти чогось попоїсти або ж до нестями нажлуктитися чи підкрутити музику, щоб аж у вухах пекло. Хай там як, але коли ставало настільки нестерпно, він мав чимось себе зайняти.

Він відчував, як м'язи його живота скорочуються, звиваючись у страхітливі завитки всередині нього.

---

¹ «Просвітлена ніч» (нім. *Verklärte Nacht*) — струнний секстет на одну дію Арнольда Шенберга.

Підібрав полишену книжку і спробував далі читати, повільно й болісно вимовляючи кожне слово.

Та вже за мить книжка знов опинилася в нього на колінах. Він перевів погляд до книжкової шафи навпроти. Усе знання, що є в тих книгах, не в змозі спинити того вогнища, що палахкотить усередині нього; усі слова, промовлені крізь століття, не здатні спинити невимовного, безглузлого жадання плоті.

Йому стало зле від усвідомлення цього. Для чоловіка це було справжньою наругою. Звісно, це лише природний потяг, але ж нагоди вдовольнити його тепер немає. Вони силоміць нав'язали йому celibat; він мусив із тим миритися. «Ти ж маєш розум, чи як? — запитав він себе. — Тож *користуйся* ним!»

Він дотягся рукою до перемикача і зробив музику ще гучнішою, змусивши себе по тому прочитати цілу сторінку тексту без зупинки. Він читав про рух кров'яних тілець, що проштовхуються крізь мембрани, про молочно-білу лімфу, яка несе відходи судинами, що зливаються у лімфатичні вузли, про лімфоцити й фагоцити.

«...очистити, у лівій плечовій ділянці, біля грудної клітки, у велику вену системи кровообігу».

Книжка гучно закрилася.

Чому вони не дадуть йому спокою? Чи вони думають, що його вистачить на *всіх*? Хіба вони настільки дурні, щоб у це вірити? Навіщо вони приходять кожної ночі? Після п'яти місяців, здавалося б, вони мали облишити його і шукати щастя деінде.

Він підійшов до бару і зробив собі ще випити. Повертаючись до крісла, почув стукіт каміння, яке вдарялось об дах і з гуркотом відлітало в кущі поблизу будинку. Поверх решти шуму чути було повсякчасні волення Бена Кортмана.

«Покажись, Невіллі!»

Одного дня я таки доберуся до цього паскуди, думав він, роблячи великий ковток терпкого напою. Одного дня я засаджу кілок у його бісові груди. Спеціально для цього виплодка я виготовлю кілок футової довжини¹, прикрашений стрічками.

Завтра. Завтра він таки ізолює будинок від звуку. Він стиснув пальці в кулак, так що аж побіліли суглоби. Він усе не міг перестати думати про тих жінок. Якби він не чув їх, можливо, йому б це і вдалося. Завтра. Все завтра.

Музика добігла кінця, тож він узяв стос платівок із програвача й порозсовував їх назад у конверти-обгортки. Тепер натовп знадвору було чути ще виразніше. Він дотягся до першої-ліпшої чергової платівки та поставив її на програвач, крутнувши гучність до максимуму.

Звучання композиції «Чумний рік» Роджера Лея наповнило його вуха. Зацигикали та заголосили скрипки, загуркотіли, немов помираючі серця, литаври, флейти заграли чудні атональні мелодії.

Ціпеніючи від люті, він рвонув до себе платівку й розтрощив її об праве коліно. Він давно вже поривався це зробити. Твердою ногою він зайшов на кухню

---

¹ 1 фут ≈ 30 см.

та пожбуривав рештки до смітника. Він завмер у темній кухні, міцно заплющивши очі, стиснувши зуби та затулившись вуха руками. Дайте мені спокій, дайте мені спокій, *дайте мені спокій!*

Дарма, йому не перемогти їх серед ночі. Марно силкуватися; це саме їхній час. З його боку було глупством намагатися подолати їх. Може, йому переглянути якесь кіно? Та ні, настрою встановлювати проектор він не мав. Він ляже спати, повставлявши затички у вуха. Хоч як мудрий, а врешті так закінчувалася кожна ніч.

Квапливо, намагаючись ні про що не думати, він пішов до спальні й роздягнувся. Він натягнув піжамні штани й зайшов до ванної кімнати. Сорочки від піжами він не носив ніколи; то була звичка, яку він набув ще в Панамі під час війни.

Умиваючись, він поглянув на себе в дзеркало, на свої широкі груди, темне волосся, що звивалося навколо сосків, опускаючи погляд усе нижче. Він вдивлявся у вигадливий хрест, який йому накололи однієї ночі в Панамі, коли він сильно налигався. «Яким же я був бовдуром у ту пору», — подумалося йому. Що ж, цілком може бути, що хрест урятував йому життя.

Він ретельно почистив зуби і скористався зубною ниткою. Він докладав зусиль, піклуючись про зуби, бо тепер був сам собі за стоматолога. Деякі речі можуть зійти нанівець, думав собі він, але не його здоров'я. «Тоді чому б тобі не припинити жлуктити алкоголь?» — допитувався він у себе. «Чого б тобі не прикусити язика?» — відповів він сам до себе.

Він пішов в обхід будинком, вимикаючи всюди світло. Декілька хвилин він зосереджено розглядав шпалери, примушуючи себе повірити, що зображений на них океан — справжнісінький. Але як у це повірити, коли ніч пронизана звуками штовханини, дряпання, виття, гарчання й невгамовного репету?

Він вимкнув лампу у вітальні й повернувся до спальні.

З огидою зітхнув, побачивши, що ліжко вкриває шар тирси. Струшуючи рукою бруд, він міркував, що варто звести перетинку між майстернею і тією частиною кімнати, де він спить. «І те зроби, і се зроби» — понуро думав він. Попереду було стільки клятих клопотів, що він ніколи не дістанеться до справжньої проблеми.

Він повставляв у вуха затички, даючи тиші поглинути його. Вимкнувши світло, він заліз під ковдру. Годинник із підсвічуваними стрілками показував, що заледве минула десята година. «Хай так, — подумав він, — раніше вляжусь, раніше прокинусь».

Лежачи в ліжку, він глибоко вдихав темряву кімнати, плекаючи надію на сон. Але навіть повна тиша не могла йому зарадити. Подумки він і досі бачив їх надворі, натовп людей із блідими обличчями, що невпинно нишпорять навколо його будинку, все шукаючи шляху дістатися до нього. Деякі з них, певно, сновигали навпочіпки, немов хорти, зиркаючи очима на будинок, повільно скрегочучи зубами: туди-сюди, туди-сюди.

А жінки...

Мало він про *них* думав? Чортихаючись, він перевернувся на живіт, притуливши обличчя до подушки.

Лежачи й важко дихаючи, він час від часу крутився в ліжку. Хай би вже настав ранок. Подумки він кожної ночі промовляв ті самі слова: «Господи Боже, хай би вже настав ранок».

Йому снилася Вірджинія. Спав він неспокійно: раз по раз здіймаючи крізь сон крик, він несамовито сти-скав простирадла руками.

РОЗДІЛ 2

Будильник розвіяв вранішній морок, заповнивши кімнату о пів на шосту ранку дзенькотом, доки Роберт Невілл не простяг затерплу від сну руку й не вимкнув його.

Він дотягся до цигарок, запалив одну, а вже потім присів у ліжку. Трохи зачекавши, підвівся й пішов до затемненої вітальні — зазирнути у вічко.

Ззовні вздовж газону вишикувалися, наче шерех мовчазних солдатів, невиразні постаті. Поки він роздивлявся, дехто з натовпу рушив геть, невдоволено бурмочучи щось собі під ніс. Скінчилася чергова ніч.

Він повернувся до спальні, ввімкнув світло й почав одягатися. Натягуючи на себе футболку, він почув, як Бен Кортман прокричав своє «Покажись, Невіллі!».

На тому й усе. Він знав, що нині вони розходилися слабші, ніж тоді, коли лише прибули. Хіба що вони накинулися на когось зі своїх. Таке траплялося часто. Поміж ними не було згуртованості. Їх мотивувала лише спрага.

Одягнувшись, Невілл із бурмотінням присів на ліжку й нашкрябав собі олівцем список на день:

Верстат у «Сірз»¹
Вода
Перевірити генератор
Кріплення (?)
Як завжди

Сніданок був квапливим: склянка апельсинового соку, шматочок грінки та дві чашки кави. Він швидко з ним упорався, картаючи себе за брак витримки, щоб поїсти як слід.

Покінчивши зі сніданком, він викинув паперову тарілку та чашку в смітник і почистив зуби. «Бодай одну добру звичку я все ж маю», — втішив він себе.

Перше, що він зробив, вийшовши надвір, — це поглянув на небо. Воно було ясным, ледь хмарним. Сьогодні можна було вирушати. Добре.

Спускаючись із ганку, він штурхнув черевиком купку уламків від дзеркала. «Що ж, клята штукенція розламалася, як я й очікував», — подумав він. Потім прибере.

На тротуарі в незграбній позі витяглося тіло; інше лежало напівзапхане в кущі. Обидва тіла були жіночими. У всякому разі, більшу частину свого життя.

---

¹ «Сірз» (повна назва «Сірз, Роубак & Ко») — мережа господарчих універмагів, заснована 1886 року.

Він відімкнув гараж і заднім ходом викотив свій універсал-«вілліс»¹ у ранкову свіжість. Потім вийшов з автівки й зачинив задню браму. Одягнувши масивні рукавиці, він попрямував до небіжчиці біля тротуару.

Коли подивитися, під денним світлом вони зовсім і не привабливі, думав він, протягнувши покійницю уперек газону та пожбуривши їх на полотняний брезент. У тілах не лишилося жодної краплини; обидві померлі набули кольору вихопленої з води рибини. Він підійняв браму й закріпив її.

Потім обійшов газон, визбируючи камені та цеглини і складаючи їх у лантух. Поклав лантух у свій універсал, лиш потім знявши рукавиці. Він зайшов у будинок, помив руки та зготував собі ланч: два сандвічі, трішки печива й термос із гарячою кавою.

Після цього він пішов до спальні й узяв торбу з кілками. Закинув її на плечі та пристебнув до паска, на якому носив киянку. І врешті вийшов із будинку, зачинивши по собі двері.

Він вирішив не перейматися пошуками Бена Кортмана цього ранку: у нього й так було вдосталь справ. На мить він задумався, чи не зайнятися йому звукоізоляцією будинку, яку він вирішив був облаштувати. «А, грець із ним, — подумав, — зроблю це завтра або в якийсь із хмарних днів».

---

¹ Марка автомобіля від компанії «Willys» — американського виробника авто, заснованої 1908 року.

Він забрався в салон універсала й перевірів список. Пункт перший: «Верстат у “Сірз”». Само собою, як тільки він позбудеться трупів.

Він завів авто й дав задній хід, виїхавши на вулицю та попрямувавши до бульвару Комптон. Там він звернув праворуч і подався на схід. З обох боків були порожні будинки, біля яких, покинуті й забуті, стояли припарковані авто.

Роберт Невілл на мить перевів погляд до покажчика палива. Залишалось ще з півбака, але він міг би зупинитися на Вестерн-авеню й наповнити його. Було недоцільно використовувати припасений у гаражі бензин, поки в цьому не було потреби.

Він завернув до заправки і пригальмував. Розшукав цистерну з бензином і зливав його через сифон у бак, доки звідти не почала вихлюпувати, розтікаючись цементом, бурштинова рідина.

Він вирішив разом перевірити мастило, воду, рідину в акумуляторі та шини. Як зазвичай, усе було в хорошому стані — він ретельно доглядав за авто. Менш за все йому хотілося б застрягти десь на ніч, якби воно зламалось у дорозі...

Проте не було сенсу через це турбуватися. Якщо подібне колись і станеться, то на тому все й скінчиться.

Він продовжив рух бульваром Комптон, проїжджаючи високі бурові вишки та мовчазні вулиці. Поблизу не було ані душі.

Але Роберт знав, що це лише омана.

Вогнище ніколи не припиняло палати. Коли машина наблизилася, він надягнув рукавиці та протигаз, розглядаючи крізь лінзи завісу кіптяви та диму, що ширилася над поверхнею. Цілісіньке поле свого часу, ще в червні 1975 року, було перекопане на величезну котловину.

Невілл припаркував авто й нетерпляче вистрибнув із нього, прагнучи якнайшвидше покінчити з роботою. Натиснувши на клямку й відчинивши багажник, він витягнув з нього один із трупів та поволік його до краю котловини. Там він звів мертве тіло на ноги й поштовхом відправив у западину.

Тіло вдарялося та скочувалося стрімким схилом, доки не впало у велику кучугуру розжареного попелу на споді котловини. Роберт Невілл, тяжко ковтаючи повітря, поспішив назад до універсала. У цьому місці він завжди почувався задушливо, навіть попри протигаз.

Він дотяг і другий труп до краю котловини й зіштовхнув його туди. По тому, викинувши донизу ще й лантух із камінням, швидко повернувся до авто й помчав геть.

Проїхавши півмилі¹, він зняв протигаз і рукавиці, закинувши їх на задні сидіння. Відкрив рот і вдихнув повні легені свіжого повітря. Діставши флягу з бардачка, він зробив довгий ковток пекучого віскі. Потім дістав і запалив цигарку, глибоко вдихнувши дим. Бувало, що йому доводилося відвідувати палаючу

---

¹ Миля — міра довжини, що приблизно дорівнює 1,6 кілометра.

котловину щодня протягом кількох тижнів поспіль, — йому завжди робилося через це зле.

Десь там, унизу, лежала й Кеті.

Дорогою до Інглвуда¹ він зупинився біля крамниці, щоб добути бутильованої води.

Зайшовши всередину, він відразу відчув запах гнилих харчів. Поквапом схопив металевий візок та покотив його перед собою крізь німі, вкриті пилюкою проходи між рядами, зціпивши зуби через важкий запах гниття та дихаючи ротом.

Пляшки з водою він знайшов у задній частині крамниці, біля сходів. Поскладавши всі знайдені пляшки у візок, він піднявся сходами нагору. Власник магазину міг бути поруч; як на те пішло, можна було розпочати й звідси.

У приміщенні їх було двоє. У вітальні на дивані лежала жінка років тридцяти, вбрана у червоний пеньюар. Її груди повільно здіймалися вгору-вниз, очі заплющені, руки складені на животі.

Роберт Невілл незграбно намацав руками кілок і киянку. Це завжди було важче, коли вони були живі, особливо з жінками. Він відчував, як до нього знову повертається безтямна жага, стягуючи всі його м'язи. Він опанував себе. Це дурість, якій сутужно опирався здоровий глузд.

Вона не видала ані звуку, лише раптово хрипко затяглася повітрям. Коли він заходив у спальню, чув

---

¹ Інглвуд — невелике місто в штаті Каліфорнія, на південному заході округу Лос-Анджелеса.

позаду себе звук, що нагадував крапання води. «Що ще мені залишається?» — питав він себе. Він і далі був переконаний, що робить правильну справу.

Він став у дверях, пильно розглядаючи невелике ліжко в спальні, біля вікна, здригаючись усім тілом від подихів. Потім, не тямлячи себе, став край ліжка й подивився на розпростерту на ньому жінку.

«Чому всі вони нагадують мені Кеті?» — думав він, тремтливими руками дістаючи другий кілок.

Кермуючи до «Сірз», він намагався викинути з голови те, що сталося, метикуючи, чому лише дерев'яні кілки виявилися дієвими.

Він спохмурнів, проїжджаючи порожній бульвар, тишу якого розвіював лише приглушений гуркіт двигуна його авто. Здавалося химерним, що він задумався над цим лише тоді, як минуло п'ять місяців.

Це породило наступне питання. Як йому завжди вдавалося влучати в самісіньке серце? Бо це мало бути саме серце, так сказав док Буш. Проте Невілл не був обізнаний з анатомією.

Його брови насупилися. Йому допікало, що він так довго чинив у такий гидкий спосіб, жодного разу не взявши його під сумнів.

Він труснув головою. «Так не піде, треба все ретельно обдумати, — думав він, — я маю звести до купи всі запитання, перш ніж спробувати відповісти на них. Треба впоратися з цим належним чином, науково».

«Атож, атож, атож, — думав він, — знову забовваніла тінь старого Фріца». Так звали його батька. Невілл зневажав власного батька і щосили опирався, розуміючи, що яблуко недалеко впало — він цілковито успадкував батькове логічне мислення та хист до техніки. Його батько до самого кінця вперто не вірив у вампірів.

У «Сірз» він розжився верстатом, повантажив його в універсал і обшукав універмаг.

У підвалі їх було п'ятеро, кожен ховався в темному закутку. Одного з них Невілл знайшов у морозильній вітрині. Побачивши чоловіка, що розлігся всередині цієї лакованої труни, він зареготав: кумедне місце для сховку.

Пізніше він чудувався, на яке безрадісне місце перетворився світ, якщо доводилося шукати втіху в такому.

Десь по другій він припаркував авто і з'їв свій ланч. Їжа тхнула часником.

Це спонукало його до роздумів про вплив часнику на них. Напевне, їх відганяв саме запах, але чому? Усі відомості про них були дивними: переховування вдень, обминання часнику, уразливість перед кілками, імовірно, страх перед розп'яттями. Припускалося навіть, що вони жахаються дзеркал.

Узяти хоча б це. Згідно з повір'ями, вони не відображуються в дзеркалах, але ж він знав, що це неправда. Як і вірування в їхню здатність обертатися на кажанів. Це забобони, які шляхом логічного мислення та спостереження легко розвіювалися. Настільки ж дурнею є і здогади щодо їхнього хисту перекидатися

на вовків. Безперечно, існують собаки-вампири; він бачив і чув їх ногами знадвору. Але то були лише пси.

Зненацька Роберт Невілл міцно стиснув губи. «Забудь, — промовив він до себе, — ти поки ще не готовий». Настане день, і він матиме нагоду подолати це, розібрати всі тонкощі, але ще не час. Підстав для хвилювання йому й так вистачало.

Доївши ланч, він обійшов усю округу, ступаючи від ганку до ганку, доки в нього не скінчилися кілки. З дому він узяв їх сорок сім.

РОЗДІЛ 3

«Могутність вампіра в тому, що ніхто не повірить у нього».¹

«Вельми вдячний, докторе Ван Хельсінг», — подумав він, відкладаючи вбік примірник «Дракули». Він сидів, похмуро втупившись у книжкову шафу і слухаючи Другий концерт Брамса для фортепіано², пив лимонний соуер з віскі³ та смалив цигарку.

¹ Вказана цитата, попри те що Роберт Невілл читає роман Брема Стокера «Дракула», насправді походить із кінострічки «Дракула» режисера Тода Браунінга, випущеної студією «Юніверсал» у прокат у 1931 році. У свою чергу, зазначений фільм заснований на п'єсі 1924 року (авторства Гамільтона Діна та Джона Л. Балдерстона), що досить віддалено відповідає сюжету оригінального твору Стокера.

² Йоганнес Брамс (1833–1897) — німецький композитор, піаніст і диригент, представник епохи романтизму.

³ Соуер (sour) — різновид коктейлю, що зазвичай складається з алкогольної основи із додаванням цукру, соку лимона чи лайма.

Чистісінька правда. Сама книга була мішаниною з забобонів та мильних кліше, але цей рядок був щирою правдою: ніхто не вірив у них, а як можна боротися з чимось, чому не ймеш віри?

Так воно й склалося. Щось темне й незвідане виповзло з мороку Середньовіччя. Безформні й нечувані істоти, місце яких — на сторінках химерних творів. Вампіри були архаїкою, що час від часу виринала то в пасторальних нарисах Саммерса¹, то в мелодраматичних опусах Стокера. Відзначені лише побіжною згадкою в «Британіці»², вони виродилися в матеріал для бульварного читива та низькопробних стрічок, на яких наживалися всілякі писаки та безпутні кіноконтори.

Така собі байка, що лунає крізь століття.

Що ж, усе це правда.

Він відсьорбнув зі склянки й заплющив очі, відчуваючи, як холодна цівка рідини стікає горлом, розливаючи по шлунку тепло. «Казки виявилися правдою, — думав він, — але нікому не випало нагоди про це дізнатися». До останнього всі відмовлялися вірити, що то могли бути *вони* — що завгодно, лише не *вони*. Бо *вони* — витвір уяви, плід забобонів, їх не може бути.

Але перш ніж наука встигла надолужити те, що спочило в легендах, *воно* пробудилося, пожерши все.

¹ Монтегю Саммерсе (1880—1948) — англійський духівник, який досліджував надприродне.

² «Британіка» — відома багатотомна енциклопедія.

Того дня він не знайшов шканту. Не став обстежувати генератор. Не прибрав розбитого дзеркала. Не став він і вечеряти, цілком втративши апетит. Та це й не було важко. Йому майже ніколи не хотілося їсти. Поживна трапеза — це останнє, чого він бажав після всього, що робив удень. Навіть п'ять місяців не змогли цього змінити.

Його думки не полишали тих одинадцятьох — ні, дванадцятьох — дітей, на яких він натрапив удень. Двома рвучкими ковтками він осушив склянку.

Він кліпнув очима, і кімната перед ним захиталася. «Та ви, батечку, налігалися», — подумки мовив він до себе. «То й що? — відказав він собі. — Кому вже можна, як не мені?»

Він із силою пожбував книжку крізь кімнату. «Забирайся, Ван Хельсінгу. І Міно, і Джонатане, і кровоокий графе. Ідіть усі геть! Нікчемні вигадки, безглузді відображення гнітючого мотиву».

З його горлянки залунав сміх, що захлинувся кашлем. Знадвору вкотре кликав Бен Кортман. «Уже біжу, Бенні, — подумав він, — ось тільки смокінг напну».

Він затремтів, міцно стискаючи зуби. «Уже біжу. Чорт, а чом би й ні? Чому б і не *niti* до них? Це був би певний шлях спекатися їх».

Стати одним із них.

Від такої невивадливої ідеї він вишкірився, підвівся і непевною ходою дійшов до бару. «Чому б і ні? — далі пульсувало в його мозку. — Навіщо зносити це все,

якщо розчахнуті двері і декілька кроків покладуть край стражданню?»

Хай би його грім побив, відповіді він не знав. Існує, звісно, непевна вірогідність, що десь іще є такі, як він, уцілілі, котрі продовжують боротьбу, сподіваючись одного дня опинитися серед подібних до себе. Але як він міг сподіватися розшукати їх, коли сам не міг рушити далі, аніж на день їзди від домівки?

Тремтячи, він долив собі віскі; мірною склянкою він покинув користуватися ще кілька місяців назад. Часник на віконницях, сітка понад теплицю, вивезення тіл та збування каменюччя. Дюйм за дюймом він укоротить це нечестиве юрмище. Нащо себе обманювати? Він ніколи не знайде нікого інакшого.

Він тяжко завалився в крісло. «Отутечки я, дітки, сиджу в затишку, мов той підкилимовий клоп, оточений батальйоном кровопивць, котрим тільки й кортить скуштувати ковточок мого доброго, відмінного гемоглобіну. Випий, друже, цей келих за мій рахунок».

Його обличчя скривилось у гримасі чистого, невимовного гніву. «*Наволоч!* Я не здамся, доки не вб'ю кожного з вас, паскуди». Його права рука стислася, мов лещата, вщент розтрощивши склянку.

Він втупив погляд донизу, на розкидані підлогою рештки, на забулені скалки, що застрягли в його долоні, з якої скрапувала розбавлена з віскі кров.

«Вони б не погребували спробувати її, хіба ні?» — подумав він. Підвівшись і несамовито хитаючись, він

мало не відчинив двері, щоб помахати долонею перед їхніми пиками і почути, як вони загарчать.

Але коли він заплющив очі, його тілом пройшлися дрижаки. «Отямся, друже, — подумав він, — іди перев'яжи свою бісову руку».

Спотикаючись, він зайшов у ванну та обережно промив руку, після чого, пхекаючи від болю, почав вмазувати йод у рану. Незграбно перев'язуючи рану, він уривчасто ковтав повітря, весь стікаючи потом. «Ой як хочеться цигарку», — подумав він.

Знову зайшовши до вітальні, він поставив платівку Бернстайна¹ й запалив цигарку. «Що ж я буду робити, коли зостанусь зовсім без цигарок?» — питав він себе, роздивляючись блакитну цівку диму, що тяглася від цигарки. Утім, це навряд чи станеться. Він мав у запасі близько тисячі блоків цигарок, запасених у шафі Кеті...

Він зі злістю стиснув щелепи. «У шафі в *коморі, коморі, коморі*».

Кімната Кеті.

Він відсутнім поглядом утупився у фотошпалери, коли у вухах забринів мотив «Століття тривоги»². «Століття тривоги, — замріяно подумав він. — Думав, що знаєш, що воно таке, ті тривоги, Ленні-бой? Ленні й Бенні; вам обом треба зустрітися. Композиторе, знайомся — труп.

¹ Леонард Бернстайн — американський композитор, виконавець і диригент. Передусім відомий як автор музики до кінострічок «Пітер Пен» (1950) та «Вестсайдська історія» (1957).

² Симфонія №2, або «Століття тривоги» — композиція Леонарда Бернстайна.

Мамцю, як виросту — хочу стати вампіром, як татко. Божечки, дурненький, ну звісно ж, станеш».

Віскі з дзюркотом полилося у склянку. Трохи покривившись від болю в правиці, він перекинув пляшку у ліву руку.

Він сидів і попивав віскі. «Хай уже та нудна тверезість зблякне, — думав він. — Нумо, хутчій закреслимо піддатливу ясність розуму. Ненавиджу їх».

Поступово кімната почала обертатися, хвилясто гойдаючись навколо його крісла. Приємна, розпливчаста імла застелила його зір. Він глянув на склянку, потім на програвач, поводячи головою з боку в бік. Натовп надворі продовжував сновигати, бурмочучи та вичікуючи.

«Бідолашні вампіри, — подумав він, — нещасні малі паразити, чигають навколо мого будинку, спраглий такі жалюгідні».

«Дозвольте висловити думку», — він підняв до обличчя вказівний палець, помахуючи ним.

«Друзі, сьогодні я виступаю перед вами з наміром говорити про занехаяну меншину, залишену без уваги, — вампірів. Якщо вони, звісно, існують, а вони, будьте певні, існують».

До суті: окреслю базис моєї наукової тези, а вона така — вампіри є жертвами упереджень».

Принципова ознака упереджень щодо меншин — страх перед невідомим, що породжує відразу. А отже...»

Він зробив собі ще один коктейль. Цього разу у вищу склянку.

«Свого часу — у темне Середньовіччя, якщо бути точним, — могутність вампірів була величною, а страх перед ними — всеосяжним. На їхнє існування було накладене табу, яке встояло й дотепер. Суспільство палає до них лютою ненавистю.

Але хіба їхні потреби різуче відрізняються від потреб решти тварин та людей? Хіба їхні вчинки більш несамовиті за вчинок батька, що позбавляє своє чадо життя? Одначе від самої їхньої подоби наші серця шалено калатають, а волосся стає дибки. Та чи ж вони страшніші, ніж сім'я, яка породжує політика-невротика? Чи страшніші за виробника рушниць і бомб, що спізніло спокутує провину благочинством, по лікті будучи в крові? Чи, може, вони страхітливіші од виробника алкоголю, який сивухою труїть мізки бевзям, що й тверезими не дуже кмітливі? (За цю грубість перепрошую, бо ж сам не без гріха.) Чи гірші вони за видавців, які процвітають, годуючи нас оповідками про смерть і блуд? Будьмо чесні, друже, — хіба ж вони страшні?

Лиш те й знають, що цмулять собі кров.

Чому ж тоді вони страждають від жорстокого упередження, закуті в ґрати безглуздох забобонів? Чому вони не можуть жити там, де їм заманеться? Чим завинили вони, що мусять вишукувати закутки, щоб сховатися від світу? Чому вам заманулося винищити їх уцент? От бачите, ви перетворили простодушних бідолах на гнану звіроту. Їхнє буття позбавлене будь-яких засобів до існування, у них забрано освіту й право

голосу. Воно й не дивно, що така скрута пробудила в них хижацьке ество, яке причаїлося в нічній п'їтмї.

Роберт Невїлл із відразою пхикнув. Воно все так, але чи ж пустив би ти сестру в шлюб із котримсь із них?

Він здригнувся. «Тут ти мені втер носа, друзяко, не заперечиш».

Музика скїнчилася. Голка програвача, шкрябаючи, рухалася взад-вперед темними канавками платївки. Він сидїв, відчуваючи, як повільно дерев'яніють ноги. Вада частих пиятик: стаєш стїйким до сп'яніння. Годї й шукати втїхи в алкоголі. Не встигнеш кайфонути, як вирубаєшся. Кїмната почала повертатися до норми, а звуки знадвору знову стали допїкати до самих печїнок.

«Покажись, Невїлле!»

Він глитнув, і з його рота виринув тремкий подих. Покажись. Надворї були жїнки у відкритих сукнях, а може, навїть і оголенї, прагнучи відчути його дотик на своїй плотї, шукаючи губами його...

Кровї, моєї *кровї*.

Не тямлячи себе, він повільно підняв збїдлу руку і, тремтячи, з силою вгатив нею по нозї. Від болю хапнув ротом ковток затхлого повітря. Часник. Усюди клятий запах часнику. Ним просякнув одяг, усі меблі, увесь його харч, навїть питво. «Менї, будь ласка, часнику з содовою», — силкувався він пожартувати подумки.

Хитаючись, він підвівся й затупцював кїмнатою. «І що менї тепер робити? Чергова рутина? Не варто ї завдавати собі клопоту». Читання-пиятика-звуко-

ізоляція будинку... і ще жінки. Хтиві, кровожерливі, оголені жінки, що хизуються перед ним своїми гарячими тілами. Ні, не гарячими.

З його горлянки вирвалося збентежене виття. «Хай би їх грім побив, чого їм від мене треба? Чи вони думають, що я вийду й добровільно віддамся їм?»

«Може, й вийду, чом би й ні». Перебуваючи не при тямі, він почав шарпати клямку на дверях. Іду, дівчатка, вже біжу. Зволожуйте ваші губки.

Надворі, почувши, що зарухалася клямка від дверей, у мороці ночі заревів від нетерплячки натовп.

Наче вихор, він почав гатити кулаками об стіну, доки не збив їх у кров, розідравши штукатурку. Він стояв, здригаючись усім тілом, не в силі заспокоїтися, голосно скрегочучи зубами.

З часом опанував себе. Знову зачинив двері на засув і пішов до спальні. Завалившись у ліжко, він зі стогоном уместився на подушці. Лівою рукою стомлено гупнув об покривало.

«Доки це ще триватиме, *Боже?* — думав він. — Доки це ще триватиме?»

РОЗДІЛ 4

Будильник так і не озвався, бо він забув завести його. Він спав безпробудним сном, жодного разу не поворухнувшись. Коли він нарешті розплющив очі, була вже десята ранку.

Невдоволено бурмочучи, він із зусиллям піднявся, звісивши ноги з краю ліжка. У ту ж мить його голова вибухнула болем, що хвилями розходився в черепі. «Чудово, — подумав він, — похмілля. Цього мені лише й бракувало».

Зі стогоном він підвівся і, спотикаючись, дійшов до ванної. Умився й підставив голову під струмінь. «Кепсько, — скаржився він подумки, — зовсім кепсько. Я, мабуть, у пеклі». У дзеркалі він бачив відображення змученого бородатого чоловіка років за сорок. «Любові чари правлять бал»,¹ — промугикав раптом він. Слова безглуздо тріпотіли в його голові, як мокрі простирадла на вітрі.

Він повільно увійшов до вітальні й відчинив вхідні двері. З його вуст зірвалася лайка, коли він побачив поперек тротуару понівечене тіло жінки. Він гнівно напружився, але через це біль знову запульсував у голові, і довелося розслабитися. Почувався він кепсько.

Небо було мертвотно-сірим. «Чудово, — міркував він. — Ще один день у цій замурованій щурячій дірі». Злісно грюкнувши дверима, він здригнувся від болю, що знову роздирав йому голову. Ззовні почувся хрускіт, коли залишки дзеркала впали й розтрощилися об долівку ганку. «Казково», — встиг подумати він, перед тим як біль знову пронизав його голову.

---

¹ Пісня «Love, Your Magic Spell Is Everywhere» з кінофільму «Правопопушник» («The Trespasser», 1929).

Дві чашки гарячої чорної кави зробили його шлунку лише гірше. Він відставив чашку й пішов до вітальні. «До біса це все, — думав він, — нап'юся знову».

Алкоголь на смак був наче скипидар, тому він із роздратованим гарчанням пожбурих склянкою в стіну, дивлячись, як випивка стікає на килим. «Дідько, я так без склянок лишуюся», — подумав він, намагаючись опанувати власне дихання, від чого ніздрі в нього широко роздулися.

Завалившись на диван, він сидів і повільно трусив головою. Усе це безглуздо; вони перемогли, клята нечисть подужала його.

Він знову відчував занепокоєння; відчуття було таким, неначе він ставав усе більшим, а будинок навколо стискався, і було лише питанням часу, коли він, роздираючи на шматки каркас будівлі, проб'ється назовні, а довкола ширятимуть рештки будинку — дерево, пластик та цегла. Він швидко підвівся й пішов до дверей, тремтливими руками відчиняючи їх.

Він стояв на газоні, вдихаючи на повні груди вологе ранкове повітря, відвернувшись від ненависного йому будинку. Його лють поширювалася на все довкола — прилеглі будинки, бруківку, тротуар, газони — він ненавидів усю Сімарон-стрит.

Це почуття в ньому наростало дедалі сильніше. Ураз він зрозумів, що йому конче потрібно покинути це місце. Хмарна чи яка там погода, але він хотів забратися геть.

Він зачинив двері, відімкнув гараж і підняв товсті розсувні ворота доверху. Назад він їх не опускав.

«Я скоро й повернуся, — думав він. — Лише трохи прокатаюся».

Давши задній хід, він виїхав під'їзною доріжкою на вулицю, розвернув універсал і втиснув важіль газу в підлогу, прямуючи в бік бульвару Комптон. Він гадки не мав, куди їде.

На швидкості сорок миль він завернув за ріг, розганяючись до шістдесяти п'яти. Авто під ним мчало вперед, а він і далі втискав важіль газу ногою. Його руки цупко тримали кермо, а обличчя застигло, мов кам'яне.

Розігнавши авто до вісімдесяти дев'яти миль за годину, він пронісся безлюдним, покинутим бульваром, розтинаючи тишу громовим ревом двигуна.

«Це здичілий сад; лиш бур'яни, потворне й хиже зілля, буяє в нім...»¹ — проказував він подумки, повільно ступаючи цвинтарем.

Трава виросла настільки високою, що хилилася додолу від власної ваги. Подвір'я цвинтаря заповнила тиша, яку порушували тільки шелест трави під його чобітьми та спів пташок, якого нікому тепер було цінувати. «Колись я думав, що вони співають, бо світ перебуває в гармонії, — міркував Роберт Невілл. — Тепер знаю, що помилявся. Вони співають, бо на більше їм бракує клепки».

---

¹ Цитата з п'єси Вільяма Шекспіра «Гамлет», дія перша, сцена 2, репліка Гамлета (переклад Леоніда Гребінки).

Він промчав шість миль на повній швидкості, допоки усвідомив, куди прямував увесь цей час. Чудно, як його тіло та розум приховали це від свідомості. Він лише знав, що почувався зле й пригнічено, бажаючи забратися якнайдалі від будинку. Але й подумати не міг, що прагнув навідати Вірджинію.

Утім, не забарившись, він приїхав прямісінько в це місце. Залишив авто на узбіччі, зайшов крізь поіржавілі ворота і впевнено став крокувати порослим хащами подвір'ям.

Він уже й пригадати не міг, як давно востаннє тут був. Щонайменше місяць. Він жалкував, що не взяв із собою квітів, проте він навіть був не певен, куди їде, доки не прибув сюди.

Він міцно стис губи, відчуваючи, як давній смуток здушив усе всередині. Ну чому він не міг поховати тут і Кеті? Навіщо було сліпо дослухатися до тих телепнів та їхніх розпоряджень під час чуми? Якби тільки вона могла бути тут же, спочиваючи поблизу своєї матері.

«Не починай знову», — гнівно наказав він собі.

Наближаючись до склепу, він заціпенів, помітивши, що залізні двері трохи прочинені. «*Ні*, тільки не це», — подумав він. Зірвавсь з місця і помчав крізь зарості вологої трави. «Хай вони тільки пальцем її зачепили, я випалю це місто дотла, — пообіцяв він собі. — Богом присягаюсь, я каменя на камені не залишу, якщо вони тільки доторкнулися до неї».

Він розчинив двері навстіж, з силою grimнувши ними об мармурову стіну склепу. Його очі поспіхом

відшукали постамент, на якому була розміщена запечатана труна.

Напруга поволі спала; він глибоко вдихнув. Ніким не займана, труна була на своєму місці.

Тільки зайшовши досередини, він помітив чоловіка, що лежав у кутку склепу, всім тілом звиваючись на холодній кам'яній долівці.

Загарчавши від люті, Роберт Невілл рвонувся до чоловіка, цупко вхопив його за пальто й поволік долівкою; рвучко пожбурих його надвір. Тіло перекотилося на спину, блідим обличчям догори.

Роберт Невілл повернувся до склепу, його груди важко здіймались і опадали. Він заплющив очі і став біля труни, поклавши на неї долоні.

«Я тут, — думав він. — Я повернувся. Згадай мене».

Він викинув квіти, які приніс минулого разу, й очистив долівку від листя, що встигло залетіти досередини через відчинені двері.

По тому він усівся біля труни, притулившись чолом до металу.

Тиша оповила його своїми холодними та лагідними долонями.

Він думав, що міг би й померти отак — лагідно, у спокої, без трепету та криків. Якби він лише міг бути з нею. Якби тільки вірив, що може бути з нею.

Його пальці поволі стиснулись, а голова впала на груди.

«Вірджиніє. Забери мене до себе».

Кришталева сльоза впала на його непорушну руку...

Він гадки не мав, скільки там пробув. Хай там що, але час притуплює найглибший смуток, навіть безмежний відчай. «Страшне прокляття флагелантів¹, — подумав він, — бо навіть ті з плином часу звикають до ударів батогів».

Випроставшись, він підвівся. «Досі живий», — подумав він. Безглуздо б'ється його серце, марно струмує венами кров, кістки, м'язи, шкіра — усе й далі забезпечує його безсенсовне існування.

Ще якусь хвилю він простояв, дивлячись на труну, потім, зітхнувши, пішов, нечутно зачинивши за собою двері, немов побоюючись потривожити сон покійної.

Про чоловіка він і думати забув. Мало не перечепився через нього, відскочив убік, вилаявся про себе і рушив далі.

Зненацька він обернувся.

«Як же так?» — він недовірливо роздивлявся труп. Чоловік був мертвим; кінець. Але чому він змінився до невпізнання? Зміна сталася так швидко, тіло на вигляд уже почало розкладатись, а смородом віяло від нього так, наче мрець пролежав тут уже давно.

Розум його заворушився від несподіваного хвилювання. Щось убило вампіра; щось надзвичайно дієве. Серце мерця було неушкоджене, навколо ніде не було часнику, однак...

---

¹ Флагеланти — прихильники радикального релігійного руху, які практикують умертвіння плоті ударами батога. Рух зародився в Середньовіччі й був засуджений католицькою церквою як еретичний, його представники існують і досі.

Відповідь прийшла сама собою. Ну звісно ж — денне світло!

Докір самому собі, мов блискавка, вразив його. Протягом п'яти місяців знати, що вони переховуються вдень, і бути *не в змозі* звести кінці з кінцями. Він заплющив очі, приголомшений власним глупством.

Сонячні промені, інфрачервоні та ультрафіолетові. Це й було його відповіддю. Але чому? Прокляття, чому ж він нічого не знав про вплив сонячного проміння на людський організм?

Йому спала інакша думка: той чоловік належав до вампірського кодла, був живим мерцем. Чи матиме такий самий ефект світло на ще живих?

Уперше за п'ять місяців відчуваючи захват, він стрімголов побіг до свого авто.

Зачинивши за собою дверцята, він задумався, чи не варто було б забрати з собою труп. Чи не привабить мрець решту? А що, як вони дістануться склепу? Утім, вони й на гарматний постріл не підійдуть до домовини: під кришкою він сховав в'язки часнику. Крім того, чоловікова кров була вже остаточно мертвою, вона...

Його думка знову обірвалася, коли він раптово дійшов іншого висновку. Сонячне проміння якось діє на їхню кров!

Чи можливо, що й сама недуга стосується крові? Часник, розп'яття, дзеркала, кілки, денне світло, ґрунт, у якому декотрі з них спали? Він поки не бачив зв'язку, але все ж...

Йому доведеться ще багато дослідити. Це може бути саме те, чого йому так не вистачало. Він давно вже мав на думці одне починання, але за останній час устиг про все забути. Ця нова ідея додала йому запалу.

Він завів авто й понісся вулицею, заїхавши до житлового району і зупинившись біля першого-ліпшого будинку.

Збіг доріжкою до входних дверей, але ті виявилися зачиненими, а відчинити їх силою йому не вдалося. Нетерпляче загарчавши, він побіг до сусіднього будинку. Двері були відчинені, і він забіг досередини, проминувши затемнену вітальню, та став підійматися застеленими килимом сходами, перестрибуючи декілька сходинок за раз.

У спальні він знайшов жінку. Без жодних вагань відкинув простирадла і захопив її за зап'ястя. Ударившись об підлогу, жінка загарчала. Він чув, як із її горлянки долинали ледь розбірливі звуки, коли стягав її сходами до передпокою.

Коли він уже тяг її через вітальню, вона заворухилася.

Її руки зімкнулися на його зап'ястях, а тіло почало звиватися, стукаючись об килим. Очі в неї й досі були заплющені, але вона сопла ротом і щось бурмотіла собі під ніс, намагаючись вирватися з його чіпких рук. Її потемнілі нігті впилися в його плоть. Завивши, він видерся з її хватки й потяг її далі за волосся. Зазвичай у такі моменти, піддаючись сумнівам, яких і сам до кінця не розумів, він проймався жалем до цих істот,

подібних до нього. Але цього разу дослідницький за-
пал охопив його, тож він геть про це не думав.

Та все ж він здригнувся, почувши здушений звук
жаху, який видала жінка, коли він виштовхав її надвір.

Вона лежала, звиваючись на доріжці перед будин-
ком, стискаючи й розтискаючи долоні, розкривши
поцятковані червоні уста.

Роберт Невілл напружено дивився на неї.

Він відчув напад нудоти. Його не полишало відчут-
тя бездушної жорстокості. Дивлячись на неї, він при-
кусив губи. «Що ж, вона страждає, — заговорив він до
себе, — але вона одна з них і з радістю б мене вколо-
шкала, якби їй випала змога. Візьми собі це до уваги,
бо саме так воно і є». Зціпивши зуби, він стояв і ди-
вився, як вона конає.

За кілька хвилин вона завмерла, припинивши бель-
котати, а її руки розпростерлися на цементі, розцвів-
ши білим квітом. Роберт Невілл присів і відшукав її
пульс. Немає. Її тіло помалу почало холонути.

Він підвівся з зимною усмішкою. Значить, це все ж
таки правда. Потреби в кілках більше не було. Після
всього цього часу він нарешті знайшов дієвіший метод.

Раптом йому перехопило подих. Але як він міг пе-
реконатися, що жінка мертва? Поки не сіло сонце?

Думка сповнила його люті та неспокою. Чому кож-
не питання породжує лише десяток нових?

Він думав про це, п'ючи з бляшанки томатний сік,
що дістав у супермаркеті, позаду якого припарку-
вав авто.

Як він міг переконатися? Залишитися з жінкою до заходу сонця тут він точно не міг.

«Відвези її з собою додому, йолопе».

Його очі вже вкотре заплющилися, він здригнувся від роздратування. Сьогодні він, безумовно, ловить гав.

Тепер йому доведеться повторити пройдений шлях, а він навіть не міг достоту пригадати, де той будинок.

Він завів авто й виїхав з паркінгу, зиркнувши на годинник. Третя година. Часу ще вдосталь. Він піддав газу, рвонувши вперед.

Пошук будинку зайняв у нього з півгодини. Жінка й досі лежала на доріжці. Надягнувши рукавиці, Невілл відчинив багажник універсала й попрямував до тіла. Ідучи, він звернув увагу на фігуру жінки. «Заради Бога, давай не зараз».

Він дотяг небіжчицю до універсала й закинув її до середини. Потім зачинив дверцята і зняв рукавиці. Підняв руку і глянув на годинник. Третя година. Часу ще вдос...

Він струснув годинник і приклав його до вуха. Серце ладне було вистрибнути з грудей.

Годинник зупинився.

РОЗДІЛ 5

Тремкими руками він вставив ключ у замок запалювання. Міцно вхопившись за кермо, вивернув його, круто розвернувши авто в напрямку Гардени.

Який же він дурень. Так, дорога до цвинтаря зайняла десь із годину. У склепі він пробув бозна-скільки часу. Потім була ота жінка. Заїхав до супермаркету, попив соку, повернувся до жінки.

Скільки ж на *все* пішло часу?

Телепень. Від самої думки, що вони чатують біля будинку, у нього в жилах похололола кров. Господи, а він же покинув гараж відімкненим! Запаси бензину, все устаткування — *генератор!*

З його горлянки вирвався стогін, коли він втиснув важіль газу в підлогу, рвонувши блискавкою вперед. Стрілка на спідометрі тріпотіла, неухильно минаючи позначки: шістдесят п'ять миль за годину, сімдесят, сімдесят п'ять. Що, коли вони вже чекають на нього? Як він тоді взагалі потрапить усередину?

Вольовим зусиллям він змусив себе вгамуватися. Не час втрачати голову; треба зібратися докупити. Він потрапить до будинку. «Не хвилюйся, ти впораєшся», — казав він собі. Хоч і гадки не мав як.

Рукою він скуйовдив собі волосся. Все в порядку, в порядку, промовляв він до себе. Стільки зусиль докласти, щоб вижити, а потім якось не встигнути додому. «Заткнися!» — гаркнув він до себе. Та він був готовий руки на себе накласти за те, що забув звечора завести годинник. «Не завдавай собі клопоту, — пролунало в його голові, — вони з радістю впораються за тебе». Раптово він зрозумів, що майже знесилений від голоду. Трохи м'яса та соку з бляшанок, що він розшукав, слабко цьому зарадили.

Стрімголов пролітаючи спорожнілими вулицями, він оглядався, чи, бува, не вийшли вони ще з будинків. Скидалося вже на сутінки, але то міг бути хворобливий виплід уяви. Не могло бути так пізно, не могло.

Він саме промчав ріг Вестерн-авеню і Комптону, коли побачив, як із будівлі вибіг чоловік, горлаючи в бік авто. Серце взялося кригою, коли він на швидкості проминув його.

Універсал мчав на повних парах. Роберт божеволів, малюючи в уяві страхітливі картини: як на ходу спускається шина, авто перекидається, вилітає на узбіччя і врізається у будинок. Щоб угамувати тремтіння, він зціпив зуби. Руки на кермі заціпилися.

На розі Сімарон-стрит йому довелося скинути швидкість. Краєм ока він побачив, як із будівлі вибіг чоловік та кинувся вслід за авто.

Завернувши за ріг, він ударив по гальмах, від чого шини пронизливо засвистіли, і голосно хапнув ротом повітря.

Вони всі стояли перед його будинком, дожидаючи його.

З горлянки вирвався безпомічний крик жаху. Помирати він не бажав. Часом він думав про це, навіть розмірковував. Але вже точно цього не хотів. Тільки не *так*.

Він побачив, як їхні бліді обличчя розвернулися на гуркіт двигуна. З відімкнутих воріт гаража висипала менша група. Він зціпив зуби від безсилої люті. Що за безмозкий, недоумкуватий спосіб померти!

Юрма посунула на нього, перекриваючи вулицю. Моментально він зрозумів, що без бою не здасться. Він дав газу, вмить прооравши автомобілем натовп, стинаючи тіла, мов кеглі. Відчував, як корпус авто підкидає під час руху вперед.

Повз вікна проносилися бліді обличчя, а від їхніх криків застигала кров.

Вони опинилася позаду, і кризь дзеркало заднього огляду він бачив, що вони кинулися навздогін. Раптом у нього виник задум, він рвучко скинув швидкість, ледь не гальмуючи, доки авто не уповільнило хід до тридцяти, а потім уже й двадцяти миль за годину.

Він зиркнув назад, побачивши, що вони поволі наздоганяють його. Він бачив, як їхні попелясто-бліді обличчя наближаються, а налиті свинцем очі немов прикуті до авто, до *нього*.

Він ураз пересмикнувся від подиву, почувши поряд гарчання, і повернув убік голову, побачивши біля машини обличчя Бена Кортмана.

Піддавшись інстинкту, він натиснув був на газ, але друга нога ковзнула зі зчеплення, від чого він мало не вилетів у лобове скло — універсал підстрибнув і спинився.

Піт заливав йому очі, градом стікаючи з чола, доки він гарячково пробував намацати кнопку стартера. Бен Кортман кинувся на нього.

Шкірячи ікла, він засунув усередину свою холодну бліду руку.

«Невілле, Невілле!»

Бен Кортман знову простяг до нього холодні, мов крига, руки. Укотре відштовхуючи їх, Невілл штрикнув кнопку стартера, всім тілом здригаючись, мов у пропасниці.

Позаду він чув наростаючий вереск захвату, натовп поволі підходив дедалі ближче. Мотор, кашляючи, повернувся до життя, коли він відчув, як шоку йому дряпають нігті Бена Кортмана.

«Невілле!»

Нетямлячись від болю, від міцно стиснув руку в кулак, влупивши ним Кортманові по обличчю. Заточившись, Кортман упав додолу, під деренчання двигуна «вілліса», який саме рвонув уперед, набираючи швидкість. Ще один із них, добігши до автівки, стрибнув, ухопившись за машину ззаду. На якусь мить він був утримався, і Роберт Невілл бачив крізь задні дверцята його вирячене, мертвотно бліде обличчя. По тому він крутнув кермо, авто вильнуло в бік узбіччя, струсивши чоловіка, — за інерцією той побіг далі газом, виставивши поперед себе руки, і на льоту вперішився в стіну будинку.

Серце Роберта Невілла нестямно калатало, йому здавалося, що воно от-от вистрибне з грудей. Він ди-хав, здригаючись, усе тіло похололо. Шокою стікала цівка крові, але болю він не відчував. Поспіхом стер кров з обличчя тремтливою рукою.

Він завернув універсал за риг, прямуючи праворуч. Його погляд постійно перестрибував з дороги на дзеркальце заднього огляду. Він зрізав через

короткий квартал до Хаас-стріт і знову повернув праворуч. Що, як вони дертимуться крізь подвір'я й заступлять йому дорогу?

Він трохи скинув швидкість, доки не побачив, що юрмище й далі женеться за ним, мов згряя вовків. Піддав газу. Він міг лише сподіватися, що вони й далі йтимуть за ним. А якщо хтось із них здогадається, що він задумав? Він притис важіль газу до підлоги, від чого універсал помчав стрілою через квартал. Він звернув за ріг на швидкості п'ятдесят миль за годину, промчав коротким кварталом у напрямку Сімарон-стріт і повернув праворуч знову.

Він затамував подих. На газоні перед його будинком нікого не було. Значить, він ще досі має шанс. Правда, доведеться покинути універсал: часу припаркувати його в гаражі немає.

Він заїхав на узбіччя й розчахнув дверцята. Оббігаючи авто, він чув, як здійсмається їхній крик, коли вони виринають із-за рогу.

Він зобов'язаний був ризикнути й замкнути гараж. Якщо цього не зробити, вони можуть знищити генератор: він був певен, що вони ще не встигли цього зробити. Його кроки тупотіли під'ізною доріжкою.

«Невілле!»

Він відсахнувся, коли Кортман кинувся на нього з темряви гаража.

Тіло Кортмана вдарилося в нього, мало не збивши з ніг. Він відчув, як крижані дужі руки зімкнулися на його горлянци, а в обличчя вдарив нестерпний сморід.

Вони обидва поточилися до тротуару, до шиї Роберта Невілла потяглися білі ікла.

Він рвучко смикнув правою рукою, ухопившись за горлянку Кортмана. Звідти почувся здушений звук. Кваплячись і вигукуючи, перші з них почали з'являтися на вулиці.

Жорстким порухом Роберт Невілл ухопив Кортмана за довге жирне волосся і пхнув сторчака, від чого той налетів головою на бік універсала.

Роберт Невілл зиркнув на вулицю. На гараж немає часу. Він оббіг ріг будинку і рвонув до ганку.

Умить його біг обірвався. О Боже, ключі!

Перелякано хапнувши повітря, він крутнувся і стрімголов побіг до авто. Йому назустріч зі здушеним гарчанням саме підводився Кортман, коли він з розбігу зацідив коліном у його бліде обличчя, знову відкинувшись на тротуар. Потягся до машини, висмикуючи зв'язку ключів із запалювання.

Коли він квапливо вилазив з автівки, перший із нападників саме стрибнув на нього: він відскочив назад у салон, виставивши вперед ноги, через що той перецепився й розпластався на під'їзній доріжці. Роберт Невілл вискочив з авто, кинувся через газон і вистрибом забіг на ганок.

Він зупинився, щоб відшукати потрібний ключ, коли сходами ганку збіг інший чоловік, кинувшись на нього і з силою притиснувши до стіни. Він знову відчув густий запах крові, коли з розкритою пащею нападник потягся до його горлянки. Коліном він засадив

нападнику в пах, відштовхнувся від будинку і з силою врізав чоловікові ногою, від чого той склався вдвоє та сторчкака полетів на газон, збивши з ніг ще одного.

Невілл намацав двері й відімкнув їх. Розчахнув їх, ковзнув досередини й розвернувся. Коли він затріскував двері, крізь щілину пролізла рука. Він щосили наліг на двері, доки не почув тріск кісток. Він злегка відчинив, випхнув руку й зачахнув двері. Тремтливими руками він посунув клямку.

Повільно він сповз дверима на підлогу і впав на спину. Так і лежав у темряві, не відчуваючи кінцівок, його груди повільно здіймалися вгору-вниз. Знадвору вони ревли та лупили у двері, вигукуючи його ім'я в знавіснілих нападах люті. Вони підіймали та щосили кидали в дім каміння й цеглу, викрикуючи в його бік прокляття. Він лежав, дослухаючись до їхнього лементу й гарчання.

Через деякий час він із зусиллям рушив до бару. Він ледь влучав у склянку, проливаючи віскі на килим. Від щойно випитого його вирвало. Здригаючись, він став, спершись на бар: його ноги та губи тремтіли, а горло судомило.

Потроху тепло від напою розійшлося тілом. Його дихання уповільнилось і вирівнялось.

Він здригнувся, почувши знадвору гучний гуркіт.

Підбіг до вічка й визирнув. Стиснув зуби, сповнений люті, коли побачив, як вони перекинули «вілліс» і розбили вітрове скло цеглою та камінням. Потрощивши корпус, вони зірвали капот і палицями нівечили

двигун. Він усе дивився, а лють ширилася тілом, ріками пекучої кислоти струменіючи крізь вени, з горла виривалися ледь розбірливі прокльони, кулаки міцно притиснуті до тулуба.

Зненацька крутнувшись, він попрямував до лампи і спробував її ввімкнути. Струму не було. Загарчавши, віг побіг на кухню. Холодильник не працював. Він метався між темними кімнатами. Морозильник заглух: згодом зіпсуються запаси їжі. За якусь мить будинок перетворився на мавзолей.

Він оскаженів. Досить!

Тремтливими руками він видирав увесь одяг з шухляди, доки не дістався до захованих на споді пістолетів.

Прожогом кинувшись через кімнату, він рухом руки збив засув, який, клацнувши, відскочив убік. Надворі натовп заревів, почувши, що відчиняються двері. «Уже йду, погань!» — подумки закричав він.

Він розчахнув двері й пострілом в обличчя вразив першого з них. Крутнувшись, чоловік покотився ганком, а з-за нього вже виступили дві жінки в забруднених подертих сукнях, безсоромно вип'явши поблідлі ануси, ваблячи його до себе. Він дивився, як смикаються їхні тіла, коли кулі вражають їх. Відіпхнувши тіла вбік, він почав стріляти в гущавину натовпу, з його безкровних вуст виривалося несамовите голосіння.

Він не спинився, доки не розрядив обидві обойми. Коли набої скінчилися, він почав навіжено гатити їх стволами пістолетів, остаточно втрачаючи глузд, коли

вже постріляні ним мерці підводилися знову. Коли вони повидирали з його долонь зброю, він продовжував молотити їх кулаками та ліктями, відбиваючись головою та нестямно кóпаючи ногами.

Лише коли сліпучий біль від роздертого плеча пронизав його, він усвідомив усю безнадійність свого вчинку. Відштовхнувши вбік двох жінок, він позадкував до дверей. Чоловіча рука зімкнулася на його шії. Пірнувши вперед, він підняв чоловіка на плечі та пожбурих його в натовп. Відскочив назад до дверей, ухопився за одвірок і вгатив ногою чергового нападника, заваливши його в чагарник.

У ту ж мить він гримнув перед їхніми пиками дверима, зачинивши їх і вставивши на місце засув.

Роберт Невілл стояв у холодній чорноті будинку, дослухаючись до вереску вампірів. Він стояв під стіною, повільно й знесилено стукаючи рукою в стіну, коли сльози заструменіли його бородатими щоками, а біль знову запульсував в ураженій руці. Усе втрачено, усе.

«Вірджиніє, — захлипав він, мов загублене, налякане дитя. — Вірджиніє, *Вірджиніє*».

ЧАСТИНА II

БЕРЕЗЕНЬ 1976 РОКУ

РОЗДІЛ 6

Будинок нарешті знову був придатним для життя.

Ба більше, він таки приділив три дні та облаштував звукоізоляцію. Тепер вони собі до посиніння могли вищати й репетувати, а він не мусив їх слухати. Особливо він радів змозі не чути Бена Кортмана.

На все це пішло чимало зусиль. Перш за все довелося шукати заміну потрошеному авто. Це виявилось тяжчим, ніж він міг собі уявити.

Він мусив дістатися до Санта-Моніки¹, де був єдиний відомий йому салон «віллісів». Універсали «вілліс» були єдиними машинами, якими він кермував зі стажем, а бажання експериментувати наразі в нього не було. Дістатися Санта-Моніки пішки він не міг, тому довелося вишукувати собі транспорт серед сусідських

---

¹ Прибережне місто в штаті Каліфорнія, на захід від Лос-Анджелеса.

автівок. Утім, більшість із них виявилися несправними з тієї чи іншої причини: здох акумулятор, забився паливний насос, порожній бак або спущені шини.

Кінець кінцем у гаражі десь за милю від будинку він таки знайшов авто, яке зміг завести, відразу ж попрямувавши до Санта-Моніки, щоб дібрати там собі новий універсал. Знайшовши потрібне авто, він змінив у ньому акумулятор, заповнив паливним бак, завантажив у багажник діжки з бензином та попрямував додому.

Навчений гірким досвідом, додому він прибув за добру годину до сутінків.

На щастя, генератор уцілів. Вампіри, либонь, гадки не мали, наскільки він йому потрібний, тому, не враховуючи пошматованої проводки та кількох ум'ятин на корпусі, обминули його. Він спромігся швидко його полагодити наступного після нападу ранку, вберігши заморожені продукти від псування. За це він був особливо вдячний, бо знав, що в місті, відколи зникло живлення, розжитися замороженими харчами ніде.

Наостанок довелося лагодити гараж, а потім прибирати завали потрошених лампочок, запобіжників, проводів, штекерів, пропоїв та запасних деталей двигуна. Серед брукту навіть знайшлася коробочка з насінням: він і гадки не мав, звідки вона взялася.

Пральну машину довелося замінити, її розгатили вщент. Але з тим особливих проблем не було. Найтяжчим же було прибирання пролитого з діжок бензину. «Тут вже вони себе перевірили», — роздратовано думав він, водячи по підлозі шваброю.

Усередині будинку він оновив потріскану штукатурку, а щоб якось освіжити вигляд кімнати, наніс на стіну ще одні фотошпалери.

Якоюсь мірою він навіть насолоджувався роботою. Поринувши в неї з головою, він нарешті мав змогу скерувати кудись усю ту лють, що й досі нуртувала в ньому, і вирватися з одноманітної буденності — викидання тіл, постійного ремонту будинку та розвішування часнику.

Пив він відтепер помірно, примудряючись відбути цілісінький день без ковтка спиртного, та й узагалі перестав шукати відради в алкоголі, хіба що зрідка випиваючи чарочку на ніч, щоб розслабитись. Апетит у нього значно покращився, тому він навіть набрав чотири фунти¹, позбувшись при цьому черевця. Він навіть спав цілими ночами, стомлений за день, не мучений жодними сновидіннями.

Якось він був навіть подумував, чи не перебратися до вишуканих апартаментів у якомусь готелі. Але, зваживши, скільки зусиль доведеться докласти, щоб затишно там облаштуватися, цю ідею покинув. У своєму ж будинку він мав усе необхідне.

Він сидів у вітальні, слухаючи симфонію «Юпітер» Моцарта² й розмірковуючи, з чого б і де краще розпочати замислений ним дослід.

---

¹ Фунт — одиниця маси, приблизно дорівнює 400 г.

² Симфонія № 41 — остання симфонія Вольфганга Амадея Моцарта (1756—1791), яку також називають «Юпітер». Ця назва не є авторською — уперше вона з'явилась у фортепіанному перекладі Йоганна Селмона.

Певні подробиці він уже знав, але то була лише верхівка айсберга. Розгадка крилась у чомусь іншому. Можливо, вона була на самій поверхні, а він був не в змозі цього досягнути. Йому не вистачало знань, щоб побачити повну картину.

Та де ж їх шукати?

Він непорушно сидів у кріслі, у правій руці тримаючи запітнілу склянку, втупивши погляд у шпалери.

Це був краєвид Канади: густий північний ліс, оповитий таємницею зеленавих сутінків, незворушний та відчужений, заповнений тишею безлюдної природи. Він вдивлявся в цю беззвучну зелень і віддавався роздумам.

Що, коли повернутися назад? Можливо, розгадка криється десь у минулому, у потаємній щілині пам'яті. «Повернись назад, — звелів він своєму розуму, — прямуй у минуле».

Від самої згадки про ті дні його серце облилося кров'ю.

Уночі знову здійнялася піщана буря. Шалено вируючи, вітер намів повний дім піску, який просочувався крізь усі шпарини, проникаючи крізь штукатурку, мов крізь сито. На повернях меблів по всіх кімнатах лежав тонкий шар пилюки. Занесений до спальні, пил дрібною пудрою осідав у їхньому волоссі та на повіках, забиваючись під нігті, проникаючи у кожную пору тіла.

Півночі він не змикав очей, дослухаючись до звуку утрудненого дихання Вірджинії. Та крім скрипучого голосіння бурі годі було щось розчути. Якийсь час на півдорозі між сном і дійсністю він марив, що велетенські

жорна затисли будинок, повільно шліфуючи його, від чого той здригався та скрипів.

Він ніяк не міг звикнути до піщаних бур. Шкрябання піску та свистячий звук вихорів постійно зводили його з глузду. Мінливі та непередбачувані, бурі позбавляли його будь-якої змоги пристосуватися. Коли вони здіймалися, він проводив безсонні, тривожні ночі, а на ранок, змучений тілом та душею, плентався на фабрику.

А ще він постійно непокоївся за Вірджинію.

Десь о четвертій ранку він пробудився від бентежного сну, відчувши, що буря скінчилася. Дзвінка тиша наповнила кімнату.

Він роздратовано присів на ліжку, щоб поправити розхристану піжаму, коли зауважив, що Вірджинія не спить. Вона лежала на спині, вдивляючись у стелю.

«Щось трапилося?» — пробурмотів він заспано.

Вона промовчала.

«Люба?»

Її очі повільно повернулися до нього.

«Нічого, — відповіла вона, — спи далі».

«Як ти почуваєшся?»

«Так само».

«А-а».

Якось хвилю він лежав, роздивляючись її.

«Що ж», — промовив він, перевернувся й заплющив очі.

Будильник озвався о шостій тридцять. Зазвичай Вірджинія прокидалась і вимикала його, а коли цього

не сталося, він потягнувся через неї та клацнув вимикачем. Вона й далі лежала, дивлячись у стелю.

«Що таке?» — стурбовано спитав він.

Вона глянула на нього, труснувши головою.

«Не знаю, — сказала вона. — Просто не можу заснути».

«Чому?»

Вона нерішуче зітхнула.

«Досі починаєш слабкість?» — спитав він.

Вона спробувала звестися, та не змогла.

«Лежи, люба, — сказав він. — Не воруйшись». Він поклав долоню їй на чоло. «Жару в тебе немає», — проказав він.

«Та я не хвора, — мовила вона. — Просто... стомилася».

«Ти зблідла».

«Знаю. Виглядаю, наче примара».

«Не підводься», — сказав він.

Та вона все одно встала.

«Не хочу залежуватися, — сказала, — ти вдягайся. Зі мною все буде в порядку».

«Полеж іще, якщо нездужаєш, люба».

Ніжно взявши його за долоню, вона усміхнулася.

«Зі мною все буде гаразд, — сказала вона, — збирайся».

Поки він голився, почув, як вона прочувгала повз ванну у своїх капцях. Відчинивши двері, він стежив, як вона неквапливою ходою, трохи зашпортуючись, перетинала вітальню. Він повернувся до ванної, скрушно хитаючи головою. Їй варто було залишатись у ліжку.

Весь умивальник був вкритий піщаною курявою. Клята пилюка була всюди. Зрештою він був змушений натягти тент над ліжком Кеті, щоб пил не потрапляв їй в очі. Один край тенту він прибив до стіни над ліжком, звівши його над ним, а інший прив'язав на два гачки до кутів ліжка.

Добре поголитися не вийшло, бо в мило забилася пилюка, а часу милитися вдруге він уже не мав. Умившись, він витяг чистий рушник із шухлядки й витерся.

Перед тим як іти вдягатися, він зазирнув у кімнату Кеті.

Вона ще й досі мирно спала — маленька білява голівка лежала на подушці, а щічки порожевіли від сну. По поверхні тенту він провів пальцем, на якому залишився сірий шар пилу. З огидою труснувши головою, він вийшов з кімнати.

«Я сподіваюся, що колись ці бурі нарешті скінчаться, — проказав він, зайшовши до кухні через десять хвилин. — Я певен...»

Він спинився на півслові: зазвичай вона була біля плити, смажила яйця чи французькі тости, готувала млинці або каву. Сьогодні ж вона сиділа за столом. Плита, не рахуючи кави, що закипала в чайнику, стояла порожня.

«Серденько, якщо тобі зле, повертайся до ліжка, — сказав він їй. — Сніданок я собі й сам можу зготувати».

«Усе гаразд, — відповіла вона. — Я просто відпочиваю. Вибач. Зараз я підсмажу тобі яець».

«Сиди, — відказав він. — Я дам собі раду».

Він підійшов до холодильника й відчинив дверцята.

«Я б хотіла знати, що воно таке, — сказала вона. — Половина людей у кварталі підчепила те саме, і ти кажеш, що понад половина робітників на фабриці не вийшли на зміну».

«Може, це якийсь вірус», — відповів він.

Вона струснула головою: «Не знаю».

«З усіма цими бурями, надокучливими комарами, а тепер ще й із цим недугом життя хутко перетворюється на халепу, — сказав він, наливаючи собі пома-ранчевого соку з пляшки. — Про вовка промовка».

Він вилловив зі склянки дрібну крупинку.

«Як, у дідька, вони потрапляють у холодильник, я, напевне, довіку не збагну», — сказав він.

«Мені не треба, Бобе», — промовила вона.

«Не хочеш соку?»

«Ні».

«Тобі треба вітаміни».

«Ні, дякую, коханий», — промовила вона, силкуючись усміхнутися.

Він поклав пляшку назад у холодильник і всівся зі склянкою навпроти неї.

«Тобі не боляче? — спитав. — Болю в голові, ще десь немає?»

Вона повільно похитала головою.

«Хотіла би я знати, що зі мною таке», — сказала.

«Зателефонуй сьогодні лікареві Бушу».

«Неодмінно», — сказала вона, підводячись. Він накрив її долоню своєю.

«Ні, ні, серденько, сиди», — сказав він.

«Але мені немає чого тут сидіти».

Голос її звучав розлючено. Такою вона була, скільки він її знав. Варто було їй занедужати, як вона відразу ставала дратівливою. Хвороба надокучала їй. Будь-яку недугу вона розцінювала як особисту образу.

«Та припини, — сказав він, підводячись і собі. — Я допоможу тобі дістатися ліжка».

«Ні, дай мені спокійно посидіти тут із тобою, — сказала вона. — Я повернусь у ліжку, коли Кеті вже піде до школи».

«Ну добре. Може, ти чогось хочеш?»

«Ні».

«Як щодо чашки кави?»

Вона похитала головою.

«Тобі стане лише гірше, якщо не поїси», — сказав він.

«Я просто не голодна».

Він попив сік і встав посмажити собі декілька яєць. Розбив шкаралупи об краєчок пательні й вилив їх уміст досередини, де вже грівся розтоплений беконний жир. З шухлядки дістав хліб і повернувся з ним до столу.

«Давай мені. Я поставлю його в тостер, — сказала Вірджинія. — А ти стеж за... О Боже!»

«Що таке?»

Докладаючи зусиль, вона махнула перед собою рукою.

«Комар», — скорчивши гримасу, проказала вона.

Він підійшов до неї і за якусь мить двома долонями прибив його.

«Комарі, — сказала вона, — мухи, ще й піщані блохи». «Ми вступаємо в еру комах», — сказав він.

«Це не смішно, — відповіла вона. — Вони хвороби розносять. Треба повісити сітку над ліжком Кеті».

«Знаю, знаю, — відповів він, повернувшись до плити та нахиливши пательню, від чого гарячий жир залив яйця. — Я все збираюся це зробити».

«А ще я не думаю, що спрей на них хоч якось діє», — додала Вірджинія.

«Не діє?»

«Ні».

«Господи, ми ж наче найкращий з асортименту вибирали».

Він виклав яйця на тарілку.

«Певна, що не хочеш кави?» — перепитав він.

«Ні, дякую».

Він сів, і вона простягла йому тост із маслом.

«Хай йому грець, я сподіваюся, що ми собі не наплодили расу супержуків, — сказав він. — Пам'ятаєш оту породу величезних коників, яку знайшли в Колорадо?»

«Так».

«Може, комахи цей... Як то називається? Мутують».

«Це як?»

«Ну, знаєш... змінюються. Отак зненацька. Перестрибують десятки дрібних кроків еволюції, може, пішли в розвитку якимось шляхом, який був би й не потрібен, якби не...»

Тиша.

«Бомби?» — спитала вона.

«Можливо».

«Ну, вони викликають піщані бурі. Бог його знає, що ще».

Вона стомлено зітхнула й похитала головою.

«А вони ще й кажуть, що ми здобули перемогу».

«Ніхто не переміг».

«Ну, комарі перемогли».

Він злегка всміхнувся.

«Напевно, що так», — сказав.

Якось мить вони сиділи мовчки, а тишу на кухні порушували тільки дзенькіт його виделки з тарілкою та чашки з блюдцем.

«Ти заглядав учора до Кеті?»

«Я заходив до неї сьогодні вранці. Вона виглядає чудово».

«Добре».

Вона обережно подивилася на нього.

«Я багато міркувала про це, Бобе, — сказала вона. — Може, нам відправити її на Схід, до твоєї матері, поки мені не покращає? Може, це щось заразне».

«Можна, — з сумнівом промовив він. — Але якщо це все ж таки щось заразне, то там їй навряд чи буде безпечніше».

«Ти так гадаєш?» — спитала вона. Її обличчя було стурбованим.

Він низав плечима: «Не знаю, люба. Вона настільки ж у безпеці й тут. Якщо ситуація у кварталі погіршиться, то не пустимо її до школи».

Вона хотіла була щось сказати, але спинилася.

«Гаразд».

Він глянув на годинник.

«Мені вже треба закруглятися», — сказав.

Вона кивнула, і він хутко доїв решту сніданку. Поки він мив чашку, вона спитала, чи не купував він учора газету.

«Вона у вітальні», — відповів він.

«Є щось нове?»

«Ні. Стара всячина. Те саме по всій країні. То тут, то там. Вони досі не змогли знайти мікроба».

Вона прикусила нижню губу.

«Ніхто не знає, що це?»

«Сумніваюся. Якби знали, то, певно, вже б розповіли».

«Але в них же має бути бодай якесь уявлення».

«Та чи не кожен зустрічний має уявлення. Але вони й ламаної копійки не варті».

«І що ж кажуть?»

Він знизав плечима: «Та всього потроху, від біологічної зброї і так далі».

«А ти як думаєш?»

«Чи це біологічна атака?»

«Так», — сказала вона.

«Війна скінчилася», — відповів він.

«Бобе, — раптом проказала вона, — ти певен, що маєш іти на роботу?»

Він безпорадно всміхнувся.

«А як інакше? — відповів. — Нам же треба щось їсти».

«Я знаю, та все ж...»

Він потягся до неї через стіл, відчувши, яка в неї холодна рука.

«Люба, зі мною все буде гаразд», — промовив він.

«І ти думаєш, що варто відправити Кеті до школи?»

«Думаю, що так, — відповів він. — Якщо органи охорони здоров'я не закривають школи, я не бачу сенсу тримати її вдома. Вона не хвора».

«Але в школі повно дітей».

«Усе ж краще відпустити її», — сказав він.

З її горла вирвався здушений звук. Потім вона сказала: «Добре. Якщо ти вже так певен».

«Ще щось, поки я не пішов?» — спитав він.

Вона захитала головою.

«Залишайся сьогодні вдома, — сказав він їй, — не вилазь із ліжка».

«Домовилися, — відповіла вона. — Як тільки відправлю Кеті до школи».

Він погладив її руку. Знадвору почувся автомобільний гудок. Він допив каву й пішов до ванни прополоскати рот. Потім дістав свою куртку з шафи й надягнув її.

«Бувай, любя, — сказав, цілуючи її в щоку. — Відпочинь сьогодні».

«Бувай, — відповіла вона. — Будь обережним».

Він ішов повз газон, скрегочучи зубами через пілюку, що досі витала в повітрі. Ідучи, він відчував її нюхом — сухе, лоскотливе відчуття в ніздрях.

«Доброго ранку», — сказав він, залазячи до авто й зачиняючи за собою двері.

«Доброго ранку», — привітався Бен Кортман.

РОЗДІЛ 7

«Дистилюється з *Allium sativum*¹, з роду Лілейних², до якого належать часник, порей, цибуля, кушівка³ та цибуля-сіянка⁴. Має блідий колір та різкий запах, містить ряд алілсульфідів. Хімічний склад: вода 64,6 %; білки 6,8 %; жири 0,1 %; вуглеводи 26,3 %; волокно 0,8 %; решта 1,4 %».

Ось де ти. Він струсив у правій руці одну з рожевих жорстких головок. Уже сім місяців, як він виготовляв із них пахуче намисто, розвішуючи його надворі, не маючи ані найменшої гадки, чому воно відлякує вампірів. Настав час це виправити.

Він поклав головку на виступ раковини. Порей, цибуля, кушівка та цибуля-сіянка. Чи матимуть вони той же ефект, що й часник? Якщо так, то він почуватиметься справжнім телепнем, милями нишпорячи в пошуках часнику, коли цибуля є ледь не всюди.

Великим різницьким ножом він потовк головку на кашку, вдихнувши носом їдкий запах часнику.

Гаразд, і що ж тепер? Спроби пригадати щось корисне виявилися марними: на думку приходили лише постійні розмови про комах-переносників та вірус,

---

¹ Латинська назва часнику.

² Родина рослин порядку лілієцвітих.

³ Цибуля-шалот.

⁴ У творі вказані рослини зараховано до роду Лілейних, але така класифікація є застарілою, тепер вони належать до окремого роду Цибулеві (*Allium*).

але розгадка крилася в чомусь іншому. Він був переконаний у цьому.

Утім, минуле принесло з собою дещо інше — біль. Кожне згадане слово було неначе ніж, яким крутили в рані. Кожна згадка про неї лише ятрила старі болі. Пора вже було припинити. Заплющивши очі та міцно стиснувши кулаки, повний розпачу, він намагався змиритися з теперішнім, яким воно вже є, та перестати тужити за втраченим минулим. Але тільки непомірні кількості випитого алкоголю зводили нанівець усе його самокопання, відганяючи нестерпний смуток пригадування.

Він зосередив погляд. «Що ж, хай йому біс, — проказав він до себе, — зроби вже щось!»

Знову поглянув на текст: вода — чи могла це бути вона? Ні, це сміховинно: усе містить воду. Білки? Ні. Жири? Ні. Вуглеводи? Ні. Волокно? Ні. Що ж тоді? «Характерний запах та смак часнику пов'язані з істотним умістом олії, що становить 0,2 % усієї маси рослини і складається переважно з алілсульфідів та алілізотіоціанату¹».

Можливо, відповідь криється саме в цьому.

Знову ж, із книжки: «Алілсульфід можна отримати шляхом нагрівання гірчичної олії та сульфиду калію до температури сто градусів».

Він завалився в крісло у вітальні. Сповнений відрази подих, від якого він здригнувся всім тілом, вирвався

---

¹ Ефірна гірчична олія.

з грудей. І де мені, чорт забирай, дістати гірчичну олію та сульфід калію? А *все* необхідне обладнання?

«Розкішно, — поскаржився він до себе. — Не встиг зробити крок, а все вже пішло шкереберть».

Він гидливо підвівся й попрямував до бару. Наповнивши склянку наполовину, він умить відсунув пляшку. Ні, Боже, він не мав жодного наміру блукати потемки, повільно ведучи безмозке, безплідне існування, до поки його не заберуть старість чи випадок. Або він знайде розв'язання цієї ситуації, або пішло воно все, включно з життям.

Він перевірів власний годинник: десята двадцять ранку, часу ще вдосталь. Рішуче попрямував до передпокою, де взявся перевіряти телефонні довідники. Було одне місце в Інглвуді.

Після чотирьох годин кропіткої праці він нарешті випростався, не відчуваючи шиї, над верстаком — у руці тримав шприц із алілсульфідом. Уперше за час вимушеного усамітнення його сповнило відчуття досягнутого успіху.

У піднесеному настрої він добіг до авто, попрямувавши за межі розчищеної зони, кордони якої він позначив крейдою. Він розумів, що вампіри цілком могли забрести до очищеної зони й ховатися десь усередині. Але часу їх шукати він не мав.

Знайшовши, де припаркувати авто, він зайшов у прилеглий будинок і попрямував до спальні. Там лежала молода жінка, навколо її рота кіркою запеклася кров.

Перевернувши її на живіт, Невілл задер їй спідницю і впорснув алілсульфід у її м'яку пухкеньку дупу. Потім розвернув назад і відступив убік. З півгодини він стояв і дивився на неї.

Нічого не відбувалося.

«Це якийсь безглуздя, — запротестував його розум. — Я розвішував навколо будинку часник, і вампіри цуралися його. Характерним складником часнику є його олія, її ж я й впорснув. Але нічого не сталося».

Трясця, нічого не сталося!

Він пожбурих шприц і, здригаючись від люті та розчарування, вирушив додому. Перед сутінками він звів на газоні невелику дерев'яну конструкцію, яку позавішував в'язками цибулі. Решту вечора провів мляво. Лише думка про всі ті клопоти, що чекали на нього попереду, втримувала його від випивки.

Зранку на нього чекало розчарування: вийшовши надвір, він побачив лише потрощену купу дощок.

Розп'яття. Він тримав його в руці, позолота відблискувала у вранішньому світлі. Воно також відганяло вампірів.

Чому? Чи була на це логічна відповідь, щось, що він міг прийняти, не збившись на манівці містицизму?

Був лише один шлях з'ясувати це.

Він підняв жінку з ліжка, намагаючись ігнорувати питання, що виридало в його голові: «Чому ти завжди експериментуєш на жінках?» Він удавав, що це не мало жодної ваги. Просто так склалося, що він натрапив

на неї першу. А як щодо чоловіка, який лежить у вітальні? «Та заради ж Бога! — скипів він подумки на себе. — Я не збираюся гвалтувати жінку!»

«А пальці не схрестив, Невілле? Чи, може, по дереву постукай?»

Він проігнорував це, починаючи підозрювати, що до нього в мозок пробрався прибулець. Колись він вважав себе сумлінною людиною. Тепер уся та сумлінність перетворилася лише в надокучливу прикрість. Та мораль як таку, якщо вже на те пішло, поховали під собою рештки суспільства. Тепер він був сам собі за пана.

«Яка зручна відмовка, так, Невілле? Ой, та закрійся ти вже».

Але затримуватися біля неї довше, ніж потрібно, він не збирався. Прив'язавши її до стільця, він пішов у гараж і возився з авто. Жінка була вдягнена в подерту чорну сукню, тож, коли вона дихала, занадто багато було видно. Чого очі не бачать, того й серцю не жаль... він знав, що то брехня, але визнавати цього не хотів.

Нарешті, змилювавшись, настала ніч. Він замкнув гараж, повернувся до будинку, зачинив вхідні двері, замкнувши їх на засув. Після цього наповнив собі склянку і всівся на дивані навпроти жінки.

Зі стелі прямо навпроти її обличчя звисало розп'яття. О шостій тридцять її очі розплющилися. Це сталося вмить, наче у сплячої людини, на котру по пробудженні чекала важлива робота; без жодної невизначеності, одним рішучим рухом, знаючи, чого вона прагне.

Побачивши перед собою розп'яття, вона вмить відвела очі, хапаючи ротом повітря та здригаючись усім тілом.

— Чому ти його боїшся? — запитав він, здригнувшись од власного голосу, що розвіяв таку звичну мовчанку.

Мить її погляд був прикутий до нього, від чого тілом забігали мурашки. Її очі блищали, а язик повільно облизував червону від крові губу, наче жив окремим життям.

Вона вигнулася тілом, наче намагаючись дотягтися до нього. Гортанне гарчання вирвалося з її горлянки, мов у пса, якому жбурнули кістку.

«Розп'яття, — нервово проказав він. — Чому ти його боїшся?»

Її пута натяглися до межі, руки нишпорили з обох боків стільця. Годі було чекати якихось слів, лише різке, утруднене дихання. Її тіло викручувалося на стільці, а погляд упивався в нього.

«Розп'яття...» — загарчав він розгнівано.

Рвучко підскочив на ноги, склянка впала й покотилася підлогою. Чіпко вхопивши мотузок, він розмахував розп'яттям перед її обличчям.

Злякано загарчавши, вона відсахнулася, втиснувшись у стілець.

«Дивись на нього!» — закричав він до неї.

З неї вирвався звук нажаханого виття. Її погляд скажено забігав кімнатою, зіниці звузилися до дрібнесеньких тьмяних цяток.

Він ухопив її за плече, миттю відсахнувши руку. З рваних ран на руці заструменіла кров.

Його шлунок скрутився. Він знову простягнув руку, цього разу з силою вдаривши її в щоку, від чого її голова відкинулася вбік.

Через десять хвилин він викинув її тіло з ганку. Він так і стояв перед дверима, важко дихаючи. Крізь звукоізоляцію він почув ледь розбірливий звук штовхання за дверима: вони, немов шакали, боролися за її рештки.

Потім він пішов до ванної й залив спиртом рани від укусів, відчуваючи несамолюбне задоволення від болю, що обпікав його плоть.

РОЗДІЛ 8

Невілл нагнувся й загриб правою рукою жменю землі. Він просівав її крізь пальці, кришачи темні грудки на піщану труху. «Як багато з них, — розмірковував він, — спить у землі, згідно з легендами?»

Він похитав головою. Надзвичайно мало.

Звідки ж тоді пішло повір'я?

Він заплющив очі, відчуваючи, як земля повільно вислизає з його руки. Чи була на це відповідь? Якби він лиш міг пригадати, чи існує зв'язок між тими з них, хто спав у землі, і тими, хто повернувся після смерті. Тоді б він міг усерйоз теоретизувати з цього приводу.

Але пригадати він не міг. Ще одне запитання залишилося без відповіді, вкотре. На додачу до запитання, що виникло в нього напередодні ввечері.

Що б трапалося з вампіром-мусульманином, якби він зустрів розп'яття?

Звук його власного сміху, більше подібного до гавкоту, розітнув ранкове повітря, злегка його налякавши: «Господи, я вже й не згадаю, як давно сміявся, аж забув, як це». Звук видався схожим на гавкання хворого собаки. «Що ж, це те, чим я став, ні? — вирішив він. — Дуже хворим собакою».

Зранку, близько четвертої, здійнялася млява піщана буря. Дивина, як це збурило в ньому спогади. Вірджинія, Кеті, усі ті жахливі дні...

Він обірвав себе. Ні, ні, це було надто небезпечно. Саме спогади про ті дні штовхали його до пляшки. Він змушений миритися з теперішнім.

Він знову замислився, чому вирішив продовжувати боротьбу. Либонь, подумав, немає ніякої чіткої причини. Я просто занадто тупоголовий, щоб з усім цим покінчити.

«Ну, — він поплескав у долоні з удаваною рішучістю, — що ж далі?» Він роззирнувся навколо, наче серед безмовної Сімарон-стрит щось так і чекало на нього.

«Гаразд, — зопалу вирішив він, — подивимося, чи частина про проточну воду правдива».

Він закопав під землею шланг, під'єднавши його до дерев'яної діжки. Вода надходила до діжки, витікаючи

крізь інший отвір у шланг, який, у свою чергу, спрямовував її під землю.

Скінчивши, він зайшов у будинок, прийняв душ, поголився та зняв із руки пов'язку. Рана загоїлася, не лишивши по собі рубців. Утім, він не дуже й переживав за це. За весь час він більш ніж переконався, що має імунітет до їхньої інфекції.

О шостій тридцять він увійшов до вітальні й став перед вічком. Злегка напружився й бурчав через тупий біль у м'язах. Побачивши, що нічого не відбувається, вирішив зробити собі випити.

Повернувшись до вічка, він побачив Бена Кортмана, котрий якраз ступив на газон.

«Покажись, Невілле!» — пробурмотів Роберт Невілл, за якусь мить ці слова голосно прокричав сам Кортман.

Невілл непорушно стояв, придивляючись до Кортмана.

Бен залишався цілком упізнаваним. Його волосся й досі було чорним, тіло — схильним до повноти, а обличчя — блідим. Але тепер його лице вкривала борода: в основному під носом, дещо рідкіша — під горлом, на підборідді та щоках. Утім, це була єдина помітна відмінність. Бен завжди був бездоганно виголеним у старі дні, від нього так і віяло одеколоном кожного ранку, коли він підбирав Невілла та підвозив до фабрики.

Незвично було отак стояти й дивитися на Бена: тепер це був цілковитий чужинець. Колись він розмов-

ляв із цим чоловіком, їздив на роботу, гомонів про автомобілі, бейсбол та політику, з часом — про хворобу, про те, чи в злагоді Вірджинія та Кеті, про самопочуття Фреди Кортман.

Невілл труснув головою. Немає сенсу думати про це. Минуле мертво, як і сам Кортман.

Він знову труснув головою. Світ сказився, подумав він. Мерці походжають землею, а мені хоч би що. Воскреслі небіжчики швидко перетворилися на частину повсякденної рутини. Як швидко людина готова змиритися з неймовірним, якщо вдосталь його набачиться! Невілл стояв, попиваючи віскі та все силкуючись зрозуміти, кого це Бен Кортман йому нагадує. Уже тривалий час у нього враження, що Кортман йому когось нагадує, але він хоч убий не міг згадати кого.

Він низив плечима. Та яка вже різниця?

Поставив склянку на підвіконня та попрямував до кухні. Там він увімкнув подачу води й повернувся назад. Повернувшись, побачив ще одного чоловіка та жінку на газоні. Між собою трійця не розмовляла. Ніколи. Вони все вешталися й вешталися безперестану, кружляючи одне за одним колами, мов ті вовки, жодного разу не перезирнувшись між собою, пожадливо вдивляючись лише в будинок, де заховалася їхня здобич.

Потім Кортман побачив воду, що ллється з діжки, й попрямував туди. За якусь мить він підняв обличчя, і Невілл побачив, що той шкіриться.

Невілл напружився.

Кортман перестрибував через діжку з боку в бік. Невілл відчув, як пересохло в горлі. Покидьок розкусив його задум!

Твердою ногою він рушив до ванної, де тремтливими руками дістав із шухляди в комоді один з пістолетів.

Кортман саме закінчував тупцювати на діжці, коли куля уразила його в ліве плече.

Загарчавши, він захитався і впав на тротуар, гоцяючи ногами. Невілл повторно вистрілив, і куля зі свистом відскочила від цементу за кілька дюймів від тіла Кортмана, що корчився на землі.

Кортман з ревінням звівся на ноги, коли його вразила третя куля — прямисінько в груди.

Невілл стояв і дивився на нього, вдихаючи їдкі пари пістолетного диму. Та потім вид на Кортмана затулила жінка, що почала закочувати сукню.

Невілл відсторонився й закрив вічко. Він не збирався дозволити собі дивитися на це. За якусь коротку мить, стоячи там, він відчув, як його тілом шириться той бридкий жар, що піднімався нижче його попереку, мов ненаситна звірина.

Пізніше він визирнув знову й побачив, як навколо походжає Бен Кортман, викрикуючи, щоб він показався назовні.

Раптом у місячному світлі він утямив, кого йому нагадує Бен Кортман. Від самої думки груди почали здригатися від стримуваного сміху, тож, коли вже почали труситися плечі, він відвернувся.

Боже мій — *Олівер Гарді*¹! Ті старі «двокотушкові» короткометражки², що він дивився вдома на проекторі. Кортман був майже викапаною копією товстуна комедіанта. Не настільки гладкий, от і все. Ба навіть вуса тепер на місці.

Олівер Гарді, що гепнувся на спину від влучної кулі. Олівер Гарді, який завжди просив ще, хай там що. Його шматували кулі, кололи ножі, переїжджали авто, чавили падаючі димарі та човни, його топили у воді та шпурляли крізь труби. А він завжди повертався, терплячий і потолочений. Ось ким насправді є Бен Кортман — бридким злісним Олівером Гарді, відлупцюваним і стражденним.

Господи, але ж наскільки це кумедно!

Він не міг зупинити сміх, бо це було щось більше за сміх: це було полегшення. Його щоками заструменіли сльози. Склянка в руці тряслася так сильно, що він весь облився випивкою, від чого лиш дужче сміявся. Склянка впала, покотившись килимом, коли його тіло засмикалося від спазмів невтримних радощів, а кімната наповнилася хрипким нервовим сміхом.

Згодом він заплакав.

¹ Олівер Гарді (1892—1957) — американський актор-комік, який починав кар'єру в епоху німого кіно.

² «Двокотушкові» (two-reeler) фільми — застарілий кінематографічний термін на позначення коротких, тривалістю 20—24 хвилини, стрічок. Історично слово «котушка» використовувалося як міра довжини фільмів. Стандартна тривалість фільму, записаного на одну котушку 35-міліметрової плівки, становила приблизно 11 хвилин. Найчастіше термін стосується німих комедійних короткометражок.

Він заганяв його в черево та плечі. У шию — одним точним ударом киянки. У ноги та руки, але результат завжди був той самий: струмені крові, слизької та багряної, що пульсували на блідій плоті.

Йому здавалося, що він знайшов відповідь. Вони конали від утрати крові: їх убивав крововилив.

Але по тому він знайшов жінку в маленькому біло-зеленому будинку і загнав у неї кілок, від чого її тіло на очах почало розкладатися — від несподіванки він сахнувся й виблював свій сніданок.

Коли йому покращало і він зміг знову на неї глянути, він побачив на покривалі лише розмиту пляму, на вигляд як мішанина солі та перцю; вона була розміром з саму жінку. Він уперше бачив щось подібне.

Приголомшений побаченим, він покинув будинок, ледве ступаючи тремкими ногами, і заліз до авто, де просидів з годину, спорожнивши флягу до дна. Але навіть випивка не змогла відігнати побаченого.

Усе сталося настільки *швидко*. Звук киянки дзвенів у вухах, а його досі переслідувала та сама картина — як жінка зогнила за якусь мить.

Він пригадав свою давню розмову з одним негром на фабриці. Той добре знався на нюансах поховальної справи¹ й розказав Робертові Невіллу про мавзолеї, де людей зберігали у вакуумних шухлядах і ніколи не змінювали їхньої пози.

---

¹ Поховальна справа (mortuary science) — у США це навчальна дисципліна, яку, зокрема, викладають у коледжах.

«Але варто лише впустити трохи повітря, — казав негр, — і *пюф!* — від них залишається сама пляма, що на вигляд як мішанина солі й перцю. Отак-от!» Із цими словами він клацнув пальцями.

Значить, жінка вже давно мертва. Можливо, спало йому на думку, вона одна з вампірів, з яких почалася чума. Хіба Всевишній знає, скільки років вона дурила смерть.

Того дня, як і в подальші дні, він був надто знервований, щоб чимось зайнятися. Залишався вдома й напивався до безпам'ятства, а купи трупів на газоні більшали, а будинок ставав дедалі занедбанішим.

Днями він сидів у кріслі з випивкою і думав про ту жінку. І, хоч як сильно намагався і як багато випивав, він не міг покинути думати про Вірджинію. Марив, як заходить до склепу, піднімаючи кришку домовини.

Йому здавалося, що він підхопив якусь заразу, його тіло безперестанку лихоманило, він почувався млявим та хворим.

Це *так* вона тепер виглядала?

РОЗДІЛ 9

Ранок. Осяяну сонцем тишу порушує лише хор птахів, що виспівують на деревах. Навіть найлегший вітерець не віє. Застигли непорушно барвисті квіти навколо будинку, кущі та темнолистий живопліт. Хмарою повисла над Сімарон-стріт мовчазна спека.

Серце Вірджинії Невілл спинилося.

Він сидів біля неї на ліжку, вдивляючись у її бліде обличчя. У своїй руці він тримав її пальці, гладячи їх. Його тіло було непорушною, жорсткою, збайдужілою брилою з крові та плоті. Його очі не кліпали, вуста стислися в незворушну лінію, а дихання було таким повільним, що, здавалося, він і не дихає зовсім.

У голові йому перемкнуло.

У ту ж мить, коли серцебиття під його тремкими пальцями обірвалось, осердя його мозку враз скам'яніло, ширячи навсібіч зубчасті хвилі затвердіння, доки голова, мов камінь, тягарем не лягла йому на плечі. Повільно, на тремких ногах він опустився на ліжко. Тепер десь у невиразних глибинах павутиння думок він шукав розуміння, як він ще в змозі отак просто сидіти, чому розпач не розчавив його об землю. Та прострація так і не настала. Час застиг, підвішений на гаках. Усе завмерло в нерухомості. Разом із Вірджинією, здригнувшись, завмерло його життя та весь світ.

Так минуло тридцять хвилин, потім сорок.

Тоді поволі, наче споглядач, який опинився в чужій плоті, він відчув, як його тіло здригається. Воно не просто посмикувалося, здригався не окремий нерв чи м'яз. Відчуття було всеосяжним. Тіло здригалося без упину, суцільний клубок оголених нервів, позбавлений волі. Розумом, його жалюгідними вцілілими залишками, він усвідомлював, що відбувається.

Більш ніж годину він просидів у цьому безпорадному стані, очима прикутий до її обличчя.

Потім зненацька все скінчилося, лише здушене хрипіння вирвалося з його горлянки. Хитаючись, він підвівся й вийшов з кімнати.

Половина віскі розхлюпалася поверхнею раковини, поки він лив. Те, що все ж таки потрапило до склянки, він збовтав і жадібно ковтнув. Тонка цівка вогнем стікала до його шлунка, тим відчутніша в заціпенілому тілі. Він стояв, спершись об раковину. Тремтливими руками він знову наповнив склянку по вінця, відразу осушив її великими уривчастими ковтками.

Це лише сон, переконував себе він. Неначе сторонній голос звучав у його голові.

«Вірджинія...»

Він водив головою на всі боки, блукаючи очима по кімнаті, наче щось пропустив, наче сподівався розгледіти вихід із цього будинку жахить. Лесть розбірливі звуки зневіри виривалися з його горлянки. Він склав до купи руки, затиснувши тремкі долоні одну в одній, плутано переплітаючи пальці, що не припиняли смикатися.

Його руки почали здригатися, годі було розібрати їхні обриси. Здушено вдихнувши повітря, він розімкнув долоні та притис руки до ніг.

«Вірджинія».

Він ступив крок і голосно закричав, коли кімната навколо пішла обертом. Праве коліно вибухнуло болем, що гарячими шпичаками ширився ногою. Він заскімлив, підвівся і, спотикаючись, попрямував у вітальню. І стояв там, мов статуя, заскочена

землетрусом, своїми мармуровими очима втупившись у двері спальні.

В уяві перед ним укотре розгорталася та сама картина.

Беличезне полум'я потріскувало, пашіло, випускаючи густі й масні клуби диму в небо. Крихітне тільки Кеті в його руках. Підходить чоловік і вириває її з його рук, мов якусь торбу картоплі. Чоловік пірнає в морок і забирає з собою його дитя. Він стоїть, вчуваючи десь неподалік звуки палебійної установки, з кожним страхітливим ударом осідаючи все нижче.

Раптом він зривається вперед, його груди розриває скажений крик берсерка¹.

«Кеті!»

Чиїсь руки обхопили його, чоловіки в брезентових костюмах та масках тягнуть його назад. Він несамовито вганяє взуття в землю, залишаючи за собою два криві рівчаки, коли вони відтягують його. Його мозок вибухнув, він захлинається від переповнених жахом криків.

Потім несподіваний спалах оглушливого болю в його щелепі, і денне світло поступається ночі. Гаряча цівка алкоголю стікає горлом, він кашляє, хапаючи повітря, і сидить мовчки в авто Бена Кортмана, від'їжджає і дивиться на велетенську завісу кіптяви, що здіймається понад землю, немов чорна примара всесвітнього розпачу.

---

¹ Напівміфічні давньогерманські воїни, що в пориві люті здатні були зносити все на своєму шляху. Дослівне значення слова *берсерк* — людина-ведмідь, перевертень.

Згадуючи ту мить, він заплющив очі, до болю стиснувши зуби.

«Ні».

Він не відправить туди Вірджинію. Хай вони навіть уб'ють його за це.

Повільною, твердою ногою він підійшов до вхідних дверей і вийшов на ганок. Ступивши на пожовклий газон, попрямував до будинку Бена Кортмана. Від сліпучого сонячного світла його зіниці перетворилися на крихітні чорнильні цятки. Занімілі руки безпорадно гоїдалися з обох боків.

Дзвінок на дверях вигравав «Як мучить мене спрага»¹. Від абсурдності ситуації раптом закортіло щось поламати. Він досі пам'ятав, як Бен поставив цей дзвінок, думаючи, що то буде весело.

Він непохитно стояв перед дверима, у голові пульсувало. «Мене не хвилює, що це закон, мене не хвилює, що мене можуть стратити, її я туди не відправлю!»

Він заgrimав кулаком у двері.

«Бене!»

У будинку Бена Кортмана — тиша. На передніх вікнах нерухомо висять білі фіранки. Він міг розгледіти червоний диван, торшер із торочковим абажуром, піаніно «Кнабе»², на якому Фреда полюбляла грати в побідній час щонеділі. Він кліпнув. Що сьогодні за день? Він забув, зовсім утратив лік дням. Він зігнув

¹ Пісенька епохи «сухого закону» про невтримне бажання випити.

² «Кнабе» («Wm. Knabe & Co.») — американська компанія, що виготовляє музичні інструменти.

плечі, відчуваючи, як гнівна нетерплячка, мов та кислота, розливається тілом.

«Бене!»

Знову його кулак загнувся у двері, плоть навколо зблідлого підборіддя смикнулася. Чорт забирай, де він є? Невілл затис кнопку дзвінка пальцем, у динаміку знову заграла пісенька п'яничок, і знову, і знову. «Як мучить мене спрага, як мучить мене спрага, як мучить мене спрага, як мучить мене...»

Задихаючись від люті, він навалився на двері, які розчахнулися навстіж досередини. Вони були незамкнені.

Він зайшов до мовчазної вітальні.

«Бене, — голосно проказав він, — Бене, мені потрібне твоє авто».

Вони були в спальні, безмовно завмерши в денній комі, лежали на окремих ліжках, Бен у піжамах, Фреда в шовковій нічній сорочці; лежали на простирадлах, а їхні широкі груди здригалися від утрудненого дихання.

Якусь мить він так і простояв, дивлячись на них. На шиї у Фреди була рана, що вкрилася кров'яною кіркою. Він перевів очі на Бена. На його горлі не було жодних ран. Він почув, як голос у голові проказав: «Якби я тільки міг зараз прокинутися».

Він захитав головою. Ні, від цього йому не прокинутися.

Він знайшов ключі від авто на тумбочці й узяв їх. Розвернувся і пішов, залишивши безмовний будинок позаду. Тоді він бачив їх живими востаннє.

Двигун, кашляючи, ожив. Він дав йому попрацювати на холостому ході декілька хвилин, поки сам сидів і виглядав крізь запилюжене вітрове скло. Товста муха продзижчала навколо його голови, розтинаючи задушливе повітря салону. Він дивився на її мляве зеленувате мигтіння, відчуваючи, як під ним завібрувало авто.

За якусь мить він натис на важіль газу, дросель відкрився, запускаючи повітря в карбюратор, і авто рушило вулицею. Він припаркував його на під'їзді до свого гаража й вимкнув двигун.

У будинку було прохолодно й тихо. Його черевики ледь чутно ковзали килимом, а потім заклацали паркетними дошками у вітальні.

Він стояв нерухомо у дверях, дивлячись на неї. Вона й досі лежала на спині, руки з боків, побілілі пальці трохи зігнуті. Складалося враження, що вона лише спить.

Він розвернувся й повернувся до вітальні. Що йому далі робити? Будь-які рішення здавалися безглуздими. Яка різниця, що робити? Що б він не вирішив, життя однаково не матиме сенсу.

Він став біля вікна, розглядаючи млявими очима тиху, залиту сонцем вулицю.

«Нащо ж я тоді взяв авто?» — запитав себе він. До горла підступив клубок. Спалити її я не можу, думав він. *Не буду.* Але які ще є варіанти? Похоронні бюро зачинені. Ті нечисленні трунарі, які досі в змозі виконувати свою роботу, не порушуватимуть закону.

Усі без винятку померлі мають бути відразу доправлені до місць кремації. Це єдиний відомий шлях запобігти розповсюдженню інфекції. Лише полум'я нищить бактерію, що викликає пощесть.

Він знав це. Він знав, що так приписано законом. Але як багато людей цього дотримуються? Це його теж цікавило. Скільки чоловіків брали коханих дружин, з якими розділили своє життя, і кидали у вогнище? Скільки батьків спопелили милих серцю дітей і скільки дітей пожбурили любих батьків у вогнище, сотні футів завдовжки, сотні футів завширшки?

Ні, коли щось і вціліло в тому світі, то це його обітниця — вона не горітиме у вогні.

Минула година, поки він прийняв остаточне рішення. Пішов і взяв її голку та нитку. Він шив, допоки назовні не виглядало лише її обличчя. Потім з важким серцем тремкими руками зашив покривало поверх її рота. Поверх її носа. Її очей.

Закінчивши, він пішов на кухню й випив іще одну склянку віскі. Проте навіть не відчув напою.

Зрештою, нерішуче ступаючи, він повернувся до спальні. Хвилину стояв, хрипко дихаючи; по тому нахилився та обхопив руками її нерухоме тіло.

«Ну ж бо, маленька», — прошепотів він.

Слова немов вивільнили щось усередині нього. Коли він ніс її крізь вітальню, він відчував, як увесь тремтить, як його щоками повільно котяться сльози.

Він поклав її на заднє сидіння й заліз в авто сам. Глибоко вдихнув і потягся до кнопки стартера.

Він здав назад. Знову вилізши з авто, пішов до гаража й узяв лопату. Здригнувся, побачивши, як вулицю повільно перетинає чоловік.

Він поклав лопату до багажника й заліз в авто.

«Зачекайте!»

Крик чоловіка був хрипким. Він спробував бігти, але був занадто ослабленим. Роберт Невілл мовчки сидів, коли чоловік, човгаючи, підійшов.

«Чи не могли б ви... можна взяти... також мою матір?» — сухо проказав чоловік.

«Я... Я... Я...»

Мозок Невілла відмовлявся працювати. Він подумав, що знову заплаче, але стримав себе та напружив спину.

«Я не їду до... *туди*», — сказав він.

Чоловік, не розуміючи, втупився в нього.

«Але ваша...»

«Я не їду до вогнища, я сказав!» — випалив Невілл і натис кнопку стартера.

«Але ваша дружина, — сказав чоловік. — Ваша дружина...»

Роберт Невілл смикнув перемикач передач, давши задній хід.

«*Будь ласка*», — заблагав чоловік.

«Я туди *не їду!*» — прокричав Невілл, не глянувши на чоловіка.

«Але ж це *закон!*» — криком відповів йому чоловік, зненацька розгнівавшись.

Авто задом швидко виїхало на вулицю, і Невілл розвернув його в напрямку бульвару Комптон. Від'їж-

джаючи, він бачив, як чоловік стояв на узбіччі й про-воджав його поглядом. «Дурень! — проказав роз-дратовано він подумки. — Ти думаєш, я збираюся жбурнути власну дружину у вогнище?»

Вулиці були безлюдними. Біля Комптону він звер-нув ліворуч і попрямував на захід. Їдучи, він поглядав на великий пустир справа від авто. Цвинтарем він скористатися не міг. Їх усі позакривали й постійно вартували. Неодноразово людей убивала охорона, коли ті намагалися поховати коханих.

У наступному кварталі він повернув праворуч, про-їхав його і знову звернув управо, заїхавши до тихенької вулички, що вела до пустиря. Проїхавши півкварталу, приглушив двигун. Решту дороги він їхав помалу, щоб ніхто не почув авто.

Ніхто не бачив, як він витягав її з авто і як ніс її до порослого високим бур'яном пустиря. Ніхто не бачив, як він поклав її на землю і зник з поля зору, схилив-шись навколішки.

Він копав неквапливо, устромлюючи лопату в м'я-кий ґрунт, а тепло від яскравого сонця затікало на ділянку, немов розплавлене повітря на блюдце. Піт градом стікав його щоками та чолом, поки він копав, а грудки землі так і миготіли перед очима. У повітря здійнялася пилюка, що наповнила його ніздрі своїм жарким, різким запахом.

Яму нарешті була закінчено. Він відклав лопату і схилився, впершись руками в коліна. Його тіло трем-тіло, піт заливав обличчя. Цієї частини він боявся.

Але він також знав, що не можна баритися. Якщо його помітили, то невдовзі вони прийдуть по нього. Бути підстреленим — то ще півбіди. Але тоді її сплять. Його уста стиснулися. Ні.

Легібно, якомога обережніше він опустил її в невеличку могилу, переконавшись, що не зачепить її голову.

Він випростався й поглянув донизу, на її нерухоме тіло, зашите в покривало. Восстанне, думав він. Ніяких більше розмов, ніякого кохання. Одинадцять чудових років добігають кінця, покладені в яму. Він затремтів. «Ні, — подумав, — на це немає часу».

Та марно. Світ блимав, спотворений крізь нескінченні потоки сліз, поки він засипав яму гарячою землею, ущільнюючи її довкола непорушного тіла своїми м'якими пальцями.

Він лежав одягненим на ліжку, втупившись у чорну стелю. Він був напідпитку, тож у темряві кімнати вивували світляки.

Правою рукою він пробував намацати стіл. Перекинувши рукою пляшку, він спробував ухопити її пальцями, але запізно. Потім розслабився і лежав у нічній тиші, слухаючи, як булькає віскі, розливаючись із пляшки по підлозі.

Його нечесане волосся зашаруділо на подушці, коли він глянув на годинник. Друга ночі. Два дні минуло, відколи він її поховав. Двоє очей дивляться на годинник, два вуха вслухаються в його електричне

дзижчання, дві губи стиснуті докупи, дві руки покладені на ліжко.

Він намагався позбутися цієї нав'язливої ідеї, але йому здавалося, що раптом усе в світі потрапило у вир двоїстості, ставши жертвою двійкової системи. Дві мертві людини, два ліжка в кімнаті, два вікна, дві тумбочки, два килими, два серця, що...

Його груди наповнилися нічним повітрям, потримали його, а потім виштовхнули назад; уривчасто вдихнули знову. Два дні, дві руки, два ока, дві ноги, дві ступні...

Він сів у ліжку, звисивши з краю ноги. Його ступні опустилися в калюжу віскі, і він відчув, як враз змочилися шкарпетки. Жалюзі на вікнах деренчали від легкого вітерцю.

Він вирячився в чорноту. «Що залишилося? — спитав себе. — Що ж, зрештою, залишилося?»

Утомлено він підвівся і, затинаючись, пішов до ванної, лишаючи по собі вологі сліди. Порснув в обличчя водою й потягся по рушник.

Що залишилося? Що...

Зненацька він заляк у холодній темряві ночі.

Хтось повертав ручку вхідних дверей.

Він відчув, як шиєю побіг холодок, а шкіру під волоссям почало поколювати. «Це Бен, — почув він версію власного розуму. — Прийшов по ключі від авто».

Рушник висковзнув з його рук, з шелестом упавши на кахлі. Його тіло здригнулося.

Кулак гупнув об двері, знесилений, наче рука впала на дерево.

Він повільно зайшов до вітальні, серце шалено калатало.

Двері торохнули, коли кулак іще раз слабо гупнув об них. Він відчув, як смикнувся від цього звуку. «Що таке?» — спитав він себе. Двері відчинені. З відчиненого вікна на його обличчя дмухнув легкий вітерець. Темрява тягла його до дверей.

«Хто...» — пробелькотів він, не в змозі йти далі.

Його рука відсмикнулася від дверної ручки, коли та повернулася під його пальцями. Одним кроком він підійшов до стіни, принішк і стояв там, уривчасто дихаючи, широко розплющивши очі.

Нічого не сталося. Він стояв там, тримаючи себе в руках.

На мить його дихання спинилося. Хтось бурмотів на ганку, белькочучи слова, яких він не міг розібрати. Він опанував себе; потім стрімким рухом розчахнув двері, впустивши до кімнати місячне сяйво.

Він не міг навіть скрикнути. Стояв, мов пришпилений на місці, втупившись поглядом у Вірджинію.

«Роб... ерт», — сказала вона.

РОЗДІЛ 10

Науковий відділ був на другому поверсі. Кожен крок Роберта Невілла глухо відлунював, коли він піднімався мармуровими сходами Громадської бібліотеки Лос-Анджелеса.

Надворі було 7 квітня 1976 року.

До нього таки дійшло після тижня пиятики, роздратувань і безладних пошуків, що він гає час. Розрізнені експерименти не давали жодних результатів, це було ясно. Якщо й існує раціональне пояснення проблеми (а він мав вірити, що воно таки є), його можна знайти лише шляхом ретельного дослідження.

Орієнтовно, попри брак потрібних знань, він визначився з імовірним підґрунтям — то була кров. Це слугувало щонайменше відправною точкою. Тож першим кроком було якомога більше прочитати про кров.

Він ішов коридором другого поверху і зауважив, що тиша в бібліотеці, за винятком гупання його черевиків, цілковита. Зовні інколи співають птахи, а навіть якщо мовчать, здається, що присутні якогось роду звуки. Незбагнено, але надворі ніколи не відчувається та могильна мовчанка, що панує в будівлях.

Особливо тут, у цій велетенській сірокам'яній споруді, що слугує сховищем знань загиблого світу. «Певно, це якоесь пов'язано з тиском стін і замкненим простором, — думав він, — щось суто психологічне». Та усвідомлення цього не полегшувало справи. Не було вже психіатрів, які б бурмотіли про безпідставні неврози та слухові галюцинації. Остання людина у світі безнадійно застрягла наодинці зі своїми примарами.

Він увійшов до наукового відділу.

Це була кімната з високою стелею та широкими зашкеленими вікнами. Навпроти дверей стояв письмовий стіл, де виписували книги в ті дні, коли їх ще хтось собі виписував.

Він стояв якусь мить, обводячи поглядом завмерлу кімнату, поволі хитаючи головою. Усі ці книги, думав він, — осад планетарного інтелекту, витвори безплідних умів, рештки, попури з артефактів, які не в змозі врятувати людей від загибелі.

Його взуття застукотіло вимощеною кахлями підлогою, коли він попрямував до лівого ряду книжкових полиць. Він спрямував погляд на таблички між полицями, що позначають секції. «Астрономія» — прочитав він; книги про небеса. Він пройшов повз. Його турбувало зовсім не небо. Людська пристрасть до зір спочила з людством. «Фізика», «Хімія», «Інженерна справа». Він проминув їх і увійшов у головну читальну залу наукового відділу.

Спинився й глянув на високу стелю. Угорі — два ряди непрацюючих ламп, а сама стеля поділена на великі ввігнуті квадрати, кожен з яких прикрашений мозаїкою зі схожими на індіанські візерунками. Ранкове сяйво проникало крізь запилені вікна, тож він міг розгледіти, як пилинки м'яко кружляють у променях сонця.

Він опустив очі на ряд довгих дерев'яних столів зі стільцями, вишикуваних перед ним. Хтось дуже

старанно припасував їх на місця. У день, коли закрили бібліотеку, подумав він, якась бібліотекарка пройшла кімнатою, рівненько підсуваючи кожен стілець до столу. Обережно, з неквапливою акуратністю, якою особливо пишалася.

Він міркував про цю уявну жінку. Померти, думає він, так і не пізнавши невимовної радості та втіхи обіймів коханої людини. Впасти в бридку кому, по тому зануритися в обійми смерті і, можливо, повернутися приреченою на марні, жахливі блукання. Так і не дізнавшись, як воно — кохати й бути коханою.

Це була доля, страхотливіша за обернення на вампіра.

Він струснув головою. «Гаразд, досить, — сказав собі, — ти не маєш часу на плаксиві фантазії».

Він минав книги, доки не дійшов до секції «Медицина». Саме те, що йому потрібно. Проглянув назви. Книги про гігієну, анатомію, фізіологію (загальну та спеціалізовану), лікувальні практики. Ще далі — бактеріологія.

Він дістав п'ять книг із загальної фізіології та декілька робіт про кров. Їх купкою склав на одному з укритих пилом столів. Чи варто взяти книг із бактеріології? Він постояв хвилину, нерішуче розглядаючи корінці книг.

Зрештою знизав плечима. «Що ж, яка різниця? — подумав він. — Гірше від цього не буде». Він навмання дістав декілька з них, поклавши їх до решти. Тепер він мав на столі дев'ять книг. Для початку вистачить. Він очікував, що ще повернеться сюди.

Виходячи з наукового відділу, він глянув на годинник над дверима.

Червоні стрілки зупинилися на четвертій двадцять сім. Він замислився про той день, коли їхній рух спинився. Спускаючись сходами з оберемком книг, він гадав, у який же момент стали стрілки. Це був день чи ніч? Тоді дощило чи, може, сяяло сонечко? Чи був тут хтось, коли це сталося?

Він стенув плечима. «Заради Бога, яка різниця?» — спитав себе. Його починало нудити від цього дедалі більшого ностальгійного захвату від минулого. Він знав: то слабкість, яку він навряд чи може собі дозволити, якщо має намір рухатися далі. І все ж він продовжував помічати, як поринає у всеосяжні медитації через дрібниці минулого. Це було майже не-підвладним йому, і від цього він лиш більше гнівався на себе.

Він не зміг відчинити величезні вхідні двері навіть ізсередини; вони були надто добре зачинені. Йому довелося знову лізти у розбите вікно, спочатку скинувши книги по одній на тротуар, а потім зістрибнувши самому. Він поклав книги до авто й сів у нього сам.

Завівши авто, він помітив, що припаркувався під пофарбованим у червоне узбіччям, та й заїхав на вулицю з одностороннім рухом не з того боку. Він огледів вулицю зусібіч.

«Поліція! — почув він власний вигук. — О, поліція!»

Десь із милію він без упину реготав, так і не втямивши, що в цьому такого смішного.

Він відклав книгу. Знову читав про лімфатичну систему. Він невиразно пригадував, що читав уже про це кілька місяців тому, в той час, який тепер називав безрозсудною порою. Але те, що він тоді прочитав, не справило на нього жодного враження, бо він не знав, де це можна застосувати.

Тепер він був готовий переглянути своє ставлення.

Тонкі стінки капілярів дозволяють плазмі крові потрапляти в міжклітинний простір разом із червоними та білими кров'яними клітинами. Ці компоненти крові, що залишили кровоносну систему, зрештою повертаються в неї через лімфатичні судини у складі рідкої речовини, що зветься лімфою.

Під час цього зворотного потоку лімфа просочується крізь лімфатичні вузли, які переривають потік і відфільтровують тверді частинки тілесних відходів, таким чином запобігаючи їх проникненню в кровоносну систему.

Отже.

Існують два чинники, що активують лімфатичну систему: (1) дихання, що спричиняє тиск діафрагми на внутрішні органи, у результаті змушуючи кров та лімфу рухатися вгору, проти сили тяжіння; (2) рух тіла, що спричиняє стиснення лімфатичних судин скелетними м'язами, таким чином надаючи лімфі руху.

Складна система клапанів перешкоджає плинину в протилежному напрямку.

Але вампіри не дихають; у всякому разі померлі. Це означає, що їхній лімфообіг приблизно *наполовину* урізаний. А це, у свою чергу, означає, що значні обсяги відходів залишаються в організмі вампіра.

Робертові Невіллу спав на думку смердючий запах вампіра.

Він читав далі.

«Бактерія потрапляє до кровообігу, де...»

«...білі кров'яні тільця відіграють життєво важливу роль у захисті організму проти бактеріальної атаки».

«Сильне сонячне світло миттєво вбиває численні мікроби та...»

«Значна кількість бактеріальних захворювань людини може поширюватися через комах — мух, комарів...»

«...де, реагуючи на хвороботворну бактерію, починається утворення додаткових клітин, що надходять до кровообігу».

Він дозволив книзі впасти на коліно, вона зісковзнула і з глухим звуком сповзла на килим.

Читати ставало дедалі важче, бо незалежно від того, що саме він читав, дедалі очевиднішим робився зв'язок між бактеріями і захворюваннями крові. Утім, весь цей час він дозволяв собі зневажати всіх тих, хто помер, проголошуючи правду про бактеріальну природу пошесті та висміюючи вампірів.

Він піднявся й зробив собі випити. Але склянка так і залишилася на місці. Ставши перед баром, він повільно, ритмічно почав постукувати кулаком по стійці, похмуро дивлячись на стіну.

Мікроби.

Він скривився. «Та вже заради Бога, — втомлено проказав до себе, — знаєш, слова не кусаються». Він глибоко вдихнув. «Гаразд, — сказав він собі, — чи існують причини, чому це не можуть бути мікроби?»

Він відвернувся од бару так, наче міг залишити там своє запитання. Але для запитань простір не був перешкодою; вони могли переслідувати його.

Він сидів на кухні, втупившись у чашку паруючої кави. Мікроби. Бактерії. Віруси. Вампіри. «Чому я так опираюся цьому?» — думав він. Це був упертий опір. Чи, може, він боявся, що, коли це мікроби, завдання виявиться заскладним для нього?

Він не знав. Він розпочав новий шлях — шлях, що вимагав компромісу. Навіщо відкидати будь-яку теорію? Вони не обов'язково взаємовиключні. «Подвійне сприйняття та взаємне відношення», — подумав він.

Бактерія могла бути поясненням вампірів.

Здавалося, що він потрапив у самісінький вир потопу. Наче був тим маленьким голландським хлопчиком, який встромив палець у греблю¹, намагаючись

---

¹ Мова про Ганса Брінкера, персонажа роману «Срібні ковзани» американської письменниці Мері Мейпс Додж.

спинити море здорового глузду. Таким він і був, плазуючи на землі, вдоволений своєю залізобетонною теорією. Тепер він випростався й витяг палець. Море відповідей уже накочувало на нього.

Чума поширилася так стрімко. Чи було б це можливо, якби лише вампіри розносили її? Чи вистачило б їхніх нічних набігів, щоб розігнати її?

Раптова відповідь вразила його. Лише якщо прийняти версію з бактерією, можна пояснити фантастичну прудкість пошесті, геометричну прогресію жертв.

Він відсунув чашку кави вбік, у голові вирував десяток різних ідей. Мухи та комарі були частиною цього. Поширювали хворобу, женучи її всім світом.

Так, бактерія пояснює чимало; переховування вдень, кома, спричинена потребою мікроба в захисті від сонячної радіації.

Нова ідея: що, як бактерія є джерелом могутності вампіра?

Він відчув, як спиною пробігли мурашки. Чи можливо, що той самий мікроб, який убивав живих, давав силу мертвим?

Він мав знати! Він застрибав і ледве не вибіг із будинку. Потім, в останню мить, відскочив від дверей, нервово сміючись. «*Боже збав*, — думав він, — чи я втрачаю глузд?»

Надворі була ніч. Він осміхнувся й метушливо закрокував вітальнею.

Чи можна так пояснити й інші явища? Кілок? Його розум роздирався, силкуючись умістити кілок у рамки бактеріальної зумовленості. «Ну ж бо!» — нетерпляче прокричав він подумки. Все, до чого він міг додуматися, — крововилив, але того випадку з жінкою це не пояснювало. Та й вразив він її не в серце...

Він вирішив пропустити це, побоюючись, що його нововідкрита теорія передчасно розвалиться — до того як хоч трохи зміцніє.

Далі, розп'яття. Ні, бактерія не може цього пояснити. Грунт — ні, не варто й пробувати. Проточна вода, дзеркала, часник... Він відчув, як безпорадно тремтить, і захотів голосно закричати, щоб спинити свій розпалений мозок. Він мав знайти бодай *щось!* «Чорт забирай! — подумки шаленів він. — Я цього так не покину!»

Він змусив себе сісти. Здригаючись від напруження, так і сидів, облишивши всі думки, доки не заспокоївся. «Господи, — зрештою подумав він, — що зі мною не так? Я вхопився за ідею, а коли не зміг нею пояснити всього за перші п'ять хвилин, панікую. Я, певно, з'їжджаю з глузду».

Тепер він таки взяв свій напій; він потребував його. Він затримав руку в повітрі, поки вона не перестала тремтіти. «Ану, малий, — спробував він покепкувати з себе, — опануй себе. Санта Клаус прямує до міста з усіма відповідями. Тобі більше не доведеться бути чудернацьким Робінзоном Крузо, ув'язненим на острові ночі, посеред океанів смерті».

Він хихикнув на це і трохи розслабився. «Мальовничо, — подумав він, — і зі смаком. Остання на світі людина виявилася Едгаром Гестом¹».

«Що ж, гаразд, — подумав він, — тобі пора вкладатися. Не варто розлітатись у двадцятьох напрямках. Більше ти цього не витримаєш; ти емоційно заслабкий».

Насамперед треба буде дістати мікроскоп. «Це перший крок», — наполегливо повторював він собі, коли роздягався до ліжка, ігноруючи невпевненість, що тугою кулею засіла в його шлунку, і майже болісну жагу зануритися з головою в дослідження, без жодного планування.

Він почувався майже хворим, лежачи в темряві та плануючи свій наступний крок. Принаймні він знав, що напрям обрав правильний. «Це перший крок, це перший крок. Бодай тобі кістка в горло, це перший крок».

Він осміхнувся в п'їтмі, відчуваючись добре через визначену наперед роботу.

Одну тривожну думку дозволив він собі перед сном: «Укуси, комахи, передання від людини до людини — чи навіть цього досить, щоб пояснити страхітливу швидкість, із якою поширилася пошесть?»

Він заснув із цим запитанням на думці. Близько третьої ранку прокинувся, лише щоб утямити, що будинок трусить від чергової піщаної бурі. І враз за якусь частку секунди все стало на місця.

---

¹ Едгар Альберт Гест (1881—1959) — американський поет, популярний у першій половині ХХ століття.

РОЗДІЛ 11

Перший пристрій не спрацював.

Основа була погано вирівняна, тому найменший дотик збивав налаштування. Погано закріплені рухомі частини постійно гоїдалися. Дзеркало щоразу висковзувало з місця через погано закручені стрижні. На додачу на приладі навіть не було місця для конденсора та поляризатора. Була лиш одна насадка, тому для зміни масштабу доводилося знімати лінзи об'єктива. Лінзи були — лихо та й годі.

Само собою, він же нічого не тямив у мікроскопах, тому взяв перший-ліпший. Через три дні, здушено лаючись, він швиргонув його об стіну, розтоптавши залишки ногами.

Потім, опанувавши себе, відвідав бібліотеку та розшукав довідник із мікроскопів.

Під час своєї наступної вилазки він не повернувся, доки не знайшов підхожий прилад: насадка для трьох об'єктивів, кріплення для конденсора та поляризатора, чудова основа, відточені рухи, ірисова діафрагма, прекрасні лінзи. «Це вкотре доводить, — подумав він, — що поспіх — на посміх». — «Так, так, так», — роздратовано відповів він собі.

Він змусив себе провести більше часу, ознайомлюючись із приладом. Прововтузився з дзеркалом, поки вчився спрямовувати промінь світла в об'єктив за лічені секунди. Він також ознайомився з лінзами,

від тридюймового наближення до однієї дванадцятої дюйма. Щодо останньої лінзи, то він навчився поміщати краплю кедрової олії на предметне скло, опускаючи об'єктив, доки лінза не торкалась олії. Він розбив тринадцять скелець, відточуючи собі майстерність.

Після трьох днів зосередженої праці він міг хвацько вправлятися з координатним ноніусом, налаштувати ірисову діафрагму та конденсор для отримання потрібної кількості світла на скельці, навчився виставляти потрібну якість наближення для готових скелець. Він подумати не міг, що блоха на вигляд така огидна.

Наступним був процес виготовлення мікропрепаратів, який виявився значно важчим, ніж він гадав. Хоч як він намагався, проте не міг запобігти потраплянню піщинок до мікропрепаратів. Коли він розглядав їх у мікроскоп, усе виглядало як купи каміння. Насамперед це було важко через піщані бурі, що й досі здіймалися в середньому кожні чотири дні. Урешті він мусив змайструвати накриття над верстаком.

Досліджуючи мікропрепарати, він також привчився до систематичності. Він збагнув, що чим довше баритися з приготуваннями, тим більше пилу осяде на скельцях. Спочатку неохоче, а потім майже з задоволенням він усе припасував на місця. Предметні та покривні скельця, піпетки, пробірки, пінцет, чашки Петрі, голки, хімікати — усе було розставлено й упорядковано.

На власне здивування, він зрозумів, що підтримання робочого місця в порядку приносить йому задоволення. «Певно, в мені таки тече кров старого Фріца», — спало йому якось на думку.

Потім він добув зразок крові жінки.

На те, щоб як слід приготувати зразок та помістити його на скельце, пішло кілька днів. Якийсь час його навіть брав сумнів, чи щось вийде.

Та потім настав ранок, коли невимушено, наче в тому не було нічого особливого, він установив під лінзами тридцять сьомий зразок крові, увімкнув підсвічення, відрегулював окулярну трубку та дзеркало, підкрутив і налаштував діафрагму з конденсором. З кожною секундою його серцебиття немов пришвидшувалося, бо щось підказувало, що цього разу йому вдасться.

Настав цей момент; йому перехопило подих.

Отже, це не був вірус. Вірус він би не побачив. Тут же, тендітно тріпочучи на скельці, був мікроб. «Я нарікаю тебе *вампіріс*». Слова закралися до нього в голову, коли він вдивлявся в окуляр.

Звірившись із одним з бактеріологічних довідників, він дізнався, що циліндрична бактерія, яку він углядив, — то бацила, крихітний стрижень протоплазми, що рухається крізь кров за допомогою дрібних ниточок, які виступають із клітинної оболонки. Ці подібні до волосинок джгутики енергійно рухаються в плинному середовищі, підштовхуючи бацилу.

Довгий час він стояв, дивлячись у мікроскоп, неспроможний думати чи продовжувати дослідження. Думав лише про те, що там, на скельці, — причина існування вампірів. Усі століття страхітливих забобонів стеклися в момент, коли він побачив мікроба.

Тож науковці мають рацію: бактерія таки *причетна*. І ось тепер він, Роберт Невілл, віком тридцять шість, уцілілий, закінчив слідство та готовий оголосити вбивцю — мікроб *усередині* вампіра.

Зненацька непомірній тягар відчаю впав на нього. Отримати відповідь тепер, коли вже запізно, стало нищівним ударом. Він відчайдушно намагався опиратися депресії, але вона брала гору. Він не знав, із чого почати, й почувався геть безпомічним перед поставленою проблемою. Як він міг сподіватисявилікувати досі живих? Він нічого не тямив у бактеріях.

«Що ж, *доведеться!*» — обурився він подумки. І змусив себе вчитися.

Деякі види бацил, коли умови стають несприятливими для життя, здатні виробляти з себе тільця, що зветься спорами. Роблять вони це, конденсуючи вміст клітини в овальне тіло зі щільними стінками. Це тіло, сформувавшись, від'єднується від бацили, стаючи вільною спорою, вкрай стійкою до фізичних та хімічних змін. Пізніше, коли умови стають сприятливішими для виживання, спора проростає знову, відроджуючи всі якості початкової бацили.

Роберт Невілл стояв перед раковиною з заплющеними очима, міцно склавши руки на її краю. «Щось у цьому є, — невтомно повторював він до себе, — щось у цьому є. Але *що?*»

Припустімо, міркував він, вампір не отримав крові. Тоді умови для бацили *вампіріс* будуть несприятливими.

Захищаючи себе, мікроб утворює спори; вампір впадає в кому. Зрештою, коли умови знову стають сприятливими, вампір ходить знову, його тіло знову в порядку.

Але як мікроб знає, чи можна знайти десь кров? Зі злості він грюкнув кулаком об раковину. Читав далі. Десь там крилася відповідь. Він відчував це.

У бактерії без належного живлення порушується метаболізм, і вона утворює бактеріофаги (неживі, самовідтворювані білки). Ці бактеріофаги знищують бактерію.

Коли кров не надходить, метаболізм бацил порушений, вони абсорбують воду й набрякають, урешті вибухаючи та руйнуючи всі клітини.

Знову спороутворення; якимось воно мало вписуватися.

Що ж, припустімо, вампіри не впадають у кому. Припустімо, їхні тіла розкладаються без крові. Мікроб досі може утворити спори і...

Так! Піщані бурі!

Вивільнені спори розганяло вітром під час бур. Вони могли закріпитися навіть у дрібних саднах від піщинок. Потрапивши на шкіру, спора може прорости

й розмножитися шляхом поділу. У міру такого розмноження довколишні тканини буде знищено, а канали закупорено бацилами. Бацили та зруйновані тканини вироблятимуть отруйні тіла розпаду, що заразять довколишні здорові тканини. Врешті отрута дістанеться кровообігу.

Процес завершено.

І все без кровооких вампірів, що схиляються над ліжком героїні. Без кажанів, що тріпочуть крилами за вікнами маєтку. Нічого надприродного.

Вампіри є реальністю. Лиш їхню правдиву історію так і не повідано світові.

Зваживши на це, Невілл подумки перелічив відомі в історії пошесті.

Він подумав про падіння Афін. Це скидалося на пошесть 1975-го. До того як можна було щось вдіяти, з містом уже було покінчено. Історики писали про бубонну чуму. Роберт Невілл схилявся до думки, що її спричинили вампіри.

Ні, не вампіри. Відтепер стало зрозуміло, що блукаючі, підступні примари були таким самим знаряддям мікроба, як і невинні, уражені недугом. Саме мікроб спричиняв лихо. Мікроб, який заचाївся під покровом повір'їв та забобонів, ширячи своєю напасть, поки люди зіщулилися під тиском власних страхів.

І як щодо Чорної смерті, жажливої моровиці, що прокотилася Європою, зібравши данину в три чверті всього людю?

Вампіри?

Того вечора, близько десятої, у нього розболілася голова, а очі були немов бульбашки розпеченого желатину. Він усвідомив, що зголоднів як вовк. Дістав із морозильника стейк і, поки той смажився, хутко прийняв душ.

Він злегка підстрибнув, коли камінь влучив у стіну будинку. Крива усмішка розпливлася його обличчям. Він був настільки зайнятий сьогодні, що й забув про зграю, яка нишпорить навколо будинку.

Витираючись, він раптом зрозумів, що навіть не знає, скільки з-поміж вампірів, які приходять щоночі, фізично живі, а скільки — цілком активовані мікробом.

Це здалося йому дивним. Там повинні б бути обидва різновиди, тому що стосовно декого з них його постріли не мають видимого успіху, а декого знищують. Він припускав, що мертві можуть якось устояти проти куль.

А це порушує інше питання. Чому живі приходять до його будинку? Чому лише якась жменя, а не всі з околиць?

До стейку він налив собі келих вина і був приємно здивований, яким усе було смачним. Зазвичай їжа смакувала йому, як деревина. «Певно, сьогодні я нагуляв апетит», — подумав він.

Понад те, він жодного разу не торкнувся спиртного. Найдивовижніше, що йому й не хотілося цього. Він захитав головою. Боляче визнавати, але для нього випивка слугувала емоційною відрадою.

Стейк він обгриз аж до кісток. Решту вина взяв із собою до вітальні, увімкнув програвач і, втомлено зітхнувши, сів у крісло.

Він сидів і слухав Першу та Другу сюїти з Равелевого «Дафніс і Хлоя»¹, усе світло було вимкнуте, крім лампочки на програвачі. На якийсь час він зміг забути про вампірів.

Хоча пізніше таки не втримався і ще раз зазирнув у мікроскоп.

«Негідник, — подумав він мало не приязно, розглядаючи дрібнесеньку протоплазму, що тріпотіла на скельці. — Паскудний малий негідник».

РОЗДІЛ 12

Наступний день видався кепським.

Люмінесцентна лампа вбила мікробів на скельці, але йому це нічого не пояснювало.

Змішування алілсульфіду з зараженою мікробами кров'ю нічого не дало. Алілсульфід був поглинутий, а мікроби жили й далі.

Він знервовано крокував спальнею.

Часник відганяв їх, а кров була джерелом існування. Проте поєднання есенції часнику з кров'ю не мало жодного результату. Він стиснув кулаки від люті.

---

¹ Балет «Дафніс і Хлоя» французького композитора Моріса Жозефа Равеля (1875–1937).

Хвилиночку; кров належала одному з живих.

Уже за годину він мав зразок мерця. Додав до нього алілсульфід і розглянув крізь мікроскоп. Нічого не сталося.

Ланч не ліз у горло.

Тоді як щодо кілка? На думку йому спадав лише крововилив, але він знав, що річ не в ньому. Ота клята жінка!

Майже весь час по обіді він намагався дійти якогось переконливого висновку. Зрештою, загарчавши, різко відсунув мікроскоп і попрямував до вітальні. Звалився в крісло і сидів у ньому, нетерпляче барабанячи пальцями по бильцю.

«Блискуче, Невіллі, — думав він. — Ти неймовірний. Дозволяю тобі сісти за першу парту». Він сидів, покусуючи кісточки пальців. «Треба визнати, — пригнічено подумав він, — я давно вже втратив розум. Я не в змозі втримати думки й два дні поспіль, не почавши тріщати по швах. Я непотрібний, нікчемний, нічого не вартий невдаха».

«Гаразд, — відповів він, низавши плечима, — на цьому досить. Треба повертатися до проблеми». І він повернувся.

«Деякі речі чітко встановлено, — вичитував він собі. — Існує мікроб, він передається, сонячне світло вбиває його, дієвим є часник. Деякі вампіри сплять у ґрунті, кілок знищує їх. Вони не обертаються на вовків чи кажанів, але деякі тварини підхоплюють мікроба і стають вампірами».

Що ж.

Він зробив список. Одну графу підписав «Бацили», в іншій поставив знак питання.

І розпочав.

Розп'яття. Ні, бацил це ніяк не могло стосуватися. Якщо вже на те пішло, це було щось психологічне.

Ґрунт. Чи могло бути в ньому щось таке, що впливало на мікроба? Ні. Як би це щось потрапило до кровообігу? Крім того, лише деякі з них спали в землі.

Він глитнув, коли вже другий пункт додався до графи зі знаком питання.

Проточна вода. Можливо, її поглинали пори і... Ні, це повна маячня. Вони виходили й у дощ, а цього б не було, якби це їм шкодило. Ще одна помітка у правій графі. Його рука злегка тремтіла, коли він її робив.

Сонячне світло. Він марно намагався перебороти задоволення, занотовуючи перший пункт у жадану графу.

Кілок. Ні. Він поперхнувся. «Помалу», — попередив він себе.

Дзеркало. Та заради Бога, як дзеркало може стосуватися мікроба? Його кваплива карлючка в правій графі була ледь розбірливою. Рука тремтіла вже дужче.

Часник. Він сидів, зціпивши зуби. Він мав додати принаймні ще один пункт до графи «Бацили»; це була справа честі. Він хапався за останній пункт. Часник, часник. Він *має* діяти на мікроба. Але як?

Він почав писати в правій графі, але не встиг закінчити, як лють, мов лава в жерлі вулкана, завирувала в ньому.

Прокляття!

Він зіжмакав папірець у кулак і пожбурих. Підвівся, непорушний та оскаженілий, роздивляючись на всі боки. Йому хотілося щось поламати, будь-що. «То ти думав, твоя безрозсудна пора скінчилася, так?» — закричав він до себе, кинувшись було перекинути бар.

Та враз схаменувся й відступив. «Ні, ні, тільки не починай знову», — заблагав він. Тремтливими руками скуйовдив своє тонке біляве волосся. Його горло судомно рухалося, він здригнувся, придушуючи в собі потяг до насильства.

Булькотіння віскі, що ллється в склянку, роздратовало його. Він перевернув пляшку, спостерігаючи, як віскі хлюпає, переливаючись через вінця склянки, й розтікається поверхнею бару з червоного дерева.

Відкинувши голову, він одним махом спорожнив повну склянку, відчуваючи, як віскі витікає з рота.

«Я тварина! — тріумфував він. — Я дурна, безмозка тварина, і я збираюся пити!»

Порожню склянку він шпурнув крізь кімнату. Вона відскочила від книжкової шафи й покотилася килимом. «О, то ти в нас не б'єшся, так?» — заскреготав зубами він подумки, кидаючись до склянки і трошачи її ногами на скалки.

Потім він розвернувся і, затинаючись, пішов до бару. Він наповнив іншу склянку й відправив її вміст собі в горлянку. «Хотів би я мати діжку віскі! — подумав він. — Я б приєднував до неї клятий шланг і заливався б віскі донесочу! Я б купався в ньому!»

Він пожбури́в склянку. Надто повільно, надто *повільно*, чорт забирай! Він пив прямо з горла пляшки, нестямно глитаючи, сповнений ненависті до себе, караючи себе струмками віскі, що обпікали, судомно ковтаючи його.

«Я вдавлю себе! — шаленів він. — Я задушу себе, *утоплюсь* у віскі! Як Кларенс у мальмсі¹, помру, помру, помру!»

Він швиргонув порожню пляшку крізь кімнату; пролетівши, вона розбилась об стіну з фотошпалерами. Віскі стікало зображеними деревами додолу. Кинувшись через кімнату, він підібрав уламок розбитої пляшки. Полоснув шпалери зазубреним уламком, прорізаючи зображення і здираючи його зі стіни. «Ось! — подумав він, ледве зводячи подих. — Маєш!»

Він пожбури́в скло, відчуваючи в пальцях тупий біль. Він порі́зав собі руку.

«Добре! — безтямно радів він, здавивши рану з обох сторін, поки кров не почала стікати великими краплями на килим. — Стечи кров'ю, дурний, нікчемний покидьку!»

За годину він уже був п'янючий, розпластаний на підлозі з дурнуватою усмішкою на обличчі.

Світ пішов під три чорти. Ні тобі мікробів, ні тобі науки. Світом править надприродне, це тепер надпри-

---

¹ Джордж Плантагенет (1449—1478) — англійський аристократ, перший герцог Кларенс. За свідченнями сучасників, був страчений через утоплення в діжці мальмсі, солодкого вина з винограду сорту мальвазія. Цю подію, зокрема, описано в п'єсі Вільяма Шекспіра «Ричард III».

родний світ. «Вампіри в ефірі». «Добрі поради про те, як зробити свій дім кривавим». «Молодий доктор Джекіл». «Інша дружина Дракули». «Смерть буває прекрасна». «Не будь напівзнищеним». Краплі братів Смітів від нападів труни¹.

Він залишався наліганим два дні, плануючи продовжувати в тому самому дусі, доки не настане кінець світу або не скінчаться світові запаси віскі, як там уже вийде.

Так би воно, певно, й було, якби не сталося диво.

Це трапилося на третій ранок, коли він, затинаючись, вийшов на ганок подивитися, чи світ ще й досі на місці.

Газоном тинявся пес.

У ту ж мить, як він почув, що відчиняються двері, його сопіння обірвалося, голова перелякано крутнулася і він чимдуж зашкандибав на своїх кістлявих лапах.

Якусь мить Роберт Невілл був настільки приголомшений, що не міг поворухнутися. Він стояв вражений, позираючи на пса, який шкутильгав вулицею, втягнувши мотузку свого хвоста між ноги.

Він був *живим!* У *світлі дня!* Роберт кинувся вперед, мляво скрикнувши, і мало не зарився носом у землю. Його ноги підкосились, а руки безладно

---

¹ Автор іронізує, приміряючи «потойбічні» варіанти відомих видань та шоу. Так, «Молодий доктор Малоун» — це телевізійний серіал, а доктор Джекіл — персонаж твору Роберта Стівенсона; «Інша дружина Джека» — телевізійний серіал; «Життя буває прекрасним» — телевізійна драма про дівчину-втікачку; «Не будь напівзащищеним» — рекламний слоган антиперспіранту й дезодоранту «Аррід»; брати Сміти — творці перших у США крапель проти нападів кашлю.

хапали повітря. Утримавши рівновагу, він зіп'явся та побіг услід за псом.

«Агов! — закричав він, порушуючи хрипким голо-
сом тишу на Сімарон-стрит. — Повернись!»

Його черевики затупотіли тротуаром, узбіччям, від-
гомін кроків віддавався у голові глухим болем. Серце
шалено калатало.

«Агов! — знову закричав він. — Іди до мене, малий».

На іншому боці вулиці пес непевно пробирався
тротуаром, підібгавши задню праву лапу, клацаючи
кігтями об цемент.

«Іди до мене, малий, я тебе не скривджу!» — вигу-
кував Роберт Невілл.

Від бігу в боці поколювало, а голова нестерпно трі-
щала. Пес спинився на мить і озирнувся. Тоді він мет-
нувся поміж будинків, і на якусь хвилю Невілл побачив
його збоку. Він був коричнево-білою дворнягою,
його пошматоване ліве вухо звисало клаптями, а худор-
ляве тіло вигойдувалося під час бігу.

«Не тікай!»

Вигукуючи слова, він не чув пронизливого тремтін-
ня власного голосу, готового зірватися в істерику. Він
поперхнувся, коли пес зник між будинків. Застогнавши
від страху, Роберт почвалав швидше, ігноруючи біль
від похмілля, цілковито віддавшись гонитві за псом.

Але коли він дістався задвірку, пса там уже не було.

Він підбіг до паркану з секвої та глянув через нього.
Нічого. Рвучко розвернувся, сподіваючись, що пес
спробує втекти тим же шляхом.

Пса не було.

З годину він нерівною ходою блукав околицями в марних пошуках, кожні декілька хвилин вигукуючи: «Ходи до мене, малий, ходи до мене».

Урешті він поплентався додому, його обличчя перетворилося на маску безнадійного розпачу. Натрапити на живу істоту, після всього пережитого знайти собі компаньйона і втратити його. Навіть якщо це лише пес.

Лише пес? Для Роберта Невілла той собака був вершечком еволюції цілої планети.

Ані їжа, ані напої не лізли до горла. Він почувався настільки погано, увесь здригаючись від шоку та втрати, що мусив прилягти. Але заснути не міг. Він лежав, гарячково здригаючись і невпинно крутячи головою на пласкій подушці.

«Іди до мене, малий, — нетямлячись, бурмотів він. — Іди до мене, малий, я тебе не скривджу».

По обіді він відновив пошуки. По два квартали в кожному напрямку від будинку. Він обшукав кожен ярд, кожную вулицю, кожен окремий дім. Але нічого не знайшов.

Повернувшись додому близько п'ятої, він виставив миску молока і шматок гамбургера. Навколо них колом виклав головки часнику в надії, що вампіри їх не чіпатимуть.

Але пізніше йому спало на думку, що пес, напевне, також заражений, тож часник і його віджене. Цього він утямити не міг. Якщо пес мав мікроба, то

як же він міг тинятися вулицею у світлі дня? Хіба що доза бацил у його венах була настільки незначною, що він ще не встиг заразитися по-справжньому. Але навіть якщо це було правдою, як він пережив нічні напади?

«О Боже, — зринула в нього думка, — що, як він прийде вночі по м'ясо і вони вб'ють його?» Що, як він вийде наступного ранку і знайде собачий труп на газоні, знаючи, що провина за цю смерть лежить на ньому? «Я цього не витримаю, — скрушно подумав він. — Я висаджу собі мізки, якщо це станеться, клянуся».

Ця думка вкотре розбурхала в ньому роздуми про сенс життя. Звісно, тепер відкрився простір для подальших досліджень, але життя все одно залишалося похмурих, безрадіним випробуванням. Попри все, що він мав і міг здобути (крім, звісно, іншої людської істоти), життя не обіцяло жодного поліпшення, ба навіть змін. З того, як вималювалося його становище, він доживатиме віку з тим, що вже має. І скільки ж це буде років? Тридцять, може, сорок, якщо він не зіп'ється до смерті.

Думка про ще сорок років такого життя змусила його здригнутися.

І все ж він не покінчив із собою. Справді, він надавав мало значення власному здоров'ю. Не харчувався як слід, не пив як слід, не спав як слід — та він нічого не робив як слід. Вічно так тривати не могло; він підозрював, що вже підкосив власні шанси.

Та легковажне ставлення до власного тіла аж ніяк не дорівнювало самогубству. Він ніколи навіть усерйоз до цього не підходив. Чому?

Здавалося, він не мав відповіді. Він ні з чим не змирився, не прийняв і не призвичаївся до життя, яке змушений був вести. Ось він тут, вісім місяців як сконала остання жертва пошесті, дев'ять — відтоді як розмовляв з іншою людиною, десять — відтоді як померла Вірджинія. Без надії на майбутнє, застрягши в практично безпросвітному теперішньому, він усе ще змагався за життя.

Інстинкт? Чи, може, він просто бовдур? Занадто невігадливий, щоб покінчити з собою? Чому він не зробив цього на початку, коли був на самому дні? Що спонукало його обгородити будинок, установити морозильник, генератор, електроплиту, бак із водою, збудувати теплицю, верстак, спелити прилеглі будинки, назбирати платівок та книжок, гори консервованої їжі, навіть — це приголомшувало, як подумати, — наклеїти на стіни фотошпалери?

Чи була життєва сила чимось більшим за слова — реальною потугою, що скеровувала його розум? Можливо, природа якимось чином зберігала в його подобі свою іскру від власних же зазіхань?

Він заплющив очі. Навіщо думати, навіщо мудрувати? Відповіді не існує. Тривалість його життя є лише випадковістю та наслідком послідовної бичачої впертості. Він надто дурнувятий, щоб покласти всьому край, і цим усе сказано.

Пізніше він склеїв пошматовані фотошпалери й повернув їх на місце. Якщо не підходити надто близько, то розрізи навіть не дуже й помітні.

Він спробував був повернутися до задачі з бацилами, але зрозумів, що ні про що, крім як про пса, думати не може. Пізніше він, на власне превелике здивування, навіть нерішуче молився подумки за безпеку собаки. Це була мить, коли він відчув розпачливу потребу повірити в Бога, що пильнує за власними творіннями. Але, навіть зводячи молитву, він відчув укол самоосуду, знаючи, що кожної миті може взяти на кпини власну молитву.

Проте якось він таки спромігся подолати в собі іконоборця і молитися. Тому що хотів пса, потребував пса.

РОЗДІЛ 13

Вийшовши зранку на ганок, він виявив, що молока та гамбургера не стало.

Його очі забігали газоном. На траві лежали дві зморшкуваті небіжчиці, але пса не було. З його вуст зірвався подих полегшення. «Дякувати Богу», — подумав він. У душі всміхнувся. «Якби я був набожним, — продовжив він думку, — я б розцінив це як здійснення своїх молитов».

Він відразу ж почав картати себе за те, що не прокинувся вчасно, щоб застати пса. Це, напевне, було на

світанку, коли вулиці стали безпечними. Пес, мабуть, розвинув систему, щоб вижити так довго. Але треба було прокинутись і підстергти собаку.

Він утішив себе надією на те, що потроху здобував прихильність пса, хай поки лиш їжею. У якусь мить він був схвилювався, що це вампіри взяли їжу, а не пес. Але швидка перевірка розвіяла страхи. Гамбургер не був піднятий над часником, його волокли ганком. А навколо миски були крихітні бризки молока, ще досі вологі, які могли походити лише від хлебтання язиком.

Перед тим як снідати, він знову виставив молоко та гамбургер, поставивши їх у тіні, щоб молоко не нагрілося. Поміркувавши хвилю, він поставив ще й миску з водою.

По тому, поївши, він відвіз жінок на спалення, а на зворотному шляху зупинився біля бакалійної лавки й набрав дві дюжини бляшанок найкращих собачих харчів, а ще коробки собачих бісквітів, собачих ласощів, собачого мила, порошку проти бліх та дріттану щітку.

«Господи, наче дитину завів, чи що», — подумав він, залазячи до авто з повним оберемком товарів. Його губи ворухнулися в усмішці. «Що приховувати? — думав він. — Я таким схвилюваним уже рік не був». Завзяття, яке він відчував, побачивши мікроба у мікроскопі, було не до порівняння з тим, яке він почував стосовно пса. Він примчав додому на швидкості вісімдесят миль за годину і не втримав розчарованого

стогону, коли побачив, що м'ясо й питво залишилися неторканими. «Що ж, а якого чорта ти очікував? — глузливо спитав він себе. — Пес не може їсти щогодини, як заведений».

Викладаючи собачі харчі та причандалля на кухонному столі, він поглянув на годинник. Десята п'ятнадцять. Пес повернеться, коли знову зголодніє. «Терпіння, — сказав він собі, — май бодай одну чесноту, чи що».

Він порозкладав бляшанки та коробки. Потім перевіряв ззовні будинок та теплицю. Треба було закріпити одну розхитану дошку й відремонтувати шибку на даху теплиці.

Збираючи головки часнику, він укотре роздумував, чому вампіри жодного разу не спробували підпалити будинок. Здавалося, це найочевидніша тактика. Можливо, вони страхалися сірників? Чи, може, були надто дурними? Зрештою, їх мозок був не настільки працездатний, як колись. Перехід від життя до рухомої смерті мав неодмінно супроводжуватися відмиранням тканин.

Ні, така теорія не підходила, бо вночі навколо будинку чигали й живі. З їхніми мізками все було в порядку, чи не так?

Він облишив роздуми. Зараз не було настрою. Решту ранку він провів, виготовляючи та розвішуючи в'язки часнику. Замислився був над тим, що головки часнику таки діяли. У повір'ях завжди йшлося про часниковий цвіт. Він знизав плечима: «Яка вже

там різниця?» Дієвість часнику доводила його здатність відганяти їх. Він підозрював, що цвіт би теж спрацював.

Після ланчу він сидів біля вічка, стежачи за мисками й тарілкою. Навколо не було ані звуку, за винятком ледь чутного дзижчання кондиціонерів у спальні, ванній та кухні.

Пес прийшов о четвертій. Невілл мало не задрімав, сидячи біля вічка. Нараз його очі кліпнули й зосередилися, коли пес, кульгаючи, з'явився на вулиці, насторожено зиркаючи на будинок, із білими смужками довкола очей. Йому стало цікаво, що трапилося з лапою пса. Він би залюбки її вилікував, щоб завоювати його прихильність. «Стопами Андрокла¹», — думав він у мороці власного будинку.

Він примусив себе сидіти спокійно й дивитися. Просто неймовірно, як у ньому пробуджувалися відчуття тепла та звичності, коли він дивився, як пес сьорбає молоко та їсть гамбургер, задоволено кусаючи та жвакаючи щелепами. Він сидів із ніжною усмішкою на обличчі, навіть цього не підозрюючи. Пес був таким милим.

---

¹ За переказами, римський раб-утікач Андрокл, блукаючи африканською пустелею, вирішив перепочити в печері, де натрапив на пораненого лева. Переборовши власний страх і витягнувши з його лапи застряглий шпичак, він здобув вірність тварини. Пізніше, коли їх обох зловили, їх було засуджено до страти на арені Риму. Проте лев укотре виявив вірність і захищав Андрокла від решти диких тварин. Вражений, імператор помилював їх і відпустив.

Він судомно глитнув, коли пес доїв і попрямував геть із ганку. Зістрибнувши з табурета, він хутко дістався дверей.

В останню мить він спинився. «Ні, так не піде, — неохоче вирішив він. — Вийшовши, ти його лише сполохаєш. Хай собі поки йде, хай іде».

Він повернувся до вічка й дивився, як пес шкутильгає вулицею, забігши поміж тих самих двох будинків. До горла підступив клубок, коли він дивився, як той зникає. «Усе гаразд, — заспокоював себе, — він повернеться».

Він відвернувся од вічка і зробив собі легкий коктейль. Сидячи в кріслі та повільно сьорбаючи, міркував, де пес ховається вночі. Спочатку хвилювався, що той не лишиться з ним у будинку. Але потім усвідомив: пес, напевне, майстер хованок, якщо протримався так довго на самоті.

«Мабуть, — думав він, — це один із тих випадків, що не вкладаються ні в які закони вірогідності». Якимось завдяки талану, випадку, можливо, завдяки дрібці вправності той пес пережив пошесть і породжених нею почвар.

Це наштовхнуло його на роздуми. Якщо пес із його обмеженим інтелектом спромігся протриматись увесь цей час, чи не мала б тямуща особа більше шансів на виживання?

Він змусив себе думати про щось інше. Глупством було плекати надію. Це була давно засвоєна ним істина.

Наступного ранку пес прийшов знову. Цього разу Роберт Невілл відчинив двері й вийшов до нього. Пес миттю покинув тарілку та миски, праве вухо відхилилося назад, і він чкурнув вулицею, гарячково перебираючи лапами.

Невілл смикнувся, стримавши бажання кинутися слідом за ним. Якомога більш невимушено він усівся на краю ганку.

По той бік вулиці пес знову забіг поміж будинків і зник. П'ятнадцять хвилин посидівши, Невілл повернувся досередини.

Після невеликого сніданку він виставив іще їжі.

Пес повернувся о четвертій, і Невілл знову вийшов, цього разу переконавшись, що собака доїв.

Знову пес утік. Але цього разу, зрозумівши, що його не переслідують, зупинився посеред вулиці й озирнувся на мить.

«Усе гаразд, малий», — вигукнув Невілл, але, почувши його голос, пес кинувся навтьоки.

Невілл незворушно сидів на ганку і скрипів зубами від нетерплячки. «Чорт забирай, що на нього наїшло? — думав він. — Клята *псяра!*»

Він змусив себе задуматися, що пес пережив. Нескінченні ночі повзання в темряві, переховування бозна-де, його стишене дихання та здригання, коли навколо вештаються вампіри. Пошуки їжі та води, боротьба за життя у світі без хазяїв — а цей собака ж звик завжди й у всьому на них покладатися.

«Бідолашко, — думав він, — я буду до тебе добрим, коли ти прийдеш жити зі мною».

«Може, — спало йому потім на думку, — пес краще пристосований до виживання, ніж людина. Собаки менші, вони можуть ховатись у місцях, де вампіри їх не дістануть. Вони, певно, відчували їхню чужорідність, либонь, *нюхом* чули».

Настрою йому це не додавало. Повсякчас, попри здоровий глузд, він чіплявся за надію, що одного дня знайде когось подібного до себе — чоловіка, жінку, дитину, не має значення. Секс швидко втрачав свою вагу без нескінченного підживлення бажань та масових навіювань. Самотнім він почувався й далі.

Інколи він потурав фантазіям, уявляючи, що знайшов когось. Утім, частіше він намагався призвичаїтися до того, що вважав неминучим, — думки, що насправді є останнім уцілілим у світі. Принаймні в тій його частині, якої міг дістатися.

Думаючи про це, він геть забув, що насувався присмерк.

Він підвів погляд і сполохався, побачивши, як Бен Кортман біжить до нього вулицею.

«Невілле!»

Він схопився з ганку й забіг до будинку, зачинивши тремкими руками за собою двері на замок і засув.

Якийсь час він продовжував виходити на ганок, коли пес закінчував їсти. Кожного разу, коли він виходив,

пес тікав, але з плином часу робив це дедалі млявіше, а згодом узагалі почав зупинятися посеред вулиці, озираючись і гавкаючи на нього. Невілл ніколи не переслідував його, лише сідав на ганку й дивився вслід. Це була їхня маленька гра.

Одного дня Невілл сів на ганку до появи пса. І, коли той з'явився на вулиці, продовжував сидіти.

Хвилини п'ятнадцять пес насторожено швендяв біля узбіччя, не зважаючи наближитися до їжі. Невілл посунувся від їжі якомога далі, щоб підбадьорити пса. Не подумавши, він закинув ногу на ногу — від різкого руху пес сахнувся й кинувся навтіч. Невілл принишк, а пес і далі метушився вулицею, щоразу переводячи погляд із Невілла на їжу й навпаки.

«Ну ж бо, малий, — проказав до нього Невілл. — Хороший песику, їжа для тебе».

Минуло ще десять хвилин. Пес був уже на газоні, рухаючись концентричними дугами, чимраз коротшими.

Пес зупинився. Потім поволі, дуже повільно, перебираючи лапами, почав рухатися до тарілки з мисками, ні на мить не відриваючи погляду від Невілла.

«Отак, малий», — тихо промовив Невілл.

Цього разу пес не відсахнувся й не став тікати, зачувши його голос. Однак Невілл і далі сидів непорушно, щоб жодним різким рухом не настрашити пса.

Пес наблизився ще, підкрадаючись до тарілки, напружившись усім тілом в очікуванні найменшого поруху від Невілла.

«Усе гаразд», — сказав Невілл до пса.

Зненацька пес кинувся й вихопив шмат м'яса. Радісний сміх Невілла супроводжував його гарячково-недоладне шкандибання вулицею.

«От же ж малий пройдисвіт», — схвально мовила людина.

Потім Невілл сидів і дивився, як пес їсть. Той присів на пожовклому газоні по інший бік вулиці й жадібно поїдав гамбургер, не зводячи очей з Невілла. «Смакуй його, — подумав чоловік, дивлячись на пса. — Відтепер тобі діставатиметься собачий харч. Годувати тебе свіжим м'ясом і надалі я собі дозволити не можу».

Коли пес доїв, він випростався й знову перетнув вулицю, цього разу рішучіше. Невілл сидів, відчуваючи, як сильно калатає серце. Пес починав йому довіряти, якимось чином це змушувало тремтіти. Він сидів, зосередивши погляд на псові.

«Отак, малий, — почув він власний голос. — Тепер вода, хороший песику».

Раптом його губи витяглись у радісній усмішці — коли він помітив, що пес нашорошив здорове вухо. «Він *слухає!* — схвильовано подумав він. — Він чує, що я кажу, малий пройдисвіт».

«Ну ж бо, малий, — заговорив він жвавіше. — Берися до води та молока, от молодчина. Я тебе не скривджу. Хороший хлопчик».

Пес підійшов до води й почав боязко пити, раз по раз підіймаючи голову, щоб глянути на Невілла, потім знову її опускаючи.

«Я нічого не роблю», — сказав Невілл псові.

Він ніяк не міг звикнути до чудернацького звучання власного голосу. Чоловік майже рік не чув цього звуку, тому голос видавався йому чужим. Мовчанка тривалістю в рік — то занадто. «Коли надумаєш зі мною жити, — думав він, — я тобі всі вуха протуркочу».

Пес допив воду.

«Ходи до мене, малий, — заклично промовив Невілл, поплескуючи по нозі. — Ну ж бо».

Пес допитливо подивився на нього, здорове вухо знову посмикувалося. «Ці очі, — думав Невілл. — Неозорий світ почуттів у цих очах! Недовіра, страх, надія, самотність — усе віддзеркалене в цих великих коричневих очах. Бідолаха».

«Ходи до мене, малий, я тебе не скривджу», — лагідно промовив він.

Коли він підвівся, пес пустився навтьоки. Невілл стояв і дивився на втікача, поволі хитаючи головою.

Дні минали й далі. Щодня Невілл сідав на ганку, поки пес їв, і вже незабаром той наближався до тарілки й мисок без вагань, мало не зухвало, упевнений у своїй перемозі над людиною.

Повсякчас Невілл говорив до нього.

«Хороший малий. Доїдай усе. *Смачна їжа*, так? Звісно, що так. Я твій друг. Я тобі дав ту їжу. Доїдай, малий, отак. *Хороший пес*», — без упину улещував та вихваляв він пса, заповнюючи його переляканий розум лагідними словами, поки той їв.

Кожного дня він сідав трішки ближче, поки не настав день, коли він уже міг простягти руку й доторкнутися до пса. Та цього не робив. «Я не ризикувати-му, — наказав він собі. — Я не хочу його налякати».

Але втриматися було важко. Він майже фізично відчував сверблячку в руках, яким не терпілося бути простягнутими й погладити пса по голові. У ньому палала нестерпна жага знову полюбити когось, а сердега-пес був таким гарненьким.

Він говорив до пса, доки той звук до його голосу. Тепер пес ледве підводив голову, коли людина до нього промовляла.

Собака безтурботно приходив і йшов, їв і виказував свою стриману вдячність, гавкаючи з іншого боку вулиці. «Уже невдовзі, — казав собі Невілл, — я зможу погладити його по голові». Дні переходили в приємні тижні, з кожною годиною зближуючи його з компаньйоном.

Одного дня пес не з'явився.

Невілл не тямив себе. Він настільки звук до постійних псових відвідин, що вони стали осердям його щоденного розпорядку, усе оберталось навколо псових прийомів їжі, грець із дослідженням, усе поступилося місцем бажанню мати в будинку пса.

По обіді він вимотав усі нерви, обшукуючи околиці, голосно гукаючи пса. Утім, жодні пошуки не допомогли, і він повернувся додому, до прісної вечері. Пес не прийшов вечеряти того вечора, як і снідати наступного

ранку. Невілл продовжив пошуки, але надія його згасала. «Вони дістали його, — лунало в голові, — брудні виродки дістали його». Та він не міг щиро в це повірити. Він не давав собі в це повірити.

Якось після обіду, на третій день, він був у гаражі й почув знадвору дзенькіт металевої миски. Ледве дихаючи, вибіг надвір.

«Ти повернувся!» — вигукнув він.

Пес боязко смикнувся від тарілки, вода стікала його щелепою.

Серце Невілла закалатало. Очі пса були каламутними, він тяжко дихав, висолопивши язика.

«Ні, — промовив Невілл, його голос зривався. — О ні».

Пес і далі задкував газоном, ступаючи тремкими ногами. Невілл рвучко всівся на ганкові сходи і весь тремтів. «О ні, — ринули сповнені туги думки. — О Боже, ні».

Він сидів і дивився, як, судомно здригаючись, пес глитає воду. Ні. Ні. Неправда.

«Неправда», — не усвідомлюючи, пробурмотів він.

Тоді інстинктивно простяг руку. Пес трохи відступив, вишкіривши зуби та хрипко загарчавши.

«Усе гаразд, малий, — стиха промовив Невілл. — Я тебе не скривджу». Він не тямив навіть, що говорить.

Пса він зупинити не міг. Він спробував іти слідом, але втратив його з поля зору до того, як побачив, де він щез. Він вирішив, що пес, певно, десь під будинком, але ради з того було мало.

Тієї ночі він не міг спати. Метушливо крокував кімнатою, п'ючи чашками каву та клянучи марудність часу. Він мусив дістатися до пса, він мусив. І скоро. Він мав його вилікувати.

«Але як?» Він глитнув. Мав бути вихід. Навіть за умови, що він знав лише якісь дрібниці, *мав* бути якийсь вихід.

Наступного ранку він напружено сидів біля миски, відчувши, як затремтіли його губи, коли вулицею зашкунтильгав пес. Той нічого не з'їв. Його очі потьмяніли й були ще похмурішими, ніж напередодні. Невілл хотів наскочити на нього, спробувати схопити, затягти його в будинок і доглядати.

Але він знав: якщо стрибне і промахнеться, то зіпсує все. Пес може й не повернутися.

Його рукам так і свербіло погладити пса, поки той їв. Але щоразу, як він намагався це зробити, той щулився і гарчав. Невілл намагався опанувати себе. «*Припини!*» — промовив він рішучим, гнівним тоном, але це лише більше налякало пса, і той відсунувся ще далі. Невілли довелося говорити до нього п'ятнадцять хвилин вкрадливим, тремтливим голосом, доки пес повернувся до води.

Цього разу він спромігся прослідкувати за повільним псом і побачити, під яким будинком той ховається. Він міг би прикласти невелику металеву пластину до вхідного отвору, але не став. Не хотів лякати пса. До того ж тоді він дістанеться до нього лише через

підлогу, а це займе силу часу. Йому треба було спіймати пса швидше.

Коли того ж дня пес не повернувся, він узяв блюдце з молоком і поставив під будинком, де той ховався. Наступного ранку миска була порожньою. Він саме збирався долити туди ще молока, коли зрозумів, що тоді пес може вже й не покинути свого лігва. Він знову виставив миску перед власним будинком, сподіваючись, що пес достатньо дужий, аби до неї прийти. Надміру схвильований, він навіть не докоряв собі за незграбну молитву.

Коли пес не з'явився, Невілл пішов глянути, що з ним. Тупцював сюди-туди перед вхідним отвором, готовий уже залишити молоко там. Ні, тоді пес *ніколи* не виткне носа.

Він повернувся додому і провів безсонну ніч. Зранку пес не з'явився. Невілл знову пішов до будинку. Він дослухався біля отвору, але не міг розчути його дишання. Або він стояв задалеко, або...

Він повернувся додому і сів на ганку. Пропустив сніданок та ланч. Просто сидів.

Того дня, пізніше, пес, шкутильгаючи, показався здаля між будинками, чвалаючи на худорлявих ногах. Невілл примусив себе сидіти непорушно, доки пес не наблизився до їжі. По тому він прудко потягся і вхопив пса.

Відразу ж той спробував укусити, але Невілл обхопив його щелепи рукою й міцно затис. Кістляве, практично безшерсте тіло пса кволо вовтузилось у його

хватці, а жалісне, перелякане скімлення виривалося з його пащі.

«Усе гаразд, — без упину говорив Невілл. — Усе гаразд, малий».

Він хутко відніс пса до своєї кімнати, поклавши на імпровізоване ліжко з ковдр, яке приготував. Відпустив щелепи пса і ледве встиг відсмикнути руку, коли той кинувся на нього. Пес шугнув лінолеумом, несамовито шкребучи лапами, в напрямку дверей. Невілл підскочив і загородив йому шлях. Лапи пса ковзали гладенькою поверхнею, але він утримав рівновагу і щез під ліжком.

Невілл присів на коліна та глянув під ліжко. У темряві побачив жевріння двох вуглинок-очей і почув уривчасте сопіння.

«Ну, малий, — сердечно благав він. — Я тебе не скривджу. Ти *хворий*. Тобі потрібна допомога».

Пес не ворухнувся. Невілл зрештою розчаровано підвівся й вийшов, зачинивши за собою двері. Узяв миски, наповнив їх молоком та водою і виставив у спальні, біля собачого ложа.

Якусь мить він стояв поряд із власним ліжком, дослухаючись до сопіння пса, зі сповненим болем обличчям.

«Ох, — жалібно пробурмотів він, — ну чому ж ти мені не віриш?»

Він саме обідав, коли почув жахливе скавчання та скімлення.

Серце шалено закалатало, він підірвався з-за столу й помчав вітальнею. Розчахнув двері спальні та ввімкнув світло.

У кутку, під верстаком, пес намагався вирити яму в підлозі.

Його тіло здригалося від переляканого скімлення, поки він несамовито шкрябав передніми лапами лінолеум, безуспішно ковзаючи гладенькою поверхнею.

«Малий, усе гаразд», — похапцем сказав Невілл.

Пес розвернувся й забився в куток, настовбурчивши загривок та вишкіривши пожовкло-білі зуби, напівскажений звук виривався з його пащі.

Ураз Невілл зрозумів, що не так. Опустилися сутінки, і переляканий пес намагався викопати собі яму для сховку.

Чоловік так і стояв безпорадно, його мозок відмовлявся працювати належно, а пес посунувся з кутка, поспіхом залізши під верстак.

Нарешті на думку спала ідея. Невілл поквапом рушив до ліжка і стягнув верхню ковдру.

Повернувшись до верстака, він присів і заглянув під нього.

Пес майже приплюснувся до стіни, несамовито здригаючись усім тілом і захлинаючись гортанним гарчанням.

«Гаразд, малий, — сказав він, — гаразд».

Пес відсахнувся, коли Невілл засунув ковдру під верстак і встав. Невілл відійшов до дверей та постояв хви-

лю, озираючись. «Якби я тільки міг щось зробити, — безпомічно думав він. — Але я навіть наблизитися до нього не можу».

«Що ж, — похмуро вирішив він, — якщо пес скоро не змириться, доведеться вдатися до хлороформу». Тоді він принаймні зможе попрацювати над псом, загоїть його лапу та спробує якось вилікувати його загалом.

Він повернувся до кухні, але їсти зовсім не хотілося. Зрештою він висипав вміст тарілки в подрібнювач та вилив каву назад у кавник. У вітальні зробив собі випити й осушив склянку. Смак напою видався прісним. Він відставив склянку та з понурим обличчям повернувся до спальні.

Пес зарився у складки ковдри, досі здригаючись і без упину скімлячи. «Безглуздо його поки чіпати, — подумав він, — надто переляканий».

Він відійшов до ліжка й сів. Скуйовдив руками волосся, торкнувся обличчя. «Вилікуй його, вилікуй його», — думав він, рука стислася в кулак і мляво гупнула по матрацу.

Раптом він потягнувся, вимкнув світло і влігся повністю вдягненим у ліжку. Лежачи, він скинув із ніг сандалі, дослухаючись, як вони глухо впали на долівку.

Тиша. Він лежав, утупившись у стелю. «Чому я лежу? — розмірковував він. — Чому я не пробую *зробити* бодай щось?»

Він повернувся на бік. «Поспи трохи», — слова пролунали мимоволі. Він добре знав, що не засне. Лежав

у темряві, дослухаючись до собачого скавчання. «Помре, він помре, — роїлися думки, — і я нічогосінько з цим не вдію».

Нарешті, не витримавши звуку, він потягнувся та ввімкнув нічник. Ідучи кімнатою в самих шкарпетках, він чув, як пес зненацька спробував вивільнитися з-під ковдри. Але тільки більше заплутався у складках та пронизливо заскавучав, несамовито крутячись під рядном.

Невілл присів біля пса та поклав на нього руки. Він почув здушене гарчання та тихе клацання зубів, коли той спробував укусити крізь ковдру.

«Гаразд, — сказав Невілл, — припини».

Собака вовтузився, не припиняючи скімлити, його худе тіло безладно здригалося. Невілл міцно тримав його руками, притискаючи до підлоги, тихо, лагідно говорячи до нього.

«Усе гаразд, хлопче, *усе* гаразд. Ніхто тебе не скривдить. Заспокойся, ну. Досить, розслабся, ну. Досить, малий. Легше. Розслабся. Отак, розслабся. Отак. Угамуйся. Ніхто тебе не скривдить. Ми про тебе подбаємо».

Він говорив з перервами годину, у тиші кімнати його голос лунав низьким, гіпнотичним бурмотінням.

Потроху, помалу тремтіння пса послабилося. Нерішуча усмішка з'явилася на обличчі чоловіка, і він усе говорив і говорив.

«Отак. Легше, ну. Ми про тебе подбаємо».

Невдовзі пес лежав непорушно під його руками, стріпуючись лише від уривчастого дихання. Невілл гладив його по голові правою рукою, заспокоюючи.

«Хороший пес, — проказав він ніжно. — *Хороший* пес. Відтепер я про тебе дбатиму. Ніхто тебе не скривдить. Ти розумієш, правда, хлопче? Певно, що так. Певно. Ти мій пес, чи ж не так?»

Обережно він присів на холодний лінолеум, далі гладячи пса.

«Ти хороший пес, *хороший* пес».

Його голос був тихим, сповненим покори.

Десь за годину він підняв пса. На якусь мить той завоутузився та заскиглив, але Невілл знову до нього заговорив, і він швидко заспокоївся.

Він сів на ліжко, тримаючи закутаного в ковдру пса на колінах. Пес непорушно лежав на його колінах, дихаючи легше.

Була майже одинадцята, коли Невілл зміг повільно розгорнути складки ковдри, відкривши голову пса.

Декілька хвилин той смикався від його руки, кволо огризаючись. Але Невілл тихо говорив до нього, і по волі рука опустилася на теплу шию, лагідними рухами він чухав і лащив пса.

Він усміхався, дивлячись на собаку.

«Скоро тобі покращає, — прошепотів він, — зовсім скоро».

Пес підвів голову та поглянув на нього каламутними, хворими очима, а потім висолопив шорсткий та слинявий язик і лизнув Невіллово долоню.

Щось усередині Невілла надломилося. Він мовчки сидів, а по щоках повільно стікали сльози.

За тиждень пес помер.

РОЗДІЛ 14

Не було ніякого розгулу пияцтва. Ба більше. Він помітив, що вживав менше спиртного. Щось перемінилося. Намагаючись розібратись у цьому, він дійшов висновку, що під час останньої п'ятики сягнув дна, опинився на самому споді зневіреного відчаю. Тепер же, якщо він не збирався спочити в землі, шлях був тільки нагору.

Після кількох тижнів плекання схвильованої надії щодо пса до нього поступово дійшло, що схвильована надія не є виходом зі становища, та й ніколи не була. У світі одноманітного жаху не може бути порятунку в диких фантазіях. До жаху він призвичаївся. Але одноманітність поставала більшою перешкодою, тепер він нарешті зрозумів це, затямив. Це розуміння дало йому свого роду примирення, наче тепер він чітко бачив, що випало на картах, усе прорахував і знав, яким має бути його наступний хід.

Поховання пса не виявилось суцільною мукою, як він того очікував. Це був свого роду похорон марних надій і турбот. Від того дня він навчився миритись із в'язницею, у якій животів, не шукаючи більше втечі

в раптовому спалаху легковажності, не б'ючись із відчаю головою об стіну.

Тож, упокорений, він повернувся до роботи.

Це сталося майже на рік раніше, за кілька днів після того, як він удруге й востаннє поховав Вірджинію.

Спустошений і понурий, сповнений болю від безмірної втрати, одного дня він тинявся вулицями, руки кволо звисали вздовж тулуба, а ноги човгали в такт відчаю.

Його обличчя не відображувало тієї безпомічної муки, яку він відчував. Воно було порожнім.

Він блукав вулицями цілі години, не знаючи й не турбуючись, куди прямує. Знав лише, що не стерпить повернутися до порожніх кімнат будинку, де всі речі сповнені їхнього дотику. Він не міг дивитися на спорожніле ліжко Кеті, її одяг, що й досі непорушно висів у шафі, на ліжко, яке вони з Вірджинією ділили, її одяг, прикраси, розставлені на тумбочці парфуми. Навіть перебувати біля будинку було для нього понад силу.

Тож він вештався й блукав, не знаючи, де він є, коли повз нього став рухатися натовп, за руку його вхопив чоловік, з рота якого тхнуло часником.

«Іди, брате, іди», — пролунав скрегіт чоловічого голосу. Шия чоловіка нагадувала м'ясисту індичу горлянку, щоки були поцятковані, погляд — гарячковий. На ньому звисав непрасований брудний чорний костюм. «Іди й будь спасений, брате, *спасений*».

Роберт Невілл здивовано дивився на чоловіка. Він не розумів. Чоловік тяг його вперед, ухопивши пальцями, що були мов у скелета, за руку.

«Ніколи не пізно, брате, — сказав чоловік. — Спасіння приходить до того, хто...»

Решту його слів поглинув дедалі чутніший звук бурмотіння, що долинав із намету, до якого вони прямували. Звук був таким, немов під брезентом ув'язнили море, яке з ревом поривалося втекти. Роберт Невілл спробував вивільнити руку.

«Я не хочу...»

Чоловік не чув. Він далі тяг за собою Невілла у водоспад крику й тупотіння. Не відпускав. Роберт Невілл почувався так, наче його тягли назустріч припливній хвилі.

«Але я не...»

Намет поглинув його, океан криків, тупоту та плескоту обступив звідусюди. Він мимоволі здригнувся, відчуваючи, як шалено закалатало серце. Він був оточений натовпом, сотнями людей, які ринули та здіймалися навколо нього, мов буруни. Вони кричали, плескали та вигукували слова, що їх Роберт Невілл не міг розібрати.

Потім крики стихли, і він почув голос, що, мов спалах блискавки, розітнув повітря. Голос лунав з динаміків, трохи тріскучий і пронизливий.

«Чи бажаєте ви убоятися святого розп'яття Божого? Чи бажаєте ви поглянути в дзеркало і не узріти там образу, Всемогутнім Господом даного вам?»

Чи бажаєте ви повернутися з могили, мов потвора з пекла?»

Хрипкий голос лунав владно, намовляв і спонукав.

«Чи бажаєте ви обернутися на темного нечестивого звіра? Чи бажаєте ви заплямувати вечірне небо пекельними крилами кажана? Я питаю вас — чи бажаєте ви перетворитися на безбожних, проклятих нічних покручів, потвор, приречених на довічну кару Божу?»

«Ні! — вибухнув криком натовп, сповнений жаху. — Ні, *спаси нас!*»

Роберт Невілл позадкував, натикаючись на істинно віруючих, їхні обличчя були блідими, а руки здіймалися догори, усі вони благали грізні небеса про спасіння.

«Що ж, я *промовляю* до вас! Я *промовляю* до вас, тож слухайте слово Боже! Узрїть, ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі!¹ Чи брехні це, чи *брехні* це?»

«Ні! *Ні!*»

«Кажу я вам, що допоки не станемо ми як діти малі, незаплямовані та чисті в очах Господа Нашого — допоки не підведемося й не прославимо Всемогутнього Бога та Його єдинородного Сина, Ісуса Христа, нашого Спасителя, — допоки не падемо на *коліна* та не благатимемо прощення за наші тяжкі провини — ми окаянні! Я промовлю знову, тож *почуйте!* Ми окаянні, ми окаянні, ми *окаянні!*»

¹ Єремія 25:33, переклад І. Огієнка.

«Амінь!»

«*Порятуй нас!*»

Люди звивалися й стогнали, билися чолом, смертельно нажахані, вони кричали та вигукували лячні «алілуя».

Роберт Невілл був заляканий, заштурханий і загублений у самому вирі безтямного поклоніння.

«Бог скарав нас за наші незліченні прогріхи! Бог спустив зі швор страшну силу Своєї всемогутньої люті! Бог напустив на нас другий потоп — потоп, повинь, усепоглинаючий потік істот із самого *некла*! Він відчинив могили, розпечатав склепи, Він повернув мерців з їхніх темних гробниць — *наславши їх на нас!* І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них!¹ Таке слово Боже! О Боже, Ти скарав нас. О Боже, Ти узрів потворне лице прогріхів наших. О Боже, Ти уразив нас могуттю Свого всемогутнього гніву!»

Плескіт долонь, мов уривчасті постріли рушниць, гойдання тіл, що мов жито під сильним вітром, стогони майбутніх покійників, крики войовничих живих. Роберт Невілл продирався крізь щільні ряди блідих облич, виставивши руки, мов той сліпий, який шукає прихистку.

Він утік, знесилений, тремтячи, якнайдалі від них. Усередині намету люди скрикували. Але ніч уже опустилася.

---

¹ Одкровення 20:13, переклад І. Огієнка.

Він згадував про це, сидячи у вітальні й попиваючи легкий коктейль, на колінах у нього лежав трактат із психології.

Уривок тексту запустив хід його думок, відправивши його в той вечір десять місяців тому, коли його зтягли на скажене богослужіння.

«Цей стан, знаний як істерична сліпота, може мати частковий і повний характер, стосуватись одного, кількох або всіх об'єктів».

Цей уривок він і прочитав. Так він знову почав працювати над проблемою.

Він узяв новий напрям. Раніше він уперто й наполегливо приписував мікробам усі феномени вампіризму. Якщо бодай якісь із виявлених феноменів не вписувались у дію бацил, він був схильним вважати їх проявами забобонів. Так, він побіжно розмірковував над психологічними поясненнями, але ніколи насправді не йняв віри такій можливості. Тепер, звільнений від непіддатливої упередженості, почав.

Він знав, що не було причин, чому деякі феномени не можуть бути пояснені фізично, а деякі — психологічно. Тепер, коли він прийняв цей факт, це здавалося самоочевидною істиною, яку лише сліпець би проминув. «Що ж, я завжди був сліпуватим типом», — подумав він зі спокійним подивом.

«Розгляньмо, — став міркувати тоді він, — шок, перенесений жертвою пошесті».

Ближче до кінця епідемії жовта преса поширила хворобливий страх вампірів по всіх кутках країни. Він

чітко пригадував завали псевдонаукових статей, за якими крилася повсюдна кампанія залякування, спрямована підвищити продажі газет.

Було в тому щось гротескно-кумедне: навіжена спроба продавати газети, поки світ помирає. Ні, не всі газети опустилися до цього. Ті, що зберегли честь і гідність, зазнали сумної долі.

Що ж до жовтої журналістики, то вона в останні дні просто *буяла*. На додачу до цього відбулося значне піднесення ривайвелізму¹. Як це є типовим, у розпачі люди шукали швидких відповідей, які б усе пояснили, — звертаючись до примітивних богослужінь як до вирішення їхніх проблем. Пуття з того було мало. Вони не просто померли так само швидко, як і решта людей, а померли з переповненими жахом серцями, що несли їхніми венами смертельний страх.

А по тому, думав Роберт Невілл, усі ці бридкі страхи підтвердилися. Повернутися до тями під паркою, тяжкою землею, усвідомивши, що смерть не принесла спочинку. Дертися крізь ґрунт гнаним чужинною, огидною спрагою.

Такі травматичні потрясіння здатні остаточно розвіяти вцілілі рештки розуму. А ще такі потрясіння багато що пояснювали.

---

¹ Ривайвелізм — термін, що залежно від контексту може позначати як сукупність рухів у протестантизмі, спрямованих на оновлення й переосмислення усталених звичаїв, так і особливі євангелічні зустрічі-повіді, де богослужіння часто відбуваються у форматі дійства з піснями, танцями та зіцленнями.

Розп'яття, перш за все.

Вимушені змиритися з реальністю власних страхів та відреченням від них сутності, що була осердям їхнього поклоніння, вони запросто могли втратити глузд. Поставав страх перед розп'яттям. І, животіючи всупереч уже створеним страхам, вампіри, ймовірно, набули потужної психологічної відрази, таке самобичування могло виставити перепону в їхніх ослаблених розумах, затьмарюючи їхні власні відразливі подоби. Це б зробило їх відлюдними, позбавленими душі невідьниками ночі, які бояться наблизитися до когось, приречені на самотнє існування, часто шукають утіхи в ґрунті рідної землі, відчайдушно прагнуть відчути єдність із чимось, із будь-чим.

Вода? Це він і *далі* сприймав як забобон, відлуння традиційних оповідок, де відьми не здатні перейти проточну воду, як історію про Тема О'Шентера¹. Відьми, вампіри — усі ці страхітливі істоти мали між собою якусь спорідненість. Перекази та забобони часто перегукувалися.

А живі вампіри? Тепер із цим усе було просто.

У житті бували ненормальні й божевільні. Чи могло для них бути щось краще за вампіризм? Він був переконаний, що всі живі, які приходять до його будинку вночі, божевільні: вони вважають себе справжніми вампірами, хоча є насправді лише нестямними страд-

---

¹ «Тем О'Шентер» — готична поема шотландського поета Роберта Бернса, де, зокрема, фігурує повір'я про те, що відьми та чаклуни не в змозі перетнути проточну воду.

никами. Це пояснювало, чому вони досі не спробували очевидного — підпалити дім. Вони просто були не в змозі думати логічно.

Він пригадував, як однієї ночі чоловік видерся на ліхтарний стовп перед його будинком — Невілл спостерігав за ним крізь вічко, — а потім зістрибнув у повітря, безтямно вимахуючи руками. Свого часу Роберт не міг цього пояснити, але тепер відповідь здавалась очевидною. Чоловік думав, що він кажан.

Невілл сидів і розглядав напівдопитий коктейль, на його устах завмерла тонка посмішка.

«Отже, — думав він, — повільно, впевнено ми дізналися про них. Дізналися, що вони ніяка не раса непоборних істот. Понад те, вони раса високої смертності, залежна від суворого дотримання фізичних умов задля продовження свого забутого Богом існування».

Він відставив склянку на стіл.

«Мені це не потрібне, — подумав він. — Моїм емоціям більше не треба підживлюватися. Не треба випивки для забуття чи втечі. Мені немає від чого тікати. Не тепер».

Уперше відтоді, як помер пес, він усміхнувся й відчув десь усередині скромне задоволення. Ще багато що треба було вивчити, але найтяжче позаду. Дивовижно, життя ставало майже стерпним. «Я вдягаюся в одіж відлюдника без плачу», — подумав він.

Від фонографа тихо й неквапливо лунала музика. А надворі чекали вампіри.

ЧАСТИНА III

ЧЕРВЕНЬ 1978 РОКУ

РОЗДІЛ 15

Він полював на Кортмана. Це стало свого роду за-спокійливим хобі, однією з небагатьох можливих для нього розваг. У ті дні, коли він не мав нагальної роботи в будинку чи настрою залишати околиці, він радо рушав на пошуки. Обшукував усі мислимі місця, де міг сховатися дорослий огрядний чоловік, — попід автівками, за чагарниками, під будинками, у димарях, шафах, під ліжками, у холодильниках.

У той чи інший момент Бен Кортман міг ховатися в будь-якому з цих місць. Він щоразу змінював своє укриття. Невілл був певен: Кортман добре розуміє, що на нього влаштовано лови. Понад те, Невілл підозрював, що той смакує небезпеку. Якби не очевидна анахронічність цих слів, то Невілл навіть сказав би, що Бен Кортман отримує насолоду від життя. Інколи

йому здавалося, що нині Кортман щасливіший, ніж будь-коли.

Невілл поволі брів бульваром Комптон до наступного будинку, який збирався обнищпорити. Ранок видався пересічним. Кортмана він так і не знайшов, хоч і відчував, що той ховається десь поблизу. Інакше не може бути — уночі він завжди виринає перед будинком першим. Решта майже завжди були чужинцями. Скоро минусть натовпу грала йому на руку, бо вони неминуче залишалися неподалік, тож Невілл знаходив і нищив їх. Але не Кортмана.

Походжаючи, Невілл укотре міркував, як би він чинив, якби все ж таки знайшов Кортмана. Звісно, план його завжди був незмінним: негайне знешкодження. Але то він собі лише надумав. Він знав, що так просто все не вийде. Звісно ж, він не мав почуттів до Кортмана, нічого такого. І мова навіть не про те, що Кортман уособлював частину минулого. Бо ж минуле мертво, він це знав і з цим змирився.

Ні, річ не в тому. Відповідь, як вирішив Невілл, криється в його небажанні позбавляти себе останньої забави. Більшість із них — безмозкі роботоподібні істоти. А Бен принаймні має бодай крихту уяви. З якоїсь причини його мозок не занепав, як у решти. Цілком може бути, припускав Невілл, що Бен Кортман народжений для такого життя. Нежиття, якщо висловлюватися точно, спало йому на думку, від чого крива посмішка заграла на вустах.

Його більше не турбувало, що Кортман наміряється його вбити. Це була дріб'язкова загроза.

Невілл усівся на наступному ґанку, повільно зітхнувши. Потім, в'яло понишпоривши в кишенях, витяг люльку. Пальцем лїниво набив тютюнових крихт. За якусь мить клубовиння диму вже поволі ширяло навколо його голови в теплому застиглому повітрі.

На розлоге поле по інший бік бульвару дивилися очі поважнішого, спокійнішого, ніж колись, Невїлла. Помірне життя відлюдника давалося взнаки — тепер він важив двісті тридцять фунтів¹. Обличчя вкривав здоровий рум'янець, а під бавовняною сорочкою напиналося широке й м'язисте тіло. Лише зрідка він укорочував свою густу біляву бороду, зберігаючи її завдовжки дватри дюйми. Його довге скуйовджене волосся потроху рідшало. З засмаглого обличчя дивилися двійко блакитних очей, від яких віяло спокоєм та незворушністю.

Спершись на цегляну сходинку, він неквапом пускав клуби диму. Він знав, що десь у тому полі й досі вирито яму, де він вирішив поховати Вірджинію, хоч вона виявилася дещо іншої думки. Та усвідомлення цього не збурило в ньому ані іскри смутку. Замість того щоб і далі страждати, він навчився долати в собі потяг до самокопання. Час втратив свою багатимірну владу. Для Роберта Невїлла існувало лише теперішнє; теперішнє, що полягає в щоденній боротьбі

---

¹ 230 фунтів ≈ 104 кг.

за виживання, позбавлене як радісного піднесення, так і бездонного відчаю. «Та я практично овоч», — часто думав він. Такий стан справ його цілком задовольняв.

Роберт Невілл сидів і декілька хвилин вдивлявся в білу цятку посеред поля, доки не зрозумів, що та рухається.

Він кліпнув очима, шкіра на його обличчі напнулася. Слабкий звук вирвався з горла — звук нерішучого питання. Потім, підвівшись, він підняв ліву руку, щоб прикрити очі від світла.

Його зуби судомно вп'ялись у мундштук.

Жінка.

Він навіть не намагався підхопити люльку, коли та випала з відвислої щелепи. Довгу мить він стояв на ганку, затамувавши подих, і споглядав.

Він заплющив очі, розплющив їх. Вона й досі була там. Роберт Невілл відчував, як його серцебиття пришвидшується, поки дивився на жінку.

Вона його не бачила. Ішла широким полем, похиливши голову. Він бачив, як легкий вітерець куйовдить її руде волосся, як вільно гойдаються її руки. Він глитнув. Видовище настільки вражало, що після трьох років на самоті його мозок відмовлявся в це вірити. Він без упину кліпав очима й далі вдивлявся, нерухомо залякнувши в затінку будинку.

Жінка. Жива. *У світлі дня.*

Він стояв, відкривши рот і дивлячись на жінку. Вона була молода, тепер він міг краще її роздивитися; певно, років двадцять. На ній була зім'ята брудна біла

сукня. Вона була дуже засмагла, волосся руде. У мертвій денній тиші Невіллові здалося, що він чує звуки її кроків у високій траві.

«Я збожеволів», — зненацька зринули слова. Така можливість шокувала його менше, ніж сама думка про те, що жінка справжня. Він навіть поволі готував себе до чогось подібного. Це видавалося цілком імовірним. Людина, яка помирає від спраги, марить озерами. Чом би чоловікові, який потребує товариства, не марити жінкою, що походжає під сонечком?

Умить він обірвав себе. Ні, це не видіння. Бо — якщо тільки його марево не має ще й звукового супроводу — він тепер чув, як вона ступає по траві. Він знав, що все це насправді. Порухи її волосся, її рук. Вона й далі дивилася додолу. Хто вона така? Куди прямує? А звідки?

Він не міг розпізнати почуттів, що закипали в ньому. Усе відбувалося занадто швидко, якийсь інстинкт усередині нього проривався крізь усі бар'єри, зведені часом.

Його ліва рука здійнялася.

«Агов! — гукнув він. Він зіскочив на пішохідну дорожку. — Агов, привіт!»

На мить зависла раптова, цілковита тиша. Її голова смикнулась, і вони подивились одне на одного. «Жива, — подумав він. — Жива!»

Він хотів був гукнути ще раз, але йому відняло мову. Язик здерев'янів, мозок відмовлявся працювати. «Жива, — слово й далі крутилось у нього в голові. — Жива, жива, жива».

Раптовим рвучким рухом дівчина розвернулася і побігла полем геть.

Якусь мить Невілл стояв, смикаючись, не певний, що робити. Коли здавалося, що його серце от-от вистрибне з грудей, він чимдуж кинувся вулицею. Його чоботи затупотіли тротуаром, коли він нісся вперед.

«Почекай!» — почув він власний крик.

Та жінка чекати не стала. Він бачив, як вона дала волю своїм засмаглим ногам, женучи нерівною поверхнею поля. Умить до нього дійшло, що слова тут не зарадять. Він думав про те, наскільки вражений її появою.

Наскільки ж враженою мала бути вона, коли раптовий крик розітнув тишу і вона побачила, як здоровий бородатий чоловік вимахує до неї рукою!

Він перебіг дорогу й попрямував полем. Його серце шалено калатало. «Вона жива! — він не міг перестати думати про це. — Жива! Жива жінка!»

Їй годі було змагатися з ним у швидкості. Майже відразу Невілл почав її наздоганяти. Вона озирнулася через плече сповненими жаху очима.

«Я тебе не скривджу!» — закричав він, та вона продовжувала бігти.

Зненацька вона спіткнулась і заточилася на одне коліно. Знову повернула до нього обличчя, і він побачив на ньому переляканий вираз.

«Я тебе не скривджу!» — знову крикнув він.

Вона стрімко звелася на ноги й відчайдушно побігла далі.

Лише звук її черевиків та його чобіт, об які шмагали важкі стебла трави, лунав у тиші. Він почав рухатися стрибками, уникаючи заростей трави та впевнено просуваючись уперед. Край її сукні чіплявся за траву, уповільнюючи її.

«Спинись!» — укотре закричав він, але радше інстинктивно, ніж очікуючи, що вона дослухається.

Вона й не стала. Бігла чимдуж, тож Невілл, зціпивши зуби, додав ще швидкості. Він мчав за нею прямою лінією, а дівчина вихляла полем, і світло-рудаве волосся маяло позаду неї.

Тепер він був настільки близько, що відчував її стомлене дихання. Він не хотів її лякати, але зупинитися не міг. Здавалося, що все довкола, крім неї, зникло з поля зору. Він мав її впіймати.

Він здіймав свої довгі міцні ноги, а чоботи глухо стукали по землі.

Ще один клапоть поля подолано. Задихані, вони обоє й далі бігли. Вона знову озирнулася, щоб оцінити, наскільки він близько. Він навіть не уявляв, як моторошно виглядає; у чоботях він мав шість футів три дюйми зросту, кремезний бородатий чоловік із зосередженим обличчям.

Нарешті він простяг руку та вхопив її за праве плече.

Задихаючись, закричавши, дівчина вивернулася і поточилася набік. Утративши рівновагу, вона впала стегном на скелясту поверхню. Невілл стрибнув уперед, щоб допомогти їй. Вона заметушилася на землі, пробуючи встати, але посковзнулася і знову впала, цього

разу на спину. Край сукні задрався їй до колін. Стрімким рухом вона підвелася, ледве дихаючи, її темні очі були повні страху.

«Ось», — видихнув він, простягаючи руку.

Скрикнувши, вона відштовхнула її, силкуючись піднятися. Коли він ухопив її за руку, вона другою, вільною рукою зацідила йому в обличчя, полоснувши гострими нігтями чоло та праву скроню. Загарчавши, він відсмикнув руку, а вона розвернулася і знову почала тікати.

Невілл вистрибнув уперед та схопив її за плечі.

«Та чого ти боїшся...»

Закінчити він не встиг. Мов жалячи, вона вп'ялася нігтями йому в рот. Потім усе поглинули звуки шарпанини та вовтузіння, звуки шелесту трави, звуки взуття, що шкребе землю й ковзає по ній.

«Та *спинись* нарешті!» — закричав він, але вона борсалася.

Вона відскочила вбік, і його чіпкі пальці відірвали шмат її сукні. Він відпустив, і, тріпочучи, тканина опала їй до талії. Він побачив її засмагле плече та білу чашечку бюстгальтера, що виглядала над лівою груद्धю.

Вона спробувала вчепитись у нього нігтями знову, але він схопив її зап'ястя в залізну хватку. Правою ногою вона болоче копнула його.

«Прокляття!»

Люто прогарчавши, він зацідив їй правою долоною в лице. Вона відсахнулася назад, запаморочено поглянувши на нього. Раптом вона безпомічно

зарюмсала. Вона опустилася на коліна перед ним, обхопивши руками голову, мов захищаючись від подальших ударів.

Невілл стояв, тяжко дихаючи, і дивився, як вона втрачає запал. Він кліпнув, а потім глибоко вдихнув.

«Уставай, — проказав він. — Я не збираюся тебе *кривдити!*»

Вона не підвела голови. Він зняковіло поглянув на неї. На думку не спадали потрібні слова.

«Я кажу, що не збираюся тебе кривдити», — знову проказав він.

Вона звела на нього погляд. Але його обличчя, здавалося, знову налякало її, тому що вона відсахнулася. Присіла, налякано поглядаючи на нього.

«Чого ти боїшся?» — запитав він.

Він не усвідомлював, що його голос позбавлений будь-якої ніжності, це був лише суворий, сухий голос людини, що втратила всякий зв'язок із людяністю.

Він зробив крок уперед, вона знову сахнулася, перелякано схлипнувши. Він простяг руку.

«Ось, — сказав він. — Уставай».

Вона повільно піднялася, проігнорувавши його допомогу. Помітивши раптом свої оголені груди, вона нахилилась і підняла подерту тканину сукні.

Так вони й стояли, важко дихаючи та вдивляючись одне в одного. І тепер, коли розвіявся початковий шок, Невілл не знав, що й сказати. Він роками мріяв про цю мить. Та в його мріях усе відбувалося зовсім не так.

«Як... як тебе звати?» — запитав він.

Вона промовчала. Її очі були прикуті до його обличчя, губи тремтіли.

«Ну?» — спитав він голосніше, від чого вона здригнулася.

«Р-Рут», — затремтів її голос.

Тілом Роберта Невілла пробігли дрижаки. Звук її голосу, здавалося, збував щось у ньому. Питання зeszли. Він відчував, як тяжко б'ється серце. Мало не плакав.

Його рука ворухнулася вперед, майже несвідомо. Її плече тремтіло під дотиком його долоні.

«Рут», — промовив він сухим, неживим голосом.

Він глитнув, поглянувши на неї.

«Рут», — повторив він.

Так вони й стояли вдвох, чоловік і жінка, обличчям до обличчя, у широкому спекотному полі.

РОЗДІЛ 16

Жінка нерухомо лежала на його ліжку та спала. Минула четверта дня. Разів двадцять щонайменше Невілл прокрадався в спальню, щоб подивитися на неї й переконатися, чи вона спить. Тепер він сидів у кухні і знервовано пив каву.

«А що, як вона заражена?» — подумки накручував він себе. Сумніви закралась у його душу кілька годин тому, поки Рут спала. Тепер же він ніяк не міг позбутися страху. Жодні вмовляння не допомагали. Гаразд,

вона, звісно, засмагла від сонця, а отже, ходила в денному світлі. Та пес теж ходив удень.

Пальці Невілла метушливо тарабанили по столу.

Простота розвіялася, сновиддя розтало, поступаючи місцем тривожній заплутаності. Жодних чуттєвих обіймів, непромовленими zostалися чарівні слова.

Окрім імені, він нічого від неї не домігся. Допроводити до будинку її вдалося лише з боєм. Спонукаючи зайти всередину і то важче. Вона плакала і благала не вбивати її. Що б він їй не казав, спинити потоки сліз та благань не вдавалося. У його уяві все виглядало як голлівудська кінострічка; в очах сяють зірочки, вони заходять до будинку, сплітаються в обіймах, гасне екран. Натомість він мусив волочити й умовляти, сперечатися та лаятися з нею, а вона знай опиралася. Прибуття було аж ніяк не романтичним. Йому довелося затягати її силоміць.

Опинившись у будинку, заспокоюватися вона не квапилась. Він намагався якось її втішити, та вона лише зіщулилась у кутку, як свого часу пес. Нічого з запропонованої їжі чи напоїв не торкнулася. Зрештою йому довелося відвести її до спальні та замкнути. Тепер вона спала.

Він утомлено зітхнув, торкнувшись пальцями кухля.

«Усі ці роки, — думав він, — я був повний мрій зустріти когось собі до товариства. Тепер же, коли вони справдилися, найперше я викликав у ній недовіру, повівшись нетерпляче та жорстоко».

І все ж за умов, що склалися, він нічим не міг зарадити. Надто вже довго припуслав, що лишився єдиною вцілілою людиною. І не важливо, що вона мала цілком нормальний вигляд. Він надивився на багатьох із них, що лежали в комі, такі ж здорові на позір. Та він знав, що вигляд може бути оманливим. Того факту, що вона походжала під сонцем, було недостатньо, аби переважити шальки терезів у бік довірливої прихильності. Він надто довго жив у сумнівах. Його уявлення про товариство стали непохитними. Для нього видавалося неможливим повірити, що були й інші такі, як він. По тому як розвіявся початковий шок, набуті роками догмати врешті далися взнаки.

Важко зітхнувши, він підвівся й попрямував до спальні. Вона досі лежала в тій самій позі. «Може, — подумав він, — вона знову впала в кому». Він стояв над ліжком, розглядаючи її. Рут. Він стільки всього хотів про неї дізнатися. Та все ж він мало не лякався того, про що може дізнатись. Якщо вона все ж виявиться подібною до решти, то вихід був лише один. А краще нічого не знати про людей, яких доводиться вбивати.

Він нервово перебирав руками, не відриваючи своїх блакитних очей від неї. Що, як це якась химерна дивина? Що, як вона ненадовго вийшла з коми й пустилася блукати? Це здавалося можливим. Та все-таки, наскільки йому було відомо, денне світло було єдиною нездоланною перепорою для мікроба.

Чому ж тоді цього замало, щоб переконати його в її нормальності?

Що ж, був лише один спосіб пересвідчитися.

Він нахилився та поклав їй на плече руку.

«Прокидайся», — проказав він.

Вона не ворухнулася. Його вуста звузились, а пальці вп'ялись у її м'яке плече.

Та потім він помітив тонкий золотий ланцюжок довкола її шиї. Простягнувши грубі пальці, він дістав його з вирізу на сукні.

Він розглядав крихітне золоте розп'яття, коли вона прокинулася і враз притислася до подушки. «Вона не в комі», — єдине, про що він подумав.

«Що т-ти робиш?» — кволо спитала вона.

Ставити її під сумнів було важче, коли вона говорила. Звук людського голосу був для нього таким чужинським, що одержав над ним небувалу досі владу.

«Я... нічого», — відказав він.

Незграбно відступивши, він прихилився до стіни. Якусь мить він ще дивився на неї. Потім запитав: «Звідки ти?»

Вона лежала й дивилася на нього порожнім поглядом.

«Я запитав, звідки ти», — сказав він.

Знову ні слова. Він з зосередженим поглядом відступив від стіни.

«Інг... Інглвуд», — похапцем промовила вона.

Він холодно поглянув на неї, а потім повернувся до стіни.

«Ясно, — сказав він. — Ти... ти жила сама?»

«Я була одружена».

«Де ж твій чоловік?»

Вона глитнула. «Він мертвий».

«Відколи?»

«Минулий тиждень».

«І що ти робила після його смерті?»

«Тікала. — Вона прикусила нижню губу. — Я втекла».

«Тобто ти весь цей час блукала?»

«Т-так».

Він мовчки дивився на неї. Ураз він рвучко розвернувся і, голосно гупаючи чобітьми, попрямував до кухні. Відчинивши дверцята шафи, він дістав звідти пригорщу зубчиків часнику. Поклав їх на тарілку, подрібнив на шматки й потовк на кашку. У ніздрі вдарив їдкий запах.

Вона лежала, спершись на лікоть, коли він повернувся. Без вагань ткнув тарілку їй майже в саме лице.

Слабко схлипнувши, вона відвернула обличчя.

«Що ти робиш?» — спитала, кахикнувши.

«Чому ти відвертаєшся?»

«Будь ласка...»

«Чому ти відвертаєшся?»

«Бо *смердить!* — Її голос зривався на плач. — Не треба! Ти робиш мені зло!»

Він підсунув тарілку ще ближче до її обличчя. З її рота вирвався булькіт, вона позадкувала і притислася до стіни, простягнувши на ліжку ноги.

«Досить! *Будь ласка!*» — заблагала вона.

Він відсунув тарілку і дивився, як смикається її тіло, а шлунок проймають корчі.

«Ти одна з них», — тихо, зі злістю проказав він.

Вона раптом устала й побігла повз нього до ванної. Двері гримнули за нею, та він міг чути відразливі звуки блювоти.

Стуливши уста, він відставив тарілку на нічний столик. Судомно глитнув.

Інфікована. Це явна ознака. Понад рік тому він дізнався, що часник є алергеном для будь-якої системи, зараженої бацилою *вампіріс*. Коли таку систему піддавали впливу часнику, це стимулювало зворотну реакцію в клітинах тканин, спричиняючи неприродну реакцію на будь-які подальші контакти з часником. Ось чому прями ін'єкції у вени не давали жодного результату. Річ у запаху.

Він опустився на ліжку. Тож жінка зреагувала не як слід.

За мить Роберт Невілл спохмурнів. Якщо її слова правдиві, вона вже близько тижня блукає. Вона, природно, мала бути втомленою та ослабленою, і за таких умов запах часнику й так *міг* викликати в неї нудоту.

Його кулаки вдарили об матрац. Значить, він і досі не певен на всі сто. Зрештою, об'єктивно він не має права приймати остаточне рішення, спираючись на недостатні докази. Цього він навчився на власній шкурі, отже, був глибоко в тому переконаний.

Він і досі сидів, коли вона відчинила двері ванної та вийшла. Якусь мить вона стояла в коридорі й ди-

вилася на нього, а потім пішла до вітальні. Він устав і пішов слідом за нею. Коли він зайшов до вітальні, вона просто сиділа на дивані.

«Задоволений?» — запитала вона.

«Про це не турбуйся, — відповів він. — На лаві підсудних ти, а не я».

Вона люто зиркнула на нього, мов хотіла щось сказати. Та потім принишкла й похнюпила голову. На мить він відчув, як у ньому спалахнула іскра співчуття. Вона виглядала настільки безпорадною, тонкі руки лежали на колінах. Здавалося, її більше не турбувала подерта сукня. Він дивився, як здіймаються її груди. Її фігура була дуже тендітною, майже прямою. Вона була зовсім не схожою на тих жінок, що їх малювала його уява. «На це не зважай, — сказав він собі. — Відтепер це не має значення».

Він сів у крісло навпроти й подивився на неї. Вона не відповіла на його погляд.

«Послухай мене, — нарешті сказав він. — У мене є всі підстави вважати, що ти інфікована. Особливо тепер, коли ти так зреагувала на часник».

Вона промовчала.

«Тобі немає що відповісти?» — спитав він.

Вона підвела погляд.

«Ти думаєш, я одна з них», — проказала вона.

«*Припускаю* таку можливість».

«А як щодо цього?» — спитала вона, піднявши розп'яття.

«Це нічого не значить», — відповів він.

«Я не сплю, — сказала вона, — не перебуваю в комі».

Він не знайшов що сказати. З цим він посперечатися не міг, хоч це й не розвіювало сумнівів.

«Я купу разів був в Інглвуді, — зрештою сказав він. — Як сталося, що ти не почувала мого авто?»

«Інглвуд — чимале місце», — відповіла вона.

Він уважно дивився на неї, барабанячи пальцями по бильцю крісла.

«Я б... мені хотілося б тобі вірити», — промовив він.

«Та невже?» — перепитала вона. Ще один спазм скрутив їй живіт, видихнувши, вона зігнулася та зціпила зуби. Роберт Невілл сидів, дивуючись, чому не почував до неї більшого співчуття. Утім, емоції досить важко воскресити. Він використав усі свої запаси і тепер почувався спустошеним, без краплі почуттів.

За мить вона звела на нього очі. Її погляд було важко витримати.

«У мене все життя слабкий шлунок, — сказала вона. — Минулого тижня я бачила, як убили мого чоловіка. Роздерли на шмаття. Просто перед моїми очима. Під час пошесті я втратила двох дітей. А останній тиждень просто тинялася навкруги. Переховуючись уночі, харчуючись жалюгідними рештками. Вимучена страхом, я не могла спати довше за кілька годин. І от я почувала, як хтось гукає мене. Ти переслідував мене полем, вдарив, приволік до свого будинку. А потім, коли мені стало зле від смердючого часнику, який ти пхнув мені під ніс на тарілці, кажеш мені, що я інфікована!»

Руки на колінах посмикувалися.

«А ти як *думав*, що станеться?» — злісно промовила вона.

Вона відкинулася на спинку дивана й заплющила очі. Її руки нервово перебирали складки сукні. Якусь мить вона пробувала заправити подертий шмат, але він знову впав, і вона гнівно схлипнула.

Він похилився в кріслі вперед. Він починав відчувати провину, попри всі підозри та сумніви. Вдіяти він нічого не міг. Він устиг забути про заплаканих жінок. Повільно взявся за бороду і збентежено посмикував її, дивлячись уперед.

«Чи...» — почав був він. Глитнув. «Чи дозволиш ти мені взяти кров для проби? — запитав він. — Тоді я б...»

Зненацька вона встала і, затинаячись, пішла до дверей.

Він рвучко піднявся.

«Що ти робиш?» — спитав він.

Вона не відповіла. Її руки незграбно намацували замок.

«Не можна туди виходити, — сказав він, здивований. — Невдовзі вулиці будуть переповнені ними».

«Я тут не залишуся, — прорюмсала вона. — Яка різниця, якщо вони мене вб'ють?»

Він схопив її за руки. Вона спробувала вирватися.

«Облиш мене! — прокричала вона. — Я не просилася сюди. Ти мене приволік. Чого ти мене не облишиш?»

Він ніяково стояв поряд із нею, не знаючи, що й казати.

«Не можна виходити», — знову мовив він.

Він повів її назад, до дивана. Потім пішов до бару й наповнив їй невелику склянку віскі. «Не зважай, інфікована вона чи ні, — думав, — не зважай».

Він подав їй склянку. Вона захитала головою.

«Випий, — сказав він. — Це тебе заспокоїть».

Вона звела на нього лютий погляд: «Щоб ти міг знову тицяти мені часник в обличчя?»

Він похитав головою.

«Та випий уже», — сказав він.

Трохи зачекавши, вона взяла склянку й відсьорбнула віскі. Закашлялася. Відставила склянку на бильце, від глибокого вдиху тіло затряслося.

«Чому ти так хочеш, щоб я зосталася?» — нещасно запитала вона.

Він глянув на неї, не маючи чіткої відповіді. Потім проказав: «Навіть якщо ти й інфікована, я не можу дозволити тобі вийти. Ти навіть уявити не можеш, що вони з тобою зроблять».

Вона заплющила очі. «Мені байдуже», — сказала.

РОЗДІЛ 17

«Я от ніяк не втямлю, — проказав він до неї за вечерею. — Минуло вже майже три роки, а серед них ще досі є живі. Запаси харчів уже вичерпалися. Наскільки мені відомо, вони й досі пролежують день у комі, — він захитав головою, — але вони не мертві. Три роки, а вони ніяк не повмирають. Що їх живить?»

Вона сиділа в його халаті. Близько п'ятої вона пом'якшала, прийняла ванну та перевдяглася. Її худенька статура виглядала безформною під численними махровими складками. Вона позичила в нього гребінець і зачесала волосся в чепурний хвіст, перев'язавши його шнурком.

Рут крутила чашку з кавою в руках.

«Ми їх інколи бачили, — відказала вона. — Правда, ми боялися наблизитися до них. Нам здавалося, що не варто зайвий раз їх торкатися».

«Ви не знали, що вони повернуться після смерті?»

Вона похитала головою: «Ні».

«І вас не цікавило, хто ж це нападає на ваш будинок уночі?»

«Нам ніколи й на думку не спадало, що то... — Вона поволі захитала головою. — Таке не вкладається в голові».

«Напевне», — відповів він.

Він глянув на неї, поки вони мовчки їли. Йому так само не вкладалося в голові, що поряд нормальна людина. Він не йняв віри, що після всіх цих років знайшов товаришку. Він вагався навіть не щодо неї. Просто його брав сумнів, що подібне диво могло трапитись у цьому загиблому світі.

«Розкажи мені про них більше», — сказала Рут.

Він підвівся і зняв з плити кавник. Долив їй ще кави, потім собі, відставив кавник і повернувся до столу.

«Як ти почувашся?» — запитав він у неї.

«Мені вже краще, дякую».

Він кивнув і додав собі цукру в каву. Перемішуючи, він відчував на собі її погляд. «Про що вона думає?» — питав він себе. Глибоко вдихнув, розмірковуючи, чому напруга всередині нього ніяк не спадає. Якийсь час йому здавалося, що він довіряє їй. Тепер він був не певний цього.

«Ти мені й досі не довіряєш», — сказала вона, намагаючись збагнути, що в нього на думці.

Він похапцем звів погляд, знижуючи плечима.

«Це... річ не в цьому», — відповів він.

«Та в цьому, — швидко промовила вона. Зітхнула. — Ну що ж, хай так. Якщо вже тобі треба перевірити мою кров, то перевіряй».

Він із підозрою подивився на неї, подумки допитуючись: «Якийсь підступ?» Нервово глитнув, приховавши це ковтком кави. «Дурість, — думав він, — бути таким недовірливим».

Він відставив чашку.

«Добре, — відказав, — дуже добре».

Він глянув на неї, коли її погляд потупився в каву.

«Якщо ти *таки* інфікована, — сказав він, — я зроблю все від мене залежне, щоб вилікувати тебе».

Їхні погляди зустрілись. «А якщо не вдасться?» — запитала вона.

Зависла мовчанка.

«Почекаємо і побачимо», — відповів зрештою він.

Вони обоє пили каву. Потім він спитав: «Зробимо це зараз?»

«Будь ласка, — відповіла вона, — давай уранці. Я... досі почуваюся трохи зле».

«Гаразд, — відказав він, киваючи. — Хай буде ранок».

Вони завершили вечеряти в тиші. Невілл відчував слабку втіху від її згоди перевірити кров. Його лякала вірогідність виявити, що вона *все ж* інфікована. Тим часом йому доведеться провести з нею вечір та ніч, можливо, вони ближче познайомляться і вона навіть привабить його. А вранці, можливо, він буде змушений...

Пізніше у вітальні вони сиділи й розглядали малюнок на шпалерах, попиваючи портвейн та слухаючи Четверту симфонію Шуберта.

«Повірити не могу, — сказала вона, трохи збадьорившись. — Ніколи б не подумала, що мені знову випаде слухати музику. Пити вино».

Вона обвела поглядом кімнату.

«Мови нема, ти виконав чудову роботу», — сказала вона.

«А *ваш* будинок?» — запитав він.

«Нічого подібного, — сказала вона. — Ми не мали...»

«Як ви охороняли дім?» — перебив він.

«О... — на мить вона задумалася. — Звісно, ми позабивали все дошками. І користувалися розп'яттями».

«Вони діють не завжди», — тихо промовив він, якусь мить розглядаючи її.

Вона виглядала спантеличено: «Хіба ні?»

«Чого євреєві боятися розп'яття? — відказав він. — Чого вампіру, який був за життя євреєм, боятися його? Більшість людей страшилися стати вампірами.

Більшість страждає від істеричної сліпоти щодо дзеркал. Але що стосується розп'яття... що ж, ані єврей, ані індуїст, ані мусульманин, ані атеїст, якщо вже на те пішло, не жахатимуться розп'яття».

Вона сиділа, тримаючи келих, і байдуже позирала на нього.

«Ось тому розп'яття не завжди діє», — закінчив він.

«Ти не дав мені договорити, — сказала вона. — Ми також використовували часник».

«Мені здавалося, тобі від нього стає зле».

«Я почувалася зле ще до того. Колись я важила сто двадцять фунтів. Тепер — дев'яносто вісім¹».

Він кивнув. Але, коли йшов на кухню взяти ще пляшку вина, йому спало на думку: «Вона б уже мала звикнути. Після трьох років».

З іншого боку, може, й ні. Який сенс брати її під сумнів тепер? Вона ж дозволила йому взяти кров на пробу. Що ще вона могла зробити? «Річ у мені, — подумав він. — Я був на самоті надто довго. Уже й не вірю в те, чого не видно під мікроскопом. Спадковість знову бере гору. Я син свого батька, хай би грім узяв його гнилі кістки».

Стоячи в темній кухні та здираючи грубим нігтем обгортку навколо шийки пляшки, Роберт Невілл позирав у вітальню на Рут.

Його погляд ковзав халатом, спинившись на хвилю на невеличкій опуклості її грудей, рухаючись далі до

¹ 120 фунтів ≈ 54 кг, 98 фунтів ≈ 44 кг.

засмаглих литок та кісточок, угору до гладеньких колінних чашечок. Вона мала тіло молоденької дівчини. Аж ніяк не матері двох дітей.

А найцікавіше в усьому цьому, думалося, що він не відчуває жодного фізичного потягу до неї.

Якби він натрапив на неї два року тому, а може, й пізніше, він, мабуть, узяв би її силою. Тоді його дні були сповнені жажливих моментів, і в ті моменти, аби лише задовольнити власну жагу, він обмірковував найогидніші з учинків, промальовуючи кожний свій крок, і поступово втрачав глузд.

Та потім він зосередився на дослідах. Став менше палити, перестав зриватися на пиятику. Поволі, на власне здивування, він із головою поринув у дослідження.

Його статевий потяг зменшився, практично зник. «Порятунок ченця», — подумав він. Рано чи пізно потяг мав зникнути, бо інакше жоден чоловік не був би здатний присвятити себе життю без сексу.

Тепер, на щастя, він майже нічого не відчував; хіба що ледь відчутне пожвавлення під скелястим шаром власної стриманості. Таке становище його цілком задовольняло. Тим більше він не мав жодної певності, що Рут саме та, на яку він так довго чекав. Він навіть не був певен, що вона переживе завтрашній день.
Вилікувати її?

Одужання було малоймовірним.

Він повернувся до вітальні з відкоркованою пляшкою. Рут коротко всміхнулася до нього, коли він долив їй вина.

«Я милувалася зображенням на стіні, — промовила вона. — Майже змушує повірити, що перебуваєш у лісі».

Він гмикнув.

«Напевне, чимало зусиль пішло, щоб так облаштувати будинок», — продовжила вона.

«Чи ж тобі не знати, — відповів він. — Ти пройшла через те саме».

«Нічого подібного ми не мали, — сказала вона. — Наш будинок був маленьким. А комора з їжею — вдвічі меншою за твою».

«У вас, певно, скінчилися запаси», — промовив він, обережно на неї поглядаючи.

«Заморожені продукти, — сказала вона. — Ми жили на самих консервах».

Він закивав. Логічно, погодився подумки. Але його й досі щось непокоїло. Це була лише інтуїція, він знав, але все одно непокоївся.

«А як щодо води?» — спитав потім він.

Якусь мить вона мовчки дивилася на нього.

«Ти не віриш жодному моему слову, так?» — спитала вона.

«Річ не в цьому, — відповів він. — Мені просто цікаво, як ви жили».

«Твій голос тебе видає, — сказала вона. — Ти надто довго пробув на самоті. Втратив хист до обману».

Він зітхнув, маючи неприємне відчуття, що вона грається з ним. «Це сміховинно, — заперечив він подумки. — Вона лише жінка. І, скоріше за все, має

рацію». Певно, він і справді є похмурим і непривабливим відлюдьком. Та яка різниця?

«Розкажи мені про свого чоловіка», — раптом промовив він.

Щось невиразне промайнуло на її обличчі, якась тінь минулого. Вона підняла келих темного вина до своїх вуст.

«Не зараз, — сказала вона. — Будь ласка».

Він відкинувся на дивані, не в змозі розібратись у невиразному невдоволенні, яке почував. Усе, що вона казала й робила, могло бути наслідком пережитого. Та могло бути й брехнею.

«Навіщо їй брехати?» — допитувався він подумки. Зранку він перевірить її кров. Як ці вечірні побрехеньки зарадять їй, якщо вже за декілька годин він знатиме правду?

«А знаєш, — сказав він, намагаючись розрядити становище, — я тут собі подумав. Якщо вже троє людей пережили чуму, то, може, спромігся і ще хтось?»

«Ти думаєш, це можливо?» — запитала вона.

«А чом би й ні? Мали б бути й інші, хто з тієї чи іншої причини наділений імунітетом».

«Розкажи мені більше про мікроба», — попрохала вона.

Якусь мить він вагався, а потім відставив келих. Що, як він усе їй розкаже? Що, як вона втече, а потім повернеться після смерті з усім *тим* знанням?

«Ну, багато є всіляких деталей», — відповів він.

«Раніше ти почав був говорити про розп'яття, — сказала вона. — Але звідки ти це дізнався?»

«Пам'ятаєш, що я розказував про Бена Кортмана?» — відказав він, радий змозі повернути розмову в протороване русло, не виказуючи їй нових подробиць.

«Ти про того чоловіка, котрого ти...»

Він кивнув. «Так. Ходи сюди, — промовив. — Я тобі його покажу».

Ставши позаду неї, коли вона саме заглянула у вічко, він відчув запах її волосся та шкіри. Це змусило його трохи відступити. «Чи ж це не дивовижно? — подумав він. — Мені він зовсім не подобається. Я наче Гуллівер, який щойно повернувся від кмітливих коней, гиду ю людським запахом¹».

«Он той, коло ліхтарного стовпа», — проказав він.

Вона мугикнула на знак підтвердження. Потім промовила: «Їх тут так мало. Де вони всі поділися?»

«Я повбивав більшість із них, — відповів він, — але на їхнє місце завжди стають нові».

«А як сталося, що лампа світить? — спитала вона. — Мені здавалося, вони знищили електричну систему».

«Я приєднав лампу до свого генератора, — відказав він, — щоб можна було за ними назирати».

«І вони не зачіпають лампочки?»

«Довкола неї я встановив міцний плафон».

---

¹ Мова про гуїнгнімів — расу розумних і добродесних коней, до країни котрих потрапив під час своїх подорожей Гуллівер.

«Вони не залазять і не намагаються його зламати?»
«Стовп обвішаний часником».

Вона захитала головою: «Ти все продумав».

Відступивши назад, якусь мить він вивчав її поглядом. «Як вона може так безтурботно їх роздивлятися, — допитувався він, — ставити мені запитання, робити якісь зауваження, якщо лише тиждень тому їхне поріддя роздерло її чоловіка на шматки? Знову сумніви, — подумав він. — Коли вже цьому настане край?»

Та він знав, що не раніше, ніж він остаточно пересвідчиться в ній.

Потім вона відвернулася од вікна.

«Перепрошую, я на хвилинку відлучуся», — промовила вона.

Він спостерігав, як вона зайшла у ванну, і почув, як клацнув замок на дверях. Закривши вічко, він повернувся до дивана. На його вустах заграла крива усмішка. Він розглядав темну глибину вина в келиху, відчувано посмикуючи бороду.

«Перепрошую, я на хвилинку відлучуся».

Чомусь ці слова видалися йому гротескно-кумедними, відлунням втраченої епохи. Емілі Пост витончено походжає цвинтарем. Етикет юного вампіра¹.

Посмішка зійшла з обличчя.

І що ж тепер? Що зачалося в майбутньому? Чи буде вона тут за тиждень? Чи зникне в незгасному вогні?

---

¹ Емілі Пост (1872—1960) — американська авторка, відома своїми працями про етикет. Зокрема, її найвідоміший твір — «Етикет у суспільстві, бізнесі, політиці та вдома» (1922).

Коли вона все ж інфікована, він хоч би що мусить спробувати вилікувати її. Але якщо вона не уражена бацилами? До певної міри така можливість видавалася йому навіть більш тривожною. За інших обставин він міг би просто повернутися до звичного устрою, не порушуючи ані власного розпорядку, ані власних стандартів. Та якщо вона залишиться, якщо в них налагодяться стосунки, можливо, вони утворять подружжя, заведуть дітей...

Це жахало його значно більше.

Раптом він усвідомив, що перетворився на сварливого затятого холостяка. Він не думав більше про свою дружину, дитину, колишнє життя. Йому вистачало сьогоднішнього. Потреба чимось жертвувати і знову брати на себе відповідальність лякала його. Він боявся дати волю серцю, розбити кайдани, якими власноруч скував його, запроторивши почуття у в'язницю. Він боявся знову покохати.

Коли вона вийшла з ванної, він і досі сидів, поглинутий думками. Програвач, про який він геть забув, видавав лише тонке шкряботіння.

Рут поправила грамплатівку та знову її ввімкнула. Залунала третя частина симфонії.

«То що там із Кортманом?» — спитала вона, всідаючись.

Він спрямував на неї порожній погляд: «Кортманом?»

«Ти саме збирався розповісти щось про нього та розп'яття».

«А. Що ж, однієї ночі я зтяг його сюди та виставив перед ним розп'яття».

«Що сталося?»

Може, вбити її вже? Може, і не треба нічого з'ясувати, а просто вбити та спалити її?

Він глитнув. Подібні думки були лише бридкою заповіддю того світу, у якому він тепер жив; світу, де вбивати було простіше, ніж плекати надію.

«Ну, я ще не настільки втрачений, — подумав він. — Я людина, а не згубник».

«Щось не так?» — з острахом спитала вона.

«Що?»

«Ти так подивився на мене...»

«Вибач, — сухо відказав він. — Я... Я просто задумався».

Більше вона не мовила ні слова. Допила своє вино, і він помітив, як тремтить її рука, коли вона робить ковток. Він переборов у собі потяг до самокопання. Йому не хотілося, щоб вона дізналася, що він відчуває.

«Коли я ткнув йому розп'яття, — промовив, — він розреготався мені в обличчя».

Вона кивнула.

«Але, виставивши перед ним Тору, я отримав бажану реакцію».

«Що виставивши?»

«Тору. Скрижаль закону, якщо я не помиляюся».

«І це... дало якусь реакцію?»

«Так. Він був зв'язаний, але коли побачив Тору, то вирвався й напав на мене».

«І що ж сталося?» — здавалось, її острах знову розвіявся.

«Він ударив мене чимось по голові. Не пригадую чим. Я мало не знепритомнів. Але, користуючись Торою, я відтіснив його до дверей і позбувся».

«Ох».

«Як бачиш, розп'яття не наділене силою, котру йому приписують перекази. Я маю припущення, що, оскільки легенда стала відомою саме в Європі, населеній переважно католиками, розп'яття закономірно стало символом захисту проти сил п'їтьми».

«А ти не міг застосувати проти Кортмана вогнепальну зброю?» — запитала вона.

«Звідки ти знаєш, що я її маю?»

«Я... припускаю це, — сказала вона. — У нас вона була».

«Тоді ти мала б знати, що кулі не шкодять вампірам».

«Ми не... не були впевнені, — промовила вона, похапцем додавши: — Ти знаєш, чому так? Чому кулі не шкодять їм?»

Він захитав головою. «Не знаю», — відказав.

Вони сиділи мовчки, дослухаючись до музики.

Він знав, але, завагавшись, вирішив їй нічого не розповідати.

Шляхом дослідів над мертвими вампірами він виявив, що бацила спричиняла вироблення тілом міцної клейкої речовини, яка затягувала кульові отвори відразу по виникненні. Кулі поглиналися практично

негайно, а оскільки система жила в мікробах, шкоди вони завдати не могли. Навпаки, система могла вмістити в собі практично необмежену кількість куль, оскільки тілесний клей перешкодив проникненню більш ніж на частку дюйма. Стріляти по вампірах — то все одно, що камінцями в смолу жбурляти.

Він сидів і дивився, як вона поправляє складки халата довкола ніг, на якусь мить навіть промайнуло її засмагле стегно. «Аж ніяк не привабливо», — роздратовано подумав він. Типовий дамський жест, міркував він, напускний порух.

З кожною хвилиною він відчував, як усе більше віддаляється від неї. У якомусь розумінні він навіть жалкував, що взагалі зустрів її. Протягом років він досяг свого роду умиротворення. Прийняв самотність, визнавши, що це не так уже й погано. А тепер... цьому наставав кінець.

Щоб якось заповнити порожнечу, він потягся по люльку й тютюн. Набив тютюну до чаші та підпалив його. На секунду задумався, може, варто перепитати, чи вона не проти. Але не став.

Музика скінчилася. Вона підвелась, і він стежив, як вона щось шукає серед записів. Вона виглядала як молоде дівчисько, така худенька. «Хто вона така? — подумав він. — Хто вона насправді?»

«Можна я поставлю оце?» — запитала вона, тримаючи в руках альбом.

Він навіть на нього не глянув. «Якщо бажаєш», — відповів.

Вона сідала, коли саме залунали перші акорди Другого фортепіанного концерту Рахманінова. «Смаку вона особливого не має», — подумав він, дивлячись на неї без жодного виразу.

«Розкажи мені про себе», — мовила вона.

«Знову типово дамське запитання», — спало йому на думку. Він вилаяв себе за надмірну критичність. Який сенс драгувати себе порожніми підозрами?

«Немає чого розказувати», — відказав він.

Вона знову всміхалася. Вона *що*, глузує з нього?

«Ти мене сьогодні вдень до смерті перелякав, — сказала вона. — Ти і твоя щетиниста борода. А ще ці шалені очі».

Він видихнув дим. Шалені очі? Дурня якась. Чого вона домагається? Подолати його стриманість дотепами?

«Що ж криється під усією цією рослинністю?» — спитала вона.

Він спробував усміхнутися до неї, але не зміг.

«Нічого, — відповів він. — Звичайнісіньке обличчя».

«Скільки тобі років, Роберте?»

Він глитнув. Це вона вперше промовила його ім'я. Було якось дивно й ніяково почути своє ім'я, вимовлене жінкою, вперше за стільки часу. «Не зви мене так», — мало не відказав він їй. Йому не хотілося розмивати відстань між ними. Якщо вона інфікована і йому не вдасться її вилікувати, хай уже краще буде чужинкою.

Вона відвернула голову.

«Не обов'язково зі мною говорити, якщо не хочеш, — тихо промовила вона. — Я тебе не чіпатиму. Завтра я заберуся».

Його грудні м'язи напружилися.

«Але...» — мовив він.

«Я не хочу псувати тобі життя, — сказала вона. — Ти мені нічим не зобов'язаний, просто тому... що ми єдині, хто лишився».

Він дивився на неї похмурими очима, на мить відчувши докір сумління від її слів. «Нащо мені сумніватися в ній? — подумав. — Якщо вона інфікована, то живою звідси ніколи не вийде. Чого мені боятися?»

«Вибач, — відповів він. — Я... Я *довго* пробув на самоті».

Вона не глянула на нього.

«Якщо хочеш поговорити, — сказав він, — я залюбки... розкажу все, що знаю».

Якусь мить вона вагалася. Потім глянула на нього, і в її очах годі було щось прочитати.

«Я *хотіла б* знати про хворобу, — мовила вона. — Я втратила своїх дівчаток через неї. І через неї загинув мій чоловік».

Він подивився на неї, а потім заговорив.

«Її викликають бацили, — почав він, — циліндричні бактерії. Вони виробляють ізотонічний розчин у крові, від цього кров циркулює повільніше, організм функціонує й надалі, але для забезпечення його енер-

гією потрібна свіжа кров. У разі нестачі крові вони утворюють самогубні бактеріофаги або ж вдаються до спороутворення».

Вона мала спантеличений вигляд. Він знав, що вона навряд чи щось зрозуміла. Настільки звичні для нього терміни видавалися їй тарабарщиною.

«Що ж, — сказав він, — зрештою, це все не настільки важливе. Спороутворення — це процес виділення овального тіла, що містить у собі всі базові інгредієнти вегетативної бактерії. Мікроб це робить, коли не отримує свіжої крові. Коли тіло хазяїна-вампіра розкладається, ці спори вилітають, розсіюючись у пошуках нових хазяїв. Вони їх знаходять, проростають — і черговий організм інфіковано».

Вона недовірливо захитала головою.

«Бактеріофаги є неживими білками, що також утворюються за умови нестачі крові. Правда, на відміну від спор, у такому разі порушений метаболізм призводить до знищення клітини».

Він швидко розповів їй про порушений лімфообіг в організмі, часник як алерген, що викликає анафілаксію, різні вектори хвороби.

«Чому ж ми тоді маємо імунітет?» — запитала вона.

Якусь мить він дивився на неї, утримуючись від будь-якої відповіді. Потім, знизавши плечима, промовив: «Щодо тебе — не знаю. Мене ж, коли я був у Панамі під час війни, вкусив кажан-вампір. І, хоч я й не можу підтвердити, моя теорія полягає в тому, що

кажан попередньо мав справу зі справжнім вампіром, отримавши мікроба вампіріс. Мікроб змусив кажана житися саме людською, а не тваринною кров'ю. Але коли мікроб потрапив у мій організм, він якимось чином був ослаблений організмом кажана. Від цього я, звісно, страшенно занедужав, але вижив, тож у результаті організм набув імунітету. В усякому разі, така моя теорія. Кращого пояснення я знайти не можу».

«Але... хіба те саме не сталося там із рештою людей?»

«Не знаю, — тихо відповів він. — Я прикінчив кажана. — Він знизав плечима. — Може, я був першим, на кого він напав».

Вона поглянула на нього, не зронивши й слова, від її погляду йому було не по собі. Він говорив далі, хоч насправді не мав бажання цього робити.

Побіжно він розказав їй про основні перешкоди на шляху вивчення вампірів.

«Спочатку я думав, що кілок має уразити їхнє серце, — сказав він, — я покладався на перекази. Але це виявилось неправдою. Я заганяв кілок у різні частини їхніх тіл, і вони все одно вмирали. Тоді я подумав, що річ у крововиливі. Але потім, одного дня...»

Він розповів їй про жінку, що розклалась у нього на очах.

«Я знав, що це не міг бути крововилив, — провадив він, відчуваючи свого роду задоволення від того, що ділиться власним відкриттям. — Я не знав, що робити. Та одного дня мене осяяло».

«Що?» — запитала вона.

«Я взяв мертвого вампіра. Помістив руку у штучний вакуум. Тоді у вакуумі проколов її. Кров пирснула. — Він зупинився. — Але це все».

Вона з подивом дивилася на нього.

«Ти не зрозуміла», — мовив він.

«Я... ні», — визнала вона.

«Коли я пустив повітря, рука розклалася», — сказав він.

Вона далі дивилася без розуміння.

«Бачиш, — сказав він, — бацили є факультативними сапрофітами. Вони живуть як із киснем, так і без нього, але є нюанс. У самому організмі вони анаеробні та вступають у симбіоз із ним. Вампір живиться свіжою кров'ю, бактерія забезпечує його енергією, щоб той міг далі добувати кров. На додачу під дією мікроба ростуть ікла».

«І?» — спитала вона.

«Коли потрапляє повітря, — продовжив він, — ситуація кардинально змінюється. Мікроб стає аеробним і замість того, щоб бути симбіонтом, стає вірулентним паразитом. — Він витримав паузу. — Він пожирає хазяїна».

«То кілок...» — почала було вона.

«Впускає повітря. Звісно. Впускає його і водночас тримає відкритою рану, не даючи їй заклеїтися. Тож серце тут ні до чого. Так що тепер я просто роблю глибокі надрізи на зап'ястях, які не гояться. — Він

злегка посміхнувся. — Подумати лише, скільки часу я витратив на виготовлення тих кілків».

Вона закивала, помітила, що келих і досі в руці, та відставила його.

«Ось тому та жінка, про яку я розповів, так швидко розклалася, — сказав він. — Вона настільки давно була мертвою, що тільки-но повітря потрапило в її організм, мікроби спричинили спонтанний розклад».

Вона глитнула, її тіло охопило тремтіння.

«Це жахливо», — сказала вона.

Він глянув на неї з подивом. Жахливо? Чи ж не дивно? Він не замислювався над цим роками. Для нього слово «жах» стало порожнім звуком. Надмір жаху швидко перетворив його на кліше.

Для Роберта Невілла становище, що склалося, було всього лише фактом, звичністю. Прикметники були зайвими.

«А як щодо... тих, які й досі живі?» — запитала вона.

«Ну, — відказав він, — якщо надрізати їм зап'ястя, то мікроб, звісно, стає паразитичним. Але назагал вони помирають від простого крововиливу».

«Простого...»

Вона рвучко відвернулася, її губи стислись у тонку щільну лінію.

«Що трапилось?» — спитав він.

«Н-нічого. Нічого», — відповіла вона.

Він усміхнувся. «До цих речей звикаєш, — мовив він. — Мусиш звикнути».

Вона знову здригнулася, її горло засудомило.

«Ти не схвалюєш Робертові Правила Поведінки В Джунглях, — сказав він. — Повір мені, це єдине, що я можу вдіяти. Чи краще дати їм померти від хвороби і повернутись у стократ жахливішій подобі?»

Вона звела руки докупи.

«Але ти сказав, що багато хто... ще й досі живий, — нервово промовила вона. — Звідки ти знаєш, що вони не залишаться живими?»

«Знаю, — відповів він. — Я знаю мікроб, знаю, як він розмножується. Не має значення, як довго бореться організм, зрештою мікроб переможе. Я виготовляв антибіотики, робив безліч ін'єкцій. Але це не діє, та й не має діяти. Неможливо виготовити вакцину, коли хвороба настільки прогресувала. Їхні тіла не можуть водночас опиратися мікробам і виробляти антитіла. Це неможливо, повір мені. Це пастка. Якщо я їх не вбиватиму, то рано чи пізно вони помруть і прийдуть по мене. Я позбавлений вибору, хоч якого».

Вони сиділи мовчки, єдиним звуком у кімнаті був скрегіт голки, що ковзала канавками платівки. На нього вона не дивилася, натомість утупилася порожнім поглядом у підлогу. Якось дивно, думав він, виправдовуватися за щось, що лише вчора сприймалося як необхідність. За всі минулі роки він жодного разу не поставив під сумнів правильність обраного шляху. Сама її присутність збурила в ньому такі думки, хи- мерні, чужі йому.

«Ти справді гадаєш, що я помиляюся?» — спитав він недовіжливо.

Вона прикусила нижню губу.

«Рут», — промовив він.

«Не мені про це судити», — відповіла вона.

Розділ 18

«Вірджі!»

Темна постать відділилася від стіни, коли хрипкий крик Роберта Невілла розітнув завмерлу темінь.

Він звівся на дивані, обвів кімнату сонними очима, а серце калатало в грудях, мов якийсь навіжений гатив кулаками об в'язничну стіну.

Хитаючись, він став на ноги, сон ще й досі туманив мозок: він не міг утямити, де перебуває і котра зараз година.

«Вірджі? — знову промовив він непевно, кволо. — Вірджі?»

«Ц... це я», — затріпотів голос у темряві.

Він зробив хисткий крок уперед, назустріч тоненькій смужці світла, що струменіла з відкритого вічка. Мляво закліпав від світла.

Вона хапнула ротом повітря, коли він простяг уперед руку та вхопив її за плече.

«Це Рут. *Рут*», — перелякано зашепотіла вона.

Він стояв, повільно хитаючись у темряві, без розуміння дивлячись на темну постать перед ним.

«Це Рут», — знову промовила вона, цього разу голосніше.

Пробудження наринило на нього, вразивши, мов спалах заціпеніння. У грудях та шлунку зміїлися крижані вузли. Це була не Вірджі. Зненацька він затрусив головою, протираючи тремкими пальцями очі.

Він стояв, напружено вдивляючись, охоплений раптовим пригніченням.

«Ох, — нерозбірливо пробурмотів він. — Ох, я...»

Він так і стояв, відчуваючи, як його тіло поволі хитається в темряві, а туман у голові врешті розвіявся.

Він глянув на відкрите вічко, потім на неї.

«Що ти робиш?» — спитав він досі сонним голосом.

«Нічого, — нервово відповіла вона. — Я... не могла заснути».

Раптом він закліпав від сліпучого світла, що осяяло кімнату. Його рука опустилася з вимикача лампи, і він розвернувся до неї. Вона нерухомо стояла біля стіни, кліпаючи від світла, притиснувши до боків стиснуті в кулаки руки.

«А чому ти вдягнена?» — здивовано запитав він.

Вона глитнула, поглядаючи на нього. Він протер удруге очі і прибрав волосся зі скронь.

«Я... просто визирала», — сказала вона.

«Але чому ти вдягнена?»

«Не могла заснути».

Він стояв і дивився на неї, досі трохи заспаній, відчуваючи, як серцебиття потроху спадає. Крізь відкрите вічко він чув, як вони волають знадвору, а ще те,

як Кортман закричав: «Покажись, Невілле!» Підійшовши до вічка, він зачинив маленькі дерев'яні дверцята й повернувся до неї.

«Я хочу знати, чому ти вдягнена», — вкотре проказав він.

«Без причини», — відповіла вона.

«Ти збиралася піти, поки я спав?»

«Ні, я...»

«Збиралася чи ні?»

Вона хапнула ротом повітря, коли він ухопив її за зап'ясток.

«Ні, ні, — похапцем відповіла вона. — Та і як же я могла, з усім тим натовпом надворі?»

Важко дихаючи, він стояв і вдивлявся в її обличчя. Повільно глитнув, згадавши шок, який відчув від пробудження, сприйнявши її за Вірджі.

Раптом він відпустив її руку та розвернувся. А він же гадав, що поховав минуле.

Як довго помирає минуле? Вона не зронила й слова, поки він налив собі повну склянку віскі, миттю її осушив. «Вірджі, Вірджі, — пригнічено думав він, — досі поряд зі мною». Він заплющив очі, зціпив зуби.

«Так її звали?» — почув він запитання Рут. Його м'язи напружились і відразу розм'якли.

«Усе гаразд, — глухо відповів він. — Повертайся до ліжка».

Вона злегка відсторонилася. «Вибач, — проказала вона. — Я не хотіла...»

Раптом він усвідомив, що не хоче, щоб вона йшла. Йому хотілося, щоб вона лишилася. Він не знав чому, та просто не хотів залишатися на самоті.

«Мені здалося, що ти моя дружина, — почув він власний голос. — Я прокинувся і подумав...»

Він зробив ковток віскі, зайшовшись кашлем, коли воно пішло не в те горло. Рут лишалась у тіні, дослухаючись.

«Вона повернулася, знаєш, — сказав він. — Я поховав її, та однієї ночі вона повернулася. Вона мала вигляд... зовсім як ти. Обрис, тінь. *Мертва*. Але повернулася. Я спробував бути з нею. Намагався, але вона більше не була тією ж... знаєш. Їй лише хотілося...»

Він урвав схлип, що підіймався горлянкою.

«Моя власна дружина, — сказав він тремким голо-
сом, — повернулася напитися моєї крові!»

Він відставив склянку на стійку бару. Розвернувшись, метушливо пройшовся до вічка, знову розвернувся та попрямував назад до бару. Рут промовчала; вона просто стояла в темряві, слухаючи.

«Я розправився з нею вдруге, — сказав він. — Я мав учинити з нею те саме, що й з іншими. З власною дружиною». З його горлянки долинув здушений звук. «Кілок, — страхитливо промовив він. — Мені довелось увігнати в неї кілка. Це єдине, на що я спромігся. Я...»

Він не зміг завершити. Довго стояв, безпомічно здригаючись, щільно заплющивши очі.

Потім знову заговорив.

«Минуло майже три роки, як я зробив це. Та й досі пам'ятаю все, воно досі зі мною. Але чим я можу зарадити? Чим можеш ти *зарадити*? — Він вгатив кулаком об стійку бару, коли скорбота за минулим переповнила його. — Хоч як намагайся, тобі не забути цього — не звикнути до цього — *ніколи* не втекти!»

Тремкими пальцями він скуйовдив волосся.

«Я знаю, що ти почуваш, я знаю. Спочатку ні, я не вірив тобі. Я був у безпеці, схований у своїй маленькій мушлі. Тепер... — Він повільно, скрушно захитав головою. — За якусь мить усе щезло. Усталеність, безпека, спокій — усе щезло».

«Роберте».

Її голос звучав так само надламано та розгублено.

«За що нас так покарано?» — спитала вона.

Здригаючись, він зітхнув.

«Не знаю, — гірко відказав він. — Немає ані відповіді, ані причини. Так склалося».

Вона наблизилася до нього.

Раптово, без вагань чи зволікань, він пригорнув її до себе, удвох вони міцно тримали одне одного, загублені серед ночі.

«Роберте, *Роберте*».

Вона огорнула руками його спину, гладячи та стискаючи, його руки міцно її обхопили, він притиснув очі до її теплого м'якого волосся.

Їхні уста зімкнулися надовго, а її руки несамовито вхопилися за його шию.

Потім вони сиділи в темряві, притискаючись одне до одного так, наче жар усього світу зосередився в їхніх тілах і вони ділилися цим теплом між собою. Він відчував, як, здригаючись, здіймалися її груди, вона пригорнулася до нього, її руки обплели його тіло, обличчя притулилося до шиї. Його великі долоні грубо перебирали її волосся, погладжуючи, він відчував дотик шовковистих пасм.

«Мені шкода, Рут».

«Шкода?»

«Того, що так жорстоко повівся з тобою, що не довіряв».

Вона мовчала, тримаючись напружено.

«Ох, Роберте, — проказала потім вона, — це несправедливо. Так *несправедливо*. Чому ми й досі живі? Чому ми всі не вимерли? Було б краще, якби всі ми сконали».

«Тсс, тсс, — сказав він, відчуваючи, як його почуття до неї ринули, мов струмок, із його серця та розуму. — Все налагодиться».

Він відчув, як вона повільно захитала головою, притискаючись до нього.

«Налагодиться, налагодиться», — промовив він.

«Але ж як?»

«*Налагодиться*», — сказав він — попри те, що сам не міг у це повірити, попри те, що лише намагався зняти напругу цими словами.

«Ні, — відказала вона. — Ні».

«Так, налагодиться. Налагодиться, Рут».

Він не знав, скільки вони так просиділи, обіймаючись. Він забув про все, про місце й час; існували лише вони вдвох, які потребували одне одного, вціліли від темного жахиття і знайшли втіху одне в одному.

Йому захотілося зробити щось для неї, якимось їй допомогти.

«Ходімо, — проказав він. — Перевіримо тебе».

Вона напружилась у його обіймах.

«Ні-ні, — швидко промовив він. — Не бійся. Я певен, ми нічого не знайдемо. А як і знайдемо, я вилікую тебе. Клянуся, що вилікую, Рут».

Вона дивилася на нього в темряві, не кажучи ні слова. Він підвівся й підняв її з собою, тремтячи від піднесення, якого не відчував роками. Йому хотілося вилікувати її, допомогти їй.

«Дозволь, — сказав він. — Я тебе не скривджу. Обіцяю, не скривджу. Давай *дізнаємось*... дізнаємось напевне. Тоді ми зможемо планувати й працювати. Я врятую тебе, Рут. Врятую. Або й сам помру».

Вона й досі сиділа напружена, стримуючись.

«Ходи зі мною, Рут».

Тепер, коли вся його стриманість розвіялась і не було більше на що спертися, він здригався, мов розбитий паралічем.

Він відвів її до спальні. Коли побачив під світлом лампи, яка вона перелякана, то пригорнув, погладивши волосся рукою.

«Усе гаразд, — сказав він. — Гаразд, Рут. Хай що ми знайдемо, все буде гаразд. Розумієш?»

Він посадовив її на табурет, її обличчя було абсолютно порожнім, тіло здригнулося, коли він узявся нагрівати голку над пальником Бунзена.

Він нахилився й поцілував її в щоку.

«Тепер усе гаразд, — ніжно промовив він. — Усе гаразд».

Вона заплющила очі, і він устроїв голку. Він відчував біль у власному пальці, коли витискав кров і наносив її на скельце.

«Ось, ось», — схвильовано промовив він, затискаючи поріз на її пальці шматочком вати. Він відчував, як безпорадно здригається. Хоч як він намагався, спинити цього не міг. Його пальці заледве давали раду з приготуванням скельця, він раз по раз обертався на Рут, усміхаючись до неї, силкуючись розвіяти її наляканий погляд.

«Не бійся, — проказав він. — Будь ласка, не треба. Я вилікую тебе, якщо ти інфікована. Вилікую, Рут, вилікую».

Вона мовчки сиділа, в'ялими очима поглядаючи на нього, поки він працював. Її руки на колінах і далі метушливо смикалися.

«Що ти зробиш, якщо... я така, як вони?» — спитала тоді вона.

«Я не певен, — відповів він. — Поки ні. Але можна багато що спробувати».

«Що?»

«Вакцини, наприклад».

«Ти казав, що вакцини не діють», — промовила вона тремким голосом.

«Так, але...» — Він затнувся, помістивши скельце під мікроскоп.

«Роберте, чим ти зможеш зарадити?»

Вона зісковзнула зі стільця, коли він схилився над мікроскопом.

«Роберте, не дивись!» — раптом попрохала вона благальним голосом.

Але він уже побачив.

Він не усвідомлював, що його дихання спинилося. Його порожній погляд зустрівся з її.

«Рут», — прошепотів він приголомшено.

Дерев'яна киянка опустилася йому на чоло.

Біль спалахнув у голові, він відчув, як підкосилась нога. Упавши на бік, він перекинув мікроскоп. Праве коліно вдарилося об підлогу, він отетеріло подивився на її перекошене від страху обличчя. Киянка опустилася вдруге, він закричав від болю. Упав на обидва коліна, його долоні вперлись у підлогу, коли він завалився вперед. За сотні миль він чув її уривчасте схлипування.

«Рут», — пробурмотів він.

«Я казала, не треба!» — заревла вона.

Він ухопився за її ноги, і вона втретє опустила на нього киянку, цього разу на потилицю.

«Рут!»

Руки Роберта Невілла обм'якли й зісковзнули з її литок, стираючи за собою шар засмаги. Він упав долиць, конвульсивно втягнувши під себе пальці, відчуваючи, як ніч заповнює мозок.

РОЗДІЛ 19

Коли він розплющив очі, у будинку панувала тиша.

Якусь мить він лежав, збентежено розглядаючи підлогу. По тому, переполошено схрипуючи, сів. Жмут голок відчувся в його голові, він завалився на холодну підлогу, затиснувши руками череп, що пульсував. Поки лежав, з його горлянки виривалося булькотіння.

За декілька хвилин він поволі звівся на ноги, ухопившись за край верстака. Підлога під ногами пішла обертом, він міцно вчепився, заплющивши очі та спираючись на хиткі ноги.

За хвилину він, затинаючись, дійшов до ванної. Порснув холодною водою в обличчя й сів на край ванни, прикладаючи прохолодний вологий клапоть тканини до чола.

Що ж сталося? Він сидів та кліпав, витріщаючись на викладену білими кахлями підлогу.

Він піднявся й повільно пішов у вітальню. Вона була порожньою. Вхідні двері були прочинені в ранкову сірість. Її не було.

Тоді він згадав. Він почвалав до ванної, відшукуючи напрям за стінами.

Записка лежала на верстаку, біля перевернутого мікроскопа. Він узяв її заанімілими пальцями та поніс до ліжка. Опустившись, зі стогоном підніс аркуш до очей. Але літери розмивались і тікали. Він труснув головою та примружився. За якийсь час прочитав:

Роберте,

тепер ти знаєш. Знаєш, що я шпигувала за тобою, знаєш, що майже все мною сказане було брехнею.

Та я пишу цю записку, тому що, коли мені вдасться, хочу врятувати тебе.

Коли я вперше отримала роботу шпигувати за тобою, мені було байдуже до твого життя. Тому що я таки мала чоловіка, Роберте. Ти його вбив.

Але тепер усе змінилося. Я знаю, що ти став настільки ж заручником обставин, наскільки й ми. Ми інфіковані. Та тобі це вже відомо. Чого ти не знаєш — це того, що ми залишимося живими. Ми знайшли шлях до цього і збираємося відновити суспільство, повільно, але впевнено. Ми збираємося покінчити з усіма тими нещасними істотами, яких оминула смерть. І, хоч я й сподіваюся на протилежне, ми можемо вирішити вбити тебе та подібних до тебе.

«Подібних до мене?» — здивовано подумав він. Але читав далі.

Я спробую тебе врятувати. Я скажу їм, що ти надто добре озброєний, щоб нападати вже зараз. Ви-

користай той час, який я виграю для тебе, Роберте! Забирайся з будинку, рушай у гори і врятуйся. Зараз нас лише жменя. Але рано чи пізно ми будемо надто добре зорганізовані і ніщо мною сказане вже не зупинить решту, яка матиме на меті тебе знищити. Заради Бога, Роберте, тікай тепер, поки ще можеш!

Я знаю, що, можливо, ти не повіриш у це. Ти, може, й не повіриш, що тепер ми здатні перебувати короткі проміжки часу під сонцем. Ти можеш не повірити, що моя засмага була лише макіяжем. Ти можеш не повірити, що тепер ми здатні жити з мікробом.

Ось чому я залишаю тобі одну зі своїх пігулок!

Я приймала їх весь час, поки була з тобою. Я зберігала їх у поясі, на талії. Ти виявиш, що це суміш дефібринованої крові й медикаменту. Я сама до кінця не знаю, що воно таке. Кров живить мікроба, медикамент запобігає його множенню. Саме відкриття цієї пігулки врятувало нас від вимирання, дало нам шанс повільно відбудовувати суспільство.

Повір мені, це правда. Тож тікай!

І також вибач мені. Я не хотіла вдаряти тебе, я насилу спромоглася зробити це. Але я була жахливо налякана тим, що ти міг зробити зі мною, про все дізнавшись.

Вибач мені за те, що довелося брехати про стільки речей. І, будь ласка, повір ось у що. Коли ми вдвох були в темряві, поруч одне з одним, я не шпигувала за тобою. Я кохала тебе.

Рут

Він знову прочитав листа. Тоді його руки звисли, і він сидів, порожніми очима дивлячись у підлогу. Він не міг у це повірити. Він повільно захитав головою, силкуючись усе осягнути, та розуміння не давалося йому.

Нетвердою ходою він підійшов до верстака. Узняв маленьку бурштинову пігулку і потримав її в руці, понюхав, спробував на смак. Він почувався, немов увесь захист здорового глузду згасав у ньому. Каркас його життя завалювався, і це лякало.

Та як міг він заперечувати докази? Пігулка, засмага, що зійшла з її ноги, її прогулянки під сонцем, її реакція на часник.

Він опустився на табурет і поглянув на киянку, що лежала на підлозі. Поволі, неквапом його розум пройшовся всіма доказами.

Коли він уперше її побачив, вона кинулася навтьоки. Чи були це якісь хитрощі? Ні, вона була щиро перелякана. Певно, злякалася його крику тоді — хай навіть чекала на нього — і геть забула про власне завдання. Пізніше, коли вона заспокоїлася, схилила його до думки, що її реакція на часник є виявом хворого шлунка. Вона брехала й усміхалася, вдаючи безнадійну прихильність, обережно вивідавши всю інформацію, по яку її було відправлено. А коли хотіла піти, то не змогла через Кортмана та решту. Тоді він прокинувся. Вони зійшлися в обіймах, вони...

Посинілим кулаком він угатив по верстаку. «Я кохала тебе». Брехня. Брехня! Його пальці зім'яли лист і розлючено жбурнули його вбік.

Через лють біль у голові гаряче спалахнув, він притис до неї обидві руки, зі стогоном заплющивши очі.

Потім звів погляд. Повільно зісковзнув з табурета й поставив мікроскоп назад на основу.

Решта її листа була правдивою, він це знав. Без пігулки, без будь-яких доказів, слів чи спогадів, — він знав. Він знав навіть те, чого, здавалося, не знали Рут і її плем'я.

Він довго вдивлявся в окуляр. Так, він знав. І визнання того, що він побачив, змінювало весь його світ. Яким безглуздим та бездарним він почувався, так ніколи цього й не побачивши! Особливо після того, як сотні, тисячі разів читав цю фразу. Але тоді він так і не приділив їй належної уваги. Така коротка фраза, але скільки в ній було прихованого сенсу.

Бактерія здатна мутувати.

ЧАСТИНА IV

СІЧЕНЬ 1979 РОКУ

РОЗДІЛ 20

Вони прибули вночі. У темних авто, з ліхтарями та рушницями, сокирами та списами. Виринули з темряви під ревіння двигунів, довгі білясті руки їхніх ліхтарів нищпорили рогом бульвару, тягнучись до Сімарон-стрит.

Роберт Невілл сидів біля вічка, коли вони з'явилися. Він відклав книжку і вичікувально спостерігав, як білі промені падали на знекровлені вампірячі обличчя і ті з гарчанням обертались, вдивляючись своїми темними звіриними очима в сліпучі вогні.

Невілл відсахнувся від вічка, серце шалено закалатало від несподіваного шоку. Якусь мить він стояв у темній кімнаті, здригаючись, не в змозі зібрати думки до купи. Горло зсудомило, він чув гуркіт автомобільних двигунів навіть крізь звукоізоляцію будинку.

Подумав про пістолети в комоді, про залишений на верстаку пістолет-кулемет, розмірковував, чи боронити від них будинок.

Тоді він стиснув пальці, міцно вп'явшись нігтями в долоні. Ні, він прийняв рішення, ретельно все обміркував за минулі місяці. Він не ставатиме до бою.

Із важким, неприємним відчуттям унизу живота він знову підступив до вічка та визирнув.

Вулиця перетворилася на сцену стрімкого жорсткого дійства, осяяного блідими відблисками ліхтарів. Люди кидалися на людей, вулицю наповнив звук чобіт, що тупцювали бруківкою. По тому пролунав постріл, глухо відлунюючи; ще постріли.

Двоє вампірів із гуркотом поточилися на бік. Четверо чоловіків схопили їх за руки та рвучко підняли, поки двоє інших чоловіків увігнали блискучі вістря списів у груди вампірів. Невіллове обличчя скривилося, коли ніч розітнули крики. Він відчував, визируючи назовні, як груди здригаються від утрудненого дихання.

Одягнуті в чорне люди знали, що роблять. Можна було розгледіти десь сімох вампірів — шістьох чоловіків та жінку. Чоловіки оточили сімку, хапаючи кожного по черзі за руки та вганяючи загострені списи глибоко в їхні тіла. Кров струменіла темною бруківкою, вампіри гинули один за одним. Невілл відчував, що тремтить дедалі сильніше. «Отаке воно, нове суспільство?» — промайнуло йому в голові. Він намагався повірити, що ці люди просто змушені вдатися

до такого, але шок збурило у ньому страхітливий сумнів. Обов'язково було все чинити саме так, улаштувувати брудну й жорстоку бійню? Навіщо нищити їх у сум'ятті ночі, коли вдень вампірів можна порішити в спокої?

Роберт відчував, як тремтять стиснуті кулаки. Йому не подобався їхній вигляд, не подобалася методичність цієї бійні. Вони більше скидалися на головорізів, ніж на вимушених обставинами людей. Вирази зловтіхи й торжества викривили їхні обличчя, зблідлі й грубі у світлі ліхтарів. Їхні обличчя були жорстокими й збайдужілими.

Зненацька Невілла пройняло невтримне тремтіння, коли він згадав. Де ж Бен Кортман?

Його погляд пробіг вулицею, але Кортмана не було. Він притисся до вічка, розглядаючи вулицю вздовж. Йому не хотілося, щоб вони дісталися Кортмана, усвідомив він, не хотілося, щоб Кортмана знищили саме так. Відчуваючи суперечливі переживання, яких він і сам не міг розібрати в усій цій метушні, він чітко усвідомив, що більше співчуває вампірам, ніж їхнім катам.

Тепер семеро вампірів нерухомо лежали зморщеними в калюжах краденої крові. Ліхтарі мерехтіли вулицею, білуючи темінь ночі. Невілл відвернувся, коли яскравий відблиск промайнув його будинком. Жмут світла повернув в інший бік, і він знову визирнув.

Крик. Невілл очима прослідкував за спрямуванням ліхтарів.

Він заляк.

Кортман був на даху будинку, по інший бік вулиці. Він тягся до димаря, розпластаний на гонтовому покритті даху.

Раптом до Невілла дійшло, що саме в цьому димарі, певно, більшу частину часу переховувався Бен Кортман, він відчув укол відчаю, який принесло йому це знання. Невілл щільно стис губи. Чого ж він не обшукав усе ретельніше? Він не міг подолати хворобливого страху від самої думки, що Кортмана вб'ють оці жорстокі чужинці. Розум казав йому, що це безглуздо, але він не міг придушити цього почуття. Не їм належало розправитися з Кортманом.

Але він нічого не міг із тим удіяти.

Похмурими, змученими очима він спостерігав, як промені ліхтарів сходяться до купи на верткому тілі Кортмана. Слідкував, як бліді руки поволі деруться дахом. Повільно, повільно, так, наче Кортман має в запасі безмір часу. Поквапся! Невілл відчув, як увесь смикається, здушуючи в собі невимовлений покрик, і далі спостерігав. Він відчув, як увесь напружився від болісно повільних рухів Кортмана.

Люди не вигукували й не віддавали жодних наказів. Вони лише звели рушниці, й ніч укотре розітнулася від грому стрілянини.

Невілл практично відчував кулі у власній плоті. Його тіло смикалося, судомно здригаючись, поки він дивився, як тіло Кортмана корчиться, уражене кулями.

Та Кортман і далі повз, Невілл бачив його бліде обличчя, зуби зціплені. «Загибель Олівера Гарді, —

думав він, — кінець комедії та сміху». Він не чув тривалої канонади пострілів. Не відчував навіть, як сльози струменять його щоками. Його очі були прикуті до вайлуватої постаті старого друга, який повільно дерся яскраво підсвіченим дахом.

Кортман став на коліна і вхопився за край димаря зсудомленими пальцями. Його тіло хиталося, коли все більше куль уражало його. Його темні очі вп'ялися в сліпучі промені ліхтарів, уста розійшлися у мовчазному гарчанні.

Потім він став біля димаря. Невілл із напруженим зблідлим обличчям уважно стежив за Кортманом, коли той підняв праву ногу.

А тоді залунав кулемет, кроплячи Кортманове тіло свинцем. Якусь мить Кортман стояв прямо в гарячому спалаху, здійнявши тремкі руки високо над головою, вираз знавіснілої озвірілості спотворив його бліде обличчя.

«Бене», — клекітливим голосом пробурмотів Невілл.

Тіло Бена Кортмана зігнулось і, заточившись, упало. Воно повільно ковзало й перекочувалося гонтовим дахом, зрештою завалившись додолу. У раптовій тиші Невілл розчув, як воно гупнуло об землю по той бік вулиці. Тужливими очима він дивився, як люди поспіхом кинулися до скорченого тіла зі списками наготові.

Потім Невілл заплющив очі, нігті глибоко вп'ялися у долоні.

Тупіт чобіт. Невілл відскочив у темряву. Він стояв посеред кімнати, чекаючи, поки вони гукнуть його,

покличуть на вихід. Він тримався напружено. Я не опиратимуся, впевнено проказав до себе. Хоч він і поривався до боротьби, хоч і зненавидів темних людей з їхніми рушницями та закривавленими списками.

Але боротися він не збирався. Він дуже ретельно обміркував своє рішення. Вони робили те, що мушили, хай і з надмірною жорстокістю та явним задоволенням. Він убивав їхніх побратимів, тому вони мали схопити його та захистити себе. Він не боротиметься. Він постане перед судом їхнього нового суспільства. Коли вони покличуть його, він вийде і здасться — таким було його рішення.

Та вони не покликали його. Хапнувши ротом повітря, Невілл відскочив назад, коли лезо сокири глибоко ввійшло у вхідні двері. Він стояв, тремтячи, у затемненій вітальні. Що вони роблять? Чому не покликали його здатися? Він не був вампіром, він був такою ж людиною, як і вони. Що ж вони роблять?

Він обернувся і спрямував погляд на кухню. Вони так само намагалися прорубати забиті дошками задні двері. Він збентежено ступив у коридор. Його налякані очі пробігли від задніх до вхідних дверей. Серце шалено калатало. Він не розумів, не розумів!

Приголомшений раптовим звуком пістолетного пострілу, що розітнув тишу в огороженому будинку, він відскочив у коридор. Люди намагалися відстріляти замок на вхідних дверях. Від ще одного гучного пострілу йому заболіло у вухах.

Зненацька до нього дійшло. Вони не збиралися віддати його під свій суд, своє правосуддя. Вони збиралися знищити його.

Злякано забурмотівши, він побіг до спальні. Його руки незграбно нишпорили в шухляді комода.

Він випростався на тремких ногах, тримаючи в руках зброю. Але що, як вони таки *збирались* узяти його в полон? Він робить висновки лише з того, що вони не покликали його на вихід. У будинку не горіло жодне світло; можливо, вони вирішили, що він уже забрався геть.

Здригаючись у темряві спальні, він зовсім не знав, що робити, перелякане бурмотіння заповнювало його горлянку. Чому ж він не втік, коли міг? Чому не послухав її і не втік? Телепень!

Один із пістолетів висковзнув з млявих пальців, коли вхідні двері з тріском піддалися. Важкі кроки загупотіли вітальнею, Роберт Невілл поточився кімнатою назад, міцно тримаючи посинілими пальцями той пістолет, що залишився. Їм не вбити його без бою!

Він хапнув повітря ротом, коли зіткнувся з верстаком. Напружено став біля нього. У передній кімнаті чоловік мовив щось нерозбірливе, потім промені ліхтарів застрибали в коридорі. Невілл затамував подих. Він відчував, як кімната обертається довкола нього. То оце й кінець. Це єдине, що спадало йому на думку. То оце й кінець.

Важкі черевики загупали в коридорі. Пальці Невілла ще міцніше стисли пістолет, перелякані очі вдивлялися в коридор.

Увійшли двоє чоловіків.

Білі промені забігали кімнатою, вдаривши його в лице. Двоє чоловіків поквапом відсахнулися.

«У нього пістолет!» — загорлав один із них, вистріливши.

Невілл почув, як куля поцілила в стіну над його головою. Тоді пістолет у його руці почав здригатися, а спалахи світла вихоплювали з темряви обличчя. Він не цілив у жодного з них; просто за інерцією тис на гачок. Один зарепетував від болю.

Потім Невілл відчув різкий удар палицею в груди. Він поточився назад, у його тілі вибухнув гострий, пекучий біль. Він вистрелив іще раз, а потім упав на коліна, пістолет висковзнув із його пальців.

«Ти дістав його!» — почув він чийсь крик, падаючи обличчям донизу. Він спробував дотягтися до пістолета, але темний чобіт наступив йому на руку, зламавши її. Невілл потяг руку назад, хрипко дихаючи та позираючи на підлогу затуманеними від болю очима.

Грубі руки ковзнули йому під пахви й підняли його. Він усе дивувався, коли ж вони застрелять його. «Вірджі, — думав він, — Вірджі, я вже йду до тебе». У грудях боліло, наче хтось поливав його згори розплавленим свинцем. Він відчував і чув, як носачи його черевиків шкребуть підлогу, і завмер в очікуванні смерті. «Хочу померти у власному будинку», — подумав. Він кволо пручався, але вони не спинялися. Пекучий біль цвяхами роздирав йому груди, коли вони протягли його крізь вхідні двері.

«Ні, — простогнав він. — Ні!»

Біль здійнявся від грудей, шпичастим ціпком опустившись на мозок. Усе довкола поглинав вир темряви.

«Вірджі», — хрипко пробурмотів він пошепки.

Темні постаті витягли його бездиханне тіло з будинку. У ніч. У світ, що відтепер належав їм.

РОЗДІЛ 21

Звук: дзюркітливий шелест наповнив повітря. Роберт Невілл слабо закашляв, скривившись від болю, що спалахнув у грудях. Булькочучий стогін зірвався з його вуст, голова трохи з'їхала на пласкій подушці. Звук зростав, перетворюючись у суміш гуркотів. Він повільно підібрав під себе руки. Чому вони не подбали, щоб згасити в його грудях полум'я? Він відчував, як розпечені жарини проникають крізь отвори в грудях. Черговий стогін, задиханий та болісний, скривив вуста. Тоді очі широко розплющилися.

Він цілу хвилину дивився на грубо поштукатурену стелю, жодного разу не змигнувши. Біль у грудях гаснув і знову наростав, невпинно пульсуючи в нервових закінченнях. Його обличчя залишалось напруженою маскою спротиву болю. Якби він хоч на мить розслабився, то повністю розчинився б у болі; мусив боротися. Перші кілька хвилин він тільки й міг опиратися болеві, страждаючи від його пекучих поштриків.

Потім, за деякий час, його мозок почав функціонувати; поволі, як уривчастий механізм, запускався та спинявся, шестірні обертались і заїдали.

«Де я?» — була його перша думка. Біль був нестерпним. Він подивився на груди й побачив, що вони перев'язані широким бинтом, а посередині здіймається і спадає велика волога пляма червоного. Він заплющив очі й глитнув. «Я поранений, — подумав він, — кепсько поранений». У роті та горлянці було сухо, мов у пустелі. «Де ж це я, що я...»

Тоді він згадав. Темні постаті, напад на будинок. Він зрозумів, де перебуває, навіть до того, як поволі, з болем, повернув голову та побачив заграбовані вікна вздовж крихітної, тісної кімнатки. Довго дивився на вікна, напруживши обличчя та зціпивши зуби. Звук лунав іззовні; квапливий, нерозбірливий звук.

Він дозволив собі відкинути голову на подушку, лежав і дивився на стелю. Важко було втямити, що коїться. Важко повірити, що це не якесь страхіття ввижається. Понад три роки пробути самітником у своєму будинку. Тепер оце.

У чому він не сумнівався, то це в гострому, мінливому болеві, що роздирав груди, та вологій червоній плямі, яка ставала дедалі більшою. Він заплющив очі. «Я неодмінно помру», — подумав він.

Він намагався осягнути цю думку. Але й це йому не вдалося. Попри всі ці роки, сповнені смерті, попри туго натягнутий над пащею смерті канат, яким він походжав увесь цей час, — попри все це він не міг

осягнути такого. Власна загибель досі була чимось поза його розумінням.

Він і досі лежав на спині, коли двері за ним відчинилися.

Розвернутися він не міг, надто вже боліло. Він лежав і дослухався до кроків, що спочатку наближались до ліжка, а потім раптом спинилися. Він підвів голову, але постать іще не потрапила в поле зору. «Мій кат, — подумав він, — утілення правосуддя нового суспільства». Він заплющив очі в очікуванні.

Черевики знову затупотіли, поки він не зрозумів, що постать стала біля його койки. Він спробував глутнути, але горло було надто сухим. Він облизав уста.

«Хочеш пити?»

Він звів на постать тьмяні очі, і зненацька його серце шалено закалатало. Кров заструменіла венами, від чого біль лавиною накотився на нього, цілковито поглинувши на якусь мить. Він не міг здушити сповненого агонії стогону. Крутив головою на подушці, кусаючи себе за губи та гарячково хапаючись за ковдру. Червона пляма все більшала.

Вона стала на коліна, стираючи з його чола піт та прикладаючи до губ прохолодний вологий клапоть тканини. Біль потроху стихав, її обличчя поступово набуло чітких рис. Невілл неперушно лежав, дивлячись на неї сповненими болем очима.

«Що ж», — зрештою промовив він.

Вона не відповіла. Підвелась і сіла на край ліжка. Знову погладила його чоло. Потім вона потяглася

над його головою, і він почув, як вона наливає воду у склянку.

Біль бритвами впивався в нього, коли вона легенько підняла його голову, щоб він зміг попити. «Так, напевне, вони почувалися, коли їх проштрикував кілок», — подумав він. Прониклива, болісна агонія, краплина за краплиною життя полишає тіло.

Його голова впала назад на подушку.

«Дякую», — пробурмотів він.

Вона сіла, дивлячись на нього, вираз її обличчя поєднував у собі співчуття й відчуженість. Її рудувате волосся було укладене назад у тугий жмут, затиснутий шпилькою. У неї був приємний та стриманий вигляд.

«Ти так і не повірив мені?» — запитала вона.

Його щоки надулися, з горла вирвався легенький кашель. Він відкрив рота, втягуючи сире вологе повітря.

«Я... повірив тобі» — сказав він.

«Чому ж ти не втік?»

Він пробував говорити, але слова не в'язалися купи. Він глитнув, зробивши ще один уривчастий подих.

«Я... не міг, — пробурмотів він. — Я ледь не пішов декілька разів. Яюсь я навіть спакував речі і... збирався йти. Але не зміг, не зміг... піти. Я надто звик до... до будинку. Це була звичка... прямо як звичка жити. Я... звик до цього».

Її очі ковзали його спітнілим обличчям, вона стиснула губи, далі погладжуючи його чоло.

«Уже запізно, — промовила вона. — Ти ж це розумієш, правда?»

Щось клацнуло в його горлі, коли він глитнув.

«Знаю», — відповів він.

Він спробував усміхнутися, та його вуста лише ледве смикнулися.

«Нащо ти опирався їм? — спитала вона. — Їм було наказано привести тебе неушкодженим. Якби ти не стріляв у них, вони б не завдали тобі шкоди».

Його горло зсудомило.

«Яка різниця...» — прохрипів він.

Його очі заплющилися, він зціпив зуби, щоб перебороти біль.

Коли він розплющив їх знову, вона й досі була поряд. Вираз її обличчя зовсім не змінився.

Її посмішка була слабкою й вимученою.

«Твоє... суспільство... таке витончене, — прохрипів він. — Хто ті... головорізи, що прийшли по мене? Ра... Рада юстиції?»

Її погляд був незворушним. «Вона змінилася», — раптом подумав він.

«Новопосталі суспільства завжди примітивні, — відказала вона. — Ти мав би це знати. Ми свого роду група революціонерів — ми повертаємо наші права на суспільство силою. Це неминуче. Насильство й для тебе не чуже. Ти вбивав. Безліч разів».

«Лише... щоб вижити».

«Саме тому вбиваємо ми, — спокійно сказала вона. — Щоб вижити. Ми не можемо дозволити мертвим існувати поруч із живими. Їхні мізки ушкоджені,

вони існують заради єдиної мети. Вони *мусять* бути винищені. Ти вбивав і мертвих, і живих, тож чи тобі не знати».

Він зробив глибокий подих, нутрощі скрутило від болю. Очі застелив біль, він затремтів. «Це має скоро скінчитися, — думав він. — Довше я цього не витримаю». Ні, смерть його зовсім не лякала. Він не міг її осягнути, але й страху до неї не почував.

Хмара болю спала, і туман з-перед його очей зник. Він поглянув на її спокійне обличчя.

«Сподіваюся, — сказав він. — Але... чи бачила ти їхні обличчя, коли вони... вони вбивали?» Він судомно глитнув. «Втіха, — пробурмотів він. — Чистісінька втіха».

Її посмішка була тонкою та відстороненою. «Вона таки змінилася, — подумав він. — Цілковито».

«А ти колись помічав *своє* обличчя, — запитала вона, — коли вбивав?» Вона протерла його чоло клаптем тканини. «Я його бачила — пригадуєш? Воно було моторошним. І ти навіть не збирався мене вбити, ти лише переслідував мене».

Він заплющив очі. «Чому я взагалі її слухаю? — подумав він. — Вона лише безмозка вірянкa цього культу насильства».

«Може, ти й бачив утіху на їхніх обличчях, — сказала вона. — Це й не дивно. Вони молоді. А вони і є *вбивці* — працевлаштовані, легальні вбивці. Їх поважають за їхні вбивства, захоплюються ними. Чого ти від них очікуєш? Вони лише люди зі слабкою волею. А люди

ласі до смаку вбивства. Це стара як світ байка, Невіл-ле. Ти це добре знаєш».

Він підвів на неї погляд. Її посмішка була напруженою, вимушеною посмішкою жінки, яка намагається забути, що вона жінка, присвятивши себе покликанню.

«Роберт Невілл, — промовила вона, — останній представник старої раси».

Його обличчя напружилося.

«Останній?» — пробурмотів він, відчуючи, як самотність поглинає його.

«Наскільки нам відомо, — недбало мовила вона. — Знаєш, ти абсолютно унікальний. Коли тебе не стане, у межах конкретно нашого суспільства не залишиться нікого подібного до тебе».

Він поглянув у бік вікна.

«Там... надворі... люди», — проказав він.

Вона кивнула: «Вони чекають».

«Моеї смерті?»

«Твоєї страти», — сказала вона.

«Ти б поквапилася», — промовив він без остраху, з раптовою ноткою виклику в хрипкому голосі.

Довгу мить вони дивились одне на одного. І тут щось у ній зрушилося. Її обличчя поволі спорожніло.

«Я знала це, — сказала вона. — Я знала, що ти не злякаєшся».

Піддавшись пориву, вона поклала свою руку на його.

«Коли я спершу почула, що їх направлено до твого будинку, я збиралася дістатися раніше за них і попере-

дити тебе. Та потім зрозуміла, що коли ти й досі там, то вже ніщо не змусить тебе покинути будинок. Тоді я вирішила допомогти тобі втекти, коли тебе доправлять сюди. Але вони сказали мені, що тебе поранено, і я зрозуміла, що втеча неможлива».

Посмішка ковзнула на її вустах.

«Я рада, що тобі не страшно, — сказала вона. — Ти дуже хоробрий». Її голос пом'якшав. «Роберте».

Вони сиділи мовчки, він відчув, як її рука стискає його.

«Як це ти змогла... сюди пробратися?» — зрештою спитав він.

«У новому суспільстві мені присвоєно офіцерське звання», — відказала вона.

Його рука напружилася під її.

«Не дай... усьому... — Він закашляв кров'ю. — Не дай усьому... скотитися до жорстокості. До безсердечності».

«Що я можу...» — почала вона і спинилася. Всміхнулася до нього. «Я спробую», — промовила вона.

Він більше не міг говорити. Біль ставав дедалі нестерпнішим. Він звивався й крутився в його тілі, мов шалений звір.

Рут схилилася над ним.

«Роберте, — сказала вона, — послухай мене. Вони мають намір стратити тебе. Попри те, що ти поранений. Вони мусять. Люди пробули надворі цілу ніч, чекаючи. Вони бояться тебе, Роберте, ненавидять. І прагнуть позбавити тебе життя».

Вона хутко потяглася до блузки, розстібаючи гудзики. Дістала з бюстгальтера крихітний пакетик і втисла йому в руку.

«Це все, що я можу зробити, Роберте, — прошепотіла вона, — щоб полегшити твою долю. Я попереджала, я казала тобі тікати». Її голос злегка надірвався. «Ти просто не витримаєш цієї боротьби, Роберте».

«Знаю», — здушеним звуком вирвалося з його горла.

Якусь мить вона стояла над його ліжком, на її обличчі — природний вираз співчуття. «Усе це лише на позір, — подумав він, — її прихід, уся ця офіційність. Вона боялася бути собою. Це я можу зрозуміти».

Рут схилилася над ним, і її прохолодні уста зімкнулися з його.

«Скоро ти вже будеш із нею», — поспіхом пробурмотіла вона.

Тоді вона випросталась, губи міцно стиснуті. Вона застібнула два верхні гудзики на блузці. Ще якусь мить дивилася на нього. Потім її очі ковзнули на його праву руку.

«Прийми чимскоріше», — пробурмотіла вона, рвучко розвернувшись.

Він чув луну її кроків підлогою. Потім почув, як зачинилися двері, повернувся замок. Він заплющив очі, відчувши, як теплі сльози прориваються крізь повіки. Прощавай, Рут.

Прощавай, усе.

Потім зненацька він зробив глибокий подих. Зібравши сили в кулак, підвівся й сів. Вольовим зусил-

лям він залишився при тямі, коли пекучий біль спалахнув у його грудях. Зціпивши зуби, він став на ноги. Якусь мить мало не впав, але втримав рівновагу і почвалав підлогою на тремких ногах, які заледве відчував.

Він припав до вікна й визирнув.

Вулиця була заповнена людом. Вони вовтузились і метушились у сірому ранковому світлі, звук їхніх балачок нагадував дзижчання мільйона комах.

Він поглядав понад людьми, ліва рука вхопилася за ґрати збілілими пальцями, очі гарячково палали.

Тоді хтось у натовпі побачив його. На мить лепет їхніх голосів став гучнішим, почулося декілька переляканих криків.

Повисла раптова тиша, наче їхні голови накрило важкою ковдрою. Усі вони звернули до нього свої біляві обличчя. Він же спрямував погляд на них. І раптом йому на думку спало: «Це я тепер аномалія». Нормальність була кількісним поняттям, стандартом для багатьох, а не для когось одного.

Несподівано його осяяло розуміння того, що він побачив на їхніх обличчях: шана, страх, безмежний жах — він знав, що вони бояться його. Для них він був лише жахливим і нечуваним бичем, страшнішим за недугу, з якою вони навчилися жити. Він був невидимою примарою, що залишала по собі слід зі знекровлених тіл їхніх коханих. Він зрозумів, що вони відчували, й відпустив ненависть до них. Його права рука стислася на крихтному пакетику з пігулками. Лише б

кінець не був сповнений насильства, лише б не було бійні перед їхніми очима.

Роберт Невілл поглянув на нових жителів Землі. Він знав, що чужий поміж них; знав, що для них він, як і вампіри, є прокляттям і темним жахом, який належить знищити. І раптом на думку спала ідея, що потішила його, навіть попри біль.

Сміх, який зривався в кашель, заповнив його горло. Він розвернувся та прихилився до стіни, ковтаючи пігулки. Повне коло, думав він, поки смертний сон розповзався його кінцівками. Повне коло. Новий жах, породжений смертю, новий забобон закрадається в неприступну фортецю вічності.

Я — легенда.

З М І С Т

Частина I. Січень 1976 року	5
Розділ 1	5
Розділ 2	19
Розділ 3	27
Розділ 4	35
Розділ 5	45
Частина II. Березень 1976 року	55
Розділ 6	55
Розділ 7	68
Розділ 8	74
Розділ 9	81
Розділ 10	93
Розділ 11	104
Розділ 12	111
Розділ 13	121
Розділ 14	140

Частина III. Червень 1978 року	149
Розділ 15	149
Розділ 16	158
Розділ 17	167
Розділ 18	188
Розділ 19	197
Частина IV. Січень 1979 року	202
Розділ 20	202
Розділ 21	210

Літературно-художнє видання

МЕТІСОН Річард

Я — легенда

Роман

Керівник проекту *З. О. Бакуменко*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *Р. А. Трифонов*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *Т. М. Новаченко*

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А

тел/факс +38 (057) 703-44-57

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,

тел. +38 (067) 575-27-55

e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109

Метісон Р.

М54 Я — легенда : роман / Річард Метісон ; перекл. з англ.
Є. Гіріна. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного До-
звілля», 2016. — 224 с.

ISBN 978-617-12-0836-0 (укр.)

ISBN 978-0-312-86504-7 (англ.)

Роман геніального фантаста Річарда Метісона про зомбіапокаліпсис, спричинений невідомим вірусом. Оплакуючи близьких і навіки втрачене минуле, Роберт Невілл, єдиний носій імунітету до нього, день за днем, місяць за місяцем убиває колишніх людей, перетворених вірусом на вампірів. Крізь сутінки він хоче прокласти дорогу до тих, хто, подібно до нього, ще протистоїть крижаному жаху, на який перетворився світ. Але, шукаючи порятунку від самотності, Невілл знаходить неочікуване — новий світ, де місяця йому вже немає.

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)